

KOLMAPÄEV, 15. JUULI 2009

ISTUNGI JUHATAJA: JERZY BUZEK

president

1. Osaistungjärgu avamine

(Istung algas kell 9.05.)

2. Kaasotsustamismenetlusel vastu võetud aktide allkirjastamine (vt protokoll)

*

* *

Daniel Cohn-Bendit (Verts/ALE). – (FR) Austatud juhataja! Leedu parlament võttis eile vastu homoseksuaalsuse seaduse, mis puudutab ka homoseksuaalsuse ja biseksuaalsuse propageerimist. Leedu president kord juba keeldus sellele seadusele alla kirjutamast ning see saadeti tagasi parlamenti. See seadus on otseses vastuolus Euroopa Liidu põhiõiguste harta ja Lissaboni lepingu artikli 6 lõikega 1.

Austatud president, Euroopa Parlamendi nimel kutsun teid Euroopa väärtuste huvides selle seaduse vastu protestima, sest see diskrimineerib seksuaalvähemusi, kuigi Lissaboni lepingus taassõnastatud põhiõiguste harta keelab diskrimineerimise seksuaalse sättumuse alusel.

Parlamendi nimel kutsun teid üles kirjutama Leedu parlamendile, et kõnealune seadus on vastuolus ühise Euroopa ideega.

(Aplaus)

Juhataja. - Aitäh. Me läheme edasi tööplaani tutvustamise juurde.

Daniel Cohn-Bendit (Verts/ALE). – (FR) Austatud president, öelge palun, kas te siis võtate selles suhtes midagi ette või mitte? Ma palusin teil midagi teha ja te peaksite mulle vastama, kas te teete seda või mitte. Just seda ma teilt küsisin.

Juhataja. – Ma uurin välja, mille Leedu parlament vastu võttis, ning seejärel otsustan, mida teha. Annan teile sellest teada.

3. Tööplan (vt protokoll)

4. Euroopa Ülemkogu tulemused (18.–19.06.09) – Tšehhi eesistumise poolaasta tegevus (arutelu)

Juhataja. – Järgmine päevakorrapunkt on ühisarutelu järgmistel teemadel:

- Euroopa Ülemkogu aruanne ja komisjoni avaldus Euroopa Ülemkogu (18.–19. juuni 2009) tulemuste kohta;

- nõukogu lahkuva eesistuja avaldus Tšehhi eesistumisperioodi kohta.

Sooviksin kasutada võimalust ja tervitada Tšehhi peaministrit Jan Fischerit. Samuti tervitan südamest Euroopa Komisjoni presidenti José Manuel Barrosot.

Meil on ees nõukogu lahkuva eesistuja avaldus Tšehhi eesistumisperioodi kohta. Lubage mul sissejuhatuseks paar sõna öelda. Eile pühitsesime pidulikult ametisse Euroopa Parlamendi seitsmenda koosseisu. Te usaldasite mulle töö, vastutuse, suure eesõiguse ja au, mis kaasneb Euroopa Parlamendi presidendiks olemisega järgneva kahe ja poole aasta jooksul. Täna, teisel päeval, tahan ma teid veel kord südamest tänada. Tänada usalduse eest, mida te mulle avaldanud olete. Teen kõik, et teid veenda teie otsuse õigsuses.

2009. aasta esimesel poolel oli eesistujaks juba teine riik rühmast, kes ühines Euroopa Liiduga vaevalt viis aastat tagasi. Seetõttu on meil võimalus liitu üha tugevdada ja riike lähendada. Me kõik teame, et lõppenud eesistumisperiood oli kriisi ja energiaprobleemide tõttu raske. Samuti oli kriis Gaza sektoris. Lisaks toimusid Euroopa Parlamendi valimised. Kuid nagu te teate, pole Euroopa Parlamendi valimiste ajal kontakt eesistuja, parlamendi ja Euroopa Komisjoni vahel nii tihe. Täna soovime kuulda, kuidas lahkuv eesistujariik Tšehhi möödunud kuut kuud hindab ning milliseid järeldusi ja olulisi märkusi ta teeb meie tegevuse kohta lähitulevikus.

Seetõttu palun ma Tšehhi Vabariigi peaministril rääkida ning esitada oma arvamus möödunud kuuekuulise eesistumisperioodi kohta ja selle kohta, mis peaks lähitulevikus toimuma.

Jan Fischer, nõukogu eesistuja. – (CS) Austatud juhataja, daamid ja härrad. Mul on suur au tervitada teid teie viieaastase ametiaja avapäeva puhul. Tšehhi eesistumisperiood on lõppenud ja uus Euroopa Parlament on just alustamas. Tahan kasutada võimalust ja önnitleda teid valitukssaamise puhul ning tõsiasja puhul, et teie riikide valijad on usaldanud teile nende esindamise selles tähtsas Euroopa organis. Ma önnitlen Jerzy Buzekit Euroopa Parlamendi presidendiks saamise puhul ja kõiki eile valitud asepresidente ning soovin teile kõigile suurt edu teie tähtsas töös ja et kõik teie ideed, millega te oma tööd Euroopa Parlamendis alustate, viidaks ellu.

Tšehhi on koostamas aruannet oma kuus kuud väldanud nõukogu eesistumisperioodi kohta sootuks teisele parlamendile kui see, kes oli ametis eesistujaks saamise ajal. See muidugi ei muuda meie endi hinnangut eesistumisperioodi kohta. Vastupidi, ma näen seda pigem kinnituseks Euroopa poliitika järjepidevuse kohta. Rootsi jätkab eesistujana samal viisil meid enim hõivanud kahe ülesande lahendamisega: üleilmse majanduskriisi tagajärgede ning energia ja energiaalase turvalisusega seotud küsimuste lahendamisega. Selle aasta esimene pool läheb Euroopa Liidu ajalukku keerulisest majandus- ja poliitilisest olukorrast tingitud tuleproovide perioodina. Mõnda neist tuleproovidest võisime ette aimata, iseäranis täies hoos jätkuvat majanduskriisi ja vajadust lõpule viia Euroopa Liidu institutsionaalne reform. Teised olid ootamatud ja mõned lausa üllatavad, nagu Gaza konflikt ja Venemaa gaasitarnete kriis Tšehhi eesistumisperioodi esimestel tundidel. Meie suutlikkus olla eesistuja pandi loomulikult proovile ka sisepoliitikas toimunud sündmustega, kui Tšehhis vahetus valitsus ajal, mil meil oli kaks kolmandikku eesistumisperioodist selja taga. Erinevalt paljudest teistest ei arva ma, et poliitiline kriis Tšehhis kahjustas tõsiselt Euroopa Liitu tervikuna, kuigi ma nõustun, et valitsuse kukkumine oli kahetsusväärne. Sellele vaatamata olen ma veendunud, et meie eesistumisperiood sujus latusalt ning et meil õnnestus selle kuue kuu jooksul järjepidevalt ja täie pühendumusega ellu viia oma prioriteete, s.o täita Euroopa Liidu tegevuskavas ettenähtud ülesandeid ja tegelda ootamatult esile kerkinud päevakohaste küsimustega. See oli tingitud ka sellest, et spetsialistidest koosnevad meeskonnad töötasid Tšehhis pühendunult, lojaalselt ja täiesti professionaalselt. Ka oli see tingitud sellest, et valitsuse vahetumise järel sai Tšehhi eesistujana komisjoni täieliku toetuse. Mind isiklikult aitas komisjoni presidendi José Manuel Barroso toetus ning kui lubate mulle isikliku vahemärkuse, sain ma sel ajal ka mitmete liikmesriikide esindajate tugeva toetuse osaliseks. Sellest oli siis väga suur abi nii Tšehhi valitsusele kui ka minule isiklikult.

Ma soovin märkida, et ma ei lasku filosoofilisse ega poliitilisse analüüsi. Ma ei soovi anda hinnangut ELi juhtimise poliitilise ulatuse ega veenvuse kohta, vastandades väikseid ja suuri või vanu ja uusi riike, ega poliitilise ja bürokratliku juhtimiskorra plusside ja miinuste kohta eesistujariigis. Ma jätan selle teistele ja ütlen ainult seda, et korralik ja uutele ideedele avatud analüüs nõuab teatud distantsti ning emotsioonide ja lühihuvide kõrvalejätmist. Nüüd aga jätan suured sõnad ja paatose. Keskendun pigem paljastele faktidele, mida vajaduse korral toetab statistika (on ju statistika olnud mu kutseks kogu elu jooksul ja võimalik, et isegi kirk), või neile asjadele, mida Tšehhi Vabariigi esimene president Tomáš Garrigue Masaryk nimetas väikesteks igapäeväülesanneteks. Nagu te teate, kirjeldas Tšehhi oma eesistumisaja prioriteete kolme E-na: majandus, energiapoliitika ja Euroopa Liidu roll maailmas. Asjaolud on minu arvates selgelt näidanud, et need prioriteedid olid erakordselt päevakohased teemad, ning nende aktuaalsus ei piirdu mingil juhul üksnes 2009. aasta esimese poolega. Need on valdkonnad, mis nõuavad meie kõigi ühiseid jõupingutusi tulevikus, et Euroopa Liit püsiks tugeval alusel ka ebastabiilsetel aegadel ja tooks kasu kõigile oma kodanikele – see on tema olemasolu peapõhjus. Need on prioriteedid, mis panevad idee lõimumisest proovile, näidates tegelikkuses, kui ustavad me oleme väärtustele, millest Euroopa Ühendus sündis ning mis teevad Euroopast ühise vabaduse, turvalisuse ja jõukuse kantsi. Seda jõupingutust sümboliseerib väljendama valisime juhtlause „Piirideta Euroopa”. Majanduskriis pani proovile meie ühist loimumisideedele, millega anti veelgi suurem tähtsus Tšehhi eesistumisperioodi juhtlausele. Möödunud poolaasta üle peetud paljude arutelude tulemused ja Euroopa Ülemkogu järeldused näitavad, et kakskümmend seitse liikmesriiki läbisid selle tuleproovi suurepäraselt. Tšehhi eesistumisperioodil pöörasime oma selja proteksionismile ning leppisime kokku ühises ja kooskõlastatud tegevuses kriisi tagajärgede likvideerimisel nii ELi sees kui ka rahvusvahelisel tasandil.

Samal viisil täitsime edukalt ülesande, mida paljud pidasid meile üle jõu käivaks, s.o institutsionaalse reformi küsimuse. Tšehhi ise ratifitseeris edukalt Lissaboni lepingu mõlemas parlamendikojas. See oli selge ja veenev poliitilise tahte avaldus ning see muutis võimalikuks realistliku lahenduse leidmise liri tagatiste küsimusele. Ma olen veendunud, et juunis Euroopa Ülemkogu kokku lepitud tagatiste tulemusel on tekkinud lootus, et ka Iirimaa ratifitseerib Lissaboni lepingu ja see saab jõustuda 2009. aasta lõpus. Tšehhi võttis eesistujana tõsiselt käsile ülesande, mis on seotud uue Euroopa Parlamendi valimistega, algatades nimelt komisjoni ametisse nimetamise menetluse järgmiseks õigusloomeperioodiks 2009–2014. Juunis toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumisel saavutati selge poliitiline üksmeel José Manuel Barroso kandidatuuris järgmise komisjoni presidendi kohale. Eesistujariigile Tšehhile ja järgmisele eesistujariigile Rootsil antud pädevus pidada kõnelusi Euroopa Parlamendiga loob vajalikud eeltingimused institutsionaalse järjepidevuse säilitamiseks. Üldiselt on Tšehhi eesistujana suutnud saavutada hulga konkreetseid tulemusi või teinud nähtavaid edusamme kõigis kolmes eelisvaldkonnas. Õigusloome vallas viidi edukalt lõpule üle 30 konkreetse abinõu üle peetavad läbirääkimised. Seda eelkõige tänu tihedale koostööle liikmesriikide ja ELi institutsioonidega, eriti Euroopa Parlamendiga. Väljaspool õigusloome valdkonda saavutati samuti märkimisväärsed tulemused, mis muu hulgas hõlmasid ka välispoliitika ja energiakriisiga tegelemist aasta alguses, proteksionistlike suundumuste kõrvaleheitmist, otsustavaid meetmeid Euroopa majanduse toetuseks, samme energiavarustuse mitmekesistamise ning kliima kaitsmise suunas ning Euroopa Liidus olulisemate partneritega peetud läbirääkimistel saavutatut.

Eelisküsimustes eraldivõetuna oli kõige tähtsam ülesanne majandusvaldkonnas tegelemine üleilmse kriisi mõjudega ja Euroopa majanduse elavdamise kava kui majandusliku jõukuse taastamise ühe olulisima instrumendi täitmise jätkamine. Ka tunnistasime sobivaks abinõud pangandussektori stabiliseerimiseks. Meie heaks kiidetud abinõud on tõhusad. Tagatiste ja rekapiitaliseerimisega andsid liikmesriigid pankadele võimalikku abi summas, mis ületas 30% Euroopa Liidu SKTst. Energia ja Interneti lairibaühenduse valdkonnale antava viie miljardi euro suuruse abipaketi suhtes saavutatud kompromiss ning ühtse põllumajanduspoliitika tõhusust kinnitavad meetmed edastasid positiivse sõnumi kevadiselt Euroopa Ülemkogu kohtumisel. Kokkulepe, mille kohaselt ELi liikmesriigid kohustusid andma 75 miljardi euro suuruse laenu Rahvusvahelise Valuutafondi (IMF) vahendite suurendamiseks, oli suure tähtsusega üleilmse majanduskriisi lahendamise seisukohalt. Tšehhi eesistumisperioodil andis Euroopa Liit komisjoni tugeval toetusel suure panuse G20 Londoni tippkohtumise suurepärasesse ettevalmistusse ja kulgemisse, mis päädis kokkuleppega üleilmse majanduskriisiga võitlemiseks IMFile antavate lisavahendite ja teiste rahvusvaheliste institutsioonide kaudu jaotatavate vahendite kohta. Euroopa Liit saavutas tippkohtumisel tugeva positsiooni ka tänu kevadel Euroopa Ülemkogu tehtud ühistele järeldustele. Sellega kinnitas ta oma püüdlust olla tugev üleilmne tegija. Nagu ma juba varem märkisin, tuleb Tšehhi eesistumisperioodil kõiki kriisiga võitlemiseks võetud meetmeid vaadelda proteksionismi ühise ja selge mittelubamise taustal.

Õigusloome vallas suutis eesistujariik Tšehhi saavutada majanduse elavdamise kava raames üksmeele tömahukatele kohalikele teenustele rakendatava käibemaksu alandamise võimalikkuses. See kokkulepe annab suure panuse tööhõive säilitamisse kõige tundlikumates majandussektorites ning peaks eriti aitama väikese ja keskmise suurusega ettevõtteid. Finantsturgude ja nende järelevalve regulatsiooni tehtud muudatused moodustavad terve peatüki praeguse majandus- ja finantskriisiga võitlemiseks tehtud jõupingutustest. Tšehhi eesistumisperioodil tehti suuri edusamme usalduse taastamise suunas. Me viisime lõpule läbirääkimised kõigis olulistes õigusloomega seotud ettepanekutes, mille eesistujariik oma eesmärgiks seadis. Olulisimad nende seast olid II maksejõulisuse direktiiv (Solvency II) kindlustusseltsidele, regulatsioon reitinguagentuuridele ja teistele. Suuri vaidlusi tekitanud arutelus finantsturgude reguleerimise ja järelevalve üle jõuti kokkuleppele reformi põhipunktide suhtes, mis peaks suurendama stabiilsust Euroopa Liidu tasandil ning iga finantsasutuse ja nende eeskirjade tasandil. Juunis toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumisel kinnitati komisjoni võetud suunda. Komisjoni kavadele väljendatud toetus peaks viima konkreetsete õigusloomealaste ettepanekute koostamise ja kinnitamiseni sel sügisel.

Energiapoliitika, mis oli Tšehhi eesistumisperioodi teine eelisvaldkond, pandi tõsiselt proovile juba eesistumisperioodi esimestel päevadel. Samal ajal nägime, et alati pole mõistlik lahendada energiakriisist johtuvaid probleeme üksiku probleemi kaupa, sest kriis puhkeb nii umbes iga kuue kuu tagant. Pigem peaksime rakendama süsteemseid abinõusid, et tagada ELi energiatarnete turvalisus ja paindlikkus. Tšehhi eesistumisperioodil astusime samme energiaalase turvalisuse suurendamiseks, keskendudes meetmetele, mis suurendavad energiaallikate ja tarnekanalite mitmekesistamist läbi nn lõunakoridori. Euroopa Regionaalarengu Fondi muudetud eeskirjadesse sisse viidud energiatõhususe toetamine annab samuti olulise panuse energiaalase turvalisuse tagamisse. See võimaldab investeerida suurema energiatõhususe saavutamisse ja elamutes taastuenergiaallikate kasutamisse. Sama jätkub Rootsi eesistumisperioodil, mil üheks eelisküsimuseks on energiatõhusus. Kogu Euroopa Liidu tööks vajalik järjepidevus on siin jällegi ilmne.

Lõpetuseks, kuid mitte mingil juhul vähemtähtis on see, et märtsis ja juunis toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumistel kinnitati ühest suust, et pole mõistlik kõrvale jätta kasvuhoonegaaside heitkoguse vähendamiseks ning arengumaades kliimamuutuse leevendamiseks ja kliimamuutusega kohanemiseks seatud kõrgeid eesmärgi. Samas seadsime selged prioriteedid ja eesmärgid, mis meil tuleb saavutada enne ÜRO kliimamuutusealast konverentsi Kopenhaagenis selle aasta detsembris, et EL saaks hoida oma juhtpositsiooni kliimamuutusevastases võitluses.

Tšehhi eesistumisperioodi kolmas prioriteet või kolmas E, kui soovite, seondus ELiga maailmas, kus asetleidnud sündmused näitavad selgelt, kui oluline on ELi jaoks ühtse välispoliitika väljatöötamine ja kasutamine. See sai Tšehhi eesistumisperioodil rohkelt kinnitust. Kuigi ELil õnnestus gaasikriis tänu oma ühtsusele lahendada, siis aasta alguses lahvatanud teine kriis ja Gaza konflikt näitasid taas, et EL peab üleilmse poliitika kujundajaks saamiseks õppima rääkima ühel häälel. Mõlemad kriisid tekkisid samal eesistumisperioodil, mis näitab, et see, kes tegelikult juhib ELi, ei oma nii suurt tähtsust kui kõigi kahekümne seitsme liikmesriigi ühtsus. Eesistujariik Tšehhi suutis kõrvale lükata naabruspoliitika jätkuna käivitatud idapartnerlusprojekti, mis oli sedakorda suunatud itta. Tšehhi eesistumisperioodi peamine välispoliitiline prioriteet oli ELi laienemisprotsessi jätkamine. Peamiselt hõlmas see Lääne-Balkani riikide väljavaateid saada Euroopa Liidu liikmeks. Piirkonnas valitseva olukorra tõttu oli eesistujariigil vähe manööverdamisruumi. Kuid vaatamata ühinemisläbirääkimiste peatamisele Horvaatiaga, saavutati edasiminek viisarežiimi lihtsustamises. Esitasin teile lühikokkuvõtte Tšehhi eesistumisperioodi prioriteetide ja nende täitmise kohta. Täpsemad andmed on muidugi ka saadaval, kuid nüüd olen valmis vastama teie küsimustele ja kommentaaridele.

José Manuel Barroso, komisjoni president. – (FR) Austatud juhataja, peaminister, daamid ja härrad! Vastvalitud Euroopa Parlamendi esimene täiskogu istung on kordumatu hetk poliitikas. See avab õigusloomeperioodi, mis mõjutab sadade miljonite Euroopa kodanike igapäevaelu ja kogu maailmajao saatust.

Õnnitlen südamest kõiki äsja valitud parlamendiliikmeid. Teie siinviibimine on maailmas ennenägematu piiriülese demokraatia suurima ülesande tulemus. Soovin teile selles ametis palju edu.

Katsumused, millega Euroopa täna silmitsi seisab ja millega lähimail aastail silmitsi seisma hakkab, on tohutud. Kõigepealt majandus- ja finantskriis, mis nõuab meilt juba alustatud süsteemse kooskõlastatud tegevuse jätkamist. Sellel kriisil on sotsiaalne hind, mis on meie prioriteet number üks. Seejärel võitlus kliimamuutusega ning ülemineku rohelisele ja säästvale majandusele, mis näitab poliitilist suunda, mis meil tuleb võtta.

Kõik need ülesanded iseloomustasid ka Tšehhi eesistumisperioodi, mis jõudis äsja lõpule. Tahan õnnitleda peaminister Fischerit ja tema eelkäijat Mirek Topolánekit eriti raskel perioodil saavutatul puhul. Ma tänan neid ja kogu nende meeskonda suurepärase koostöö eest, mida nad tegid, vaatamata mõningatele sisepoliitilistele raskustele.

Ka soovin ma esile tuua Tšehhi eesistumisperioodi poliitilist tähtsust. Esimest korda juhtis meie Euroopa vabaduste ja solidaarsuse projekti riik, mis vaid mõni aasta tagasi oli Varssavi pakti liige. See on väga oluline asjaolu, mis näitab meie progressi Euroopas.

Tšehhi eesistumisperioodil oleme oma tegevuses jõudnud mõnede muljetavaldavate tulemusteni: 54 teksti on vastu võetud kaasotsustuse korras. Tahan eraldi ära märkida kokkuleppe finantsturgude reguleerimiseks rakendatavate erinevate meetmete kohta ja viie miljardi euro eraldamise kohta Euroopa majanduse elavdamise kava raames. Te kõik teate väga hästi, kui kõvasti me, s.o komisjon ja Euroopa Parlament, oleme pidanud võitlema, et neid kokkuleppeid saavutada. Ka sooviksin ma ära märkida Globaliseerumisega Kohanemise Fondi ülevaatamise. Kiidan heaks energia ja transpordi siseturu arendamist.

Kõigis nimetatud valdkondades tegi komisjon väga kaugeleulatuvad ettepanekud, mida parlament toetas. Ma tunnen heameelt viimase Euroopa Ülemkogu ühehäälselt toetuseavalduse üle kavale, mille komisjon seoses finantsturgude järelevalvega ette pani. Nüüdseks oleme saavutanud üksmeele, mida keegi ei julgenud loota veel mõni kuu tagasi, mil ma kutsusin kokku kõrgetasemelise ekspertrühma härra de Larosière'i juhtimisel. See võimaldab meil juhtida rahvusvahelise finantssüsteemi reformi. Lisaks sellele osalesime samas vaimus G20 Londoni tippkohtumisel, kus algatasime mõnede väga oluliste otsuste tegemise.

Õigusloomealase töö kõrval on eesistujariik Tšehhi olnud suuteline vastu astuma poliitilistele ülesannetele, millest mõned olid eriti delikaatsed ja tõepoolest äärmiselt ohtlikud. Meil on tulnud tegelda Ukraina ja Venemaa vahelise gaasikriisiga, mis tõi taas esile vajaduse suurendada Euroopa energiaalast turvalisust. Viimase kuue kuu jooksul oleme teinud suuri edusamme näiteks Läänemere piirkonna võrkude ühendamise kava koostamisega.

Üleeile osalesin ma Türki ja nelja liikmesriigi – Austria, Ungari, Bulgaaria ja Rumeenia vahelise Nabucco projekti allkirjastamise tseremoonial paljude selliste riikide juuresviibimisel, kust me tulevikus loodame gaasi importida. See on läbini Euroopa projekt ja ma olen uhke selle üle, et komisjon on saanud siin tegutseda vahendajana, sest seda rolli on peetud oluliseks kõigi osaliste jaoks.

Austatud juhataja, Tšehhi eesistumisperioodil toimus väga oluline areng ka Lissaboni lepingu osas. Viimane Euroopa Ülemkogu leppis kokku tagatiste andmises, mis võimaldab Iiri valitsusel korraldada teise rahvahääletuse, olles täielikult veendunud selles, et iirlaste väljendatud kartustega on rahuldavalt tegeldud. Ärgem unustagem, et just Tšehhi eesistumisperioodil viis Tšehhi senat lõpule parlamentaarse ratifitseerimismenetluse, suurendades sellega Lissaboni lepingu ratifitseerinud liikmesriikide arvu 26ni.

Tšehhi on nüüd teatepulga üle andnud Rootsile, kuid need probleemid, millega Euroopa silmitsi seisab, jätkuvad ja ulatuvad ühest eesistumisperioodist tunduvalt kaugemale.

Euroopa projekt on alati olnud pikaajaline. Me teeme edusamme, kui me töötame meeskonnana. Meeskonnas on edu saavutamiseks iga liige väga vajalik: nõukogul, komisjonil ja parlamendil on igaühel tähtis roll meie ühiste Euroopa eesmärkide saavutamisel Euroopa kodanike teenimiseks.

Euroopa, mida meil tuleb üheskoos edasi ehitada, on tugev, avatud ja rajatud solidaarsusele. See on Euroopa, mis pakub maksimaalselt võimalusi oma kodanikele; Euroopa, mis on ehitatud tema kontinentaalset mõõdet arvestades ja mis kasutab maksimaalselt ära nii oma tarbijatele kui ka väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele äärmiselt olulist siseturu potentsiaali; teadmistepõhine ja uuendusmeelne Euroopa; Euroopa, mis austab keskkonda ja tagab oma energiaalase turvalisuse; Euroopa, mis suhtleb teiste üleilmsete tegijatega partnerluse vaimus eesmärgiga astuda üheskoos vastu ühistele probleemidele.

Praeguses üleilmses kriisis vajame tugevat Euroopat rohkem kui kunagi varem. Tugev Euroopa tähendab ühinenud Euroopat, mis on valmis vastu võtma ja kujundama oma saatust. Parlament, komisjon, nõukogu, töötagem üheskoos näitamaks, et Euroopa kodanike ootuste täitumine on kindlalt meie kätes, et nende püüdlusi vabaduse, õigluse ja solidaarsuse poole ei jäeta tähelepanuta!

(Aplaus)

Ádám Kósa, *fraktsiooni PPE nimel*. – (HU) Austatud juhataja, daamid ja härrad! Siin Euroopa Parlamendis seistes olen sügavalt liigutatud sellest, et saan esimese kurdi inimesena pöörduda teie poole oma emakeeles – ungari viipekeeles. Ma ei seisa siin mitte üksnes enda eest, vaid ka kõikide puudega inimeste eest. Ma tunnen üha enam, et kuulun Euroopa ühendusse, kus isegi vähemusrühmad võivad edu saavutada. Võtkem näiteks Robert Schuman, kes oli pärit Alsace-Lorraine'i piirkonnast ja kellest sai Euroopa Liidu asutaja 50 aastat tagasi. ELi eesistujariigi Tšehhi ametiaja lõpus leidsid paraku aset sündmused, millele ma soovin ka uue eesistujariigi Rootsi tähelepanu juhtida. Kaks nädalat tagasi võttis Slovakkia parlament vastu seaduse, mis tõsiselt piirab selles riigis elavate vähemuste õigust kasutada oma emakeelt. Viipekeele kasutajana leian ma, et mul on kohustus seista Euroopa rahvaste õiguse eest kasutada oma emakeelt ja selle olulisuse eest. Sel põhjusel asun ka Euroopa Parlamendis tööle. Kuid ma soovin edastada teate kõigile Euroopa kodanikele. Ma soovin näha Euroopat, kus kõigile on tagatud õigus elada täisväärtuslikku elu ja kasutada ära oma potentsiaali. Ma soovin näha Euroopat, kus kurdid inimesed, keda ma esindan, või üldse kõik puudega inimesed saaksid tõepoolest nautida võrdseid võimalusi. Eriti soovin ma tänada Euroopa Rahvapartei (kristlike demokraatide) fraktsiooni esimeest Joseph Dauil võimaluse eest pöörduda teie poole sel erilisel päeval. See tõestab taas, et Euroopa seisab mitmekesisuse, sallivuse ja võrdsete võimaluste eest.

Libor Rouček, *fraktsiooni S&D nimel*. – (CS) Lugupeetud peaminister Fischer, komisjoni president Barroso, daamid ja härrad! Selle aasta jaanuaris hoiatasin ma seda lugupeetud esinduskogu, et Tšehhi eesistumisperiood ei saa kerge olema ja et seda iseloomustab tõenäoliselt suur ebastabiilsus. Minu kartused olid tingitud Tšehhi valitsuskoalitsiooni ebastabiilsusest, valitsuse ja opositsiooni lahkkelidest ning valitsuse ja presidendi vaidlustest. Soovin ühesõnaga öelda, et Tšehhi presidendi Václav Klausi kõne sellele auväärsele esinduskogule kahjuks kinnitas mu kartusi ebastabiilsuse kohta, näidates, et eesistumisperioodi märksõnaks on tõepoolest ebastabiilsus ja mitte pelgalt valitsuse lagunemise tõttu. Sellele vaatamata on mõned asjad selle kuue kuu jooksul läinud edukalt, mõned vähem edukalt. Positiivse külje pealt sooviksin ma ära märkida juba varem nimetatud energiapoliitikat. Minu arvates sai Tšehhi väga hästi hakkama selle aasta jaanuari gaasikriisi lahendamisega. Härra Barroso poolt mainitud Nabucco lepingu allkirjastamine oli samuti eesistujariigi Tšehhi töö tulemus. Tegelemine majanduskriisiga aga ei vastanud kahjuks Euroopa ega Euroopa Parlamendi ootustele. Meenutagem endise Tšehhi peaministri Topoláneki kõnet, milles ta saatis USA presidendi Obama pörgusse koos oma majanduspoliitikaga.

Sellest hoolimata soovin lõpuks siiski tänada peaminister Fischerit, eriti Tšehhi eesistumise staatuse päästmise eest. Juuni tippkohtumine oli selle tõestuseks, sest kõik tippkohtumise päevakorras olnud küsimused lahendati edukalt. Ühtlasi soovin ma tänada sadu Tšehhi ametnikke mitte üksnes Brüsselis, vaid ka kõigis Tšehhi ministeeriumides. Minu arvates tegid need ametnikud väga head ja asjatundlikku tööd ning neid ei saa pidada vastutavaks Tšehhi poliitikas toimunu eest.

Alexander Graf Lambsdorff, *fraktsiooni ALDE nimel*. – (DE) Austatud president! Lubage mul kõigepealt õnnitleda teid sellele ametisse valimise puhul. Soovin teile palju kordaminekuid eesoleva kahe ja poole aasta jooksul. Ma suutsin isegi aru saada teie viimast palvest sõnavõtuajast kinni pidada kõrvaklappe kasutamata.

Peaminister, teie eelkäija töö algus ei olnud kerge ega meeldiv. Rõhuasetus oli õigesti energial, majandusel ja välissuhetel, kuid nagu elus ikka juhtub, osutub tegelikkus kavandatust hoopis erinevaks. Gaza konfliktis kiirustas nõukogu eesistujariik asja lahendama ilma, et oleks eelnevalt kokku lepitud Euroopa ühtses lähenemisviisis. Gaasivaidluses Venemaa ja Ukraina vahel pidid miljonid inimesed külmetama enne, kui teie valitsus sekkus ja asus tüli väga edukalt vahendama.

Kriitikale vaatamata olite teistes valdkondades jällegi edukad. Tšehhi eesistumisperioodi püsivaks saavutuseks on see, et Euroopa Liit ei korranud 1930. aastatel tehtud viga ega valinud proteksionismi teed. See oli ja on jätkuvalt reaalne oht. Selles küsimuses võttis eesistujariik selge suuna, mida toetas eriti konkurentsivolinik. Paljud inimesed soovivad kasutada kriisi uue majandusnatsionalismi edendamiseks. See oleks katastroof. Liberaalide ja demokraatide arvates on aluslepingutes sätestatud vaba ja õiglane konkurents õige tee majanduskasvu ja jõukuseni jõudmiseks.

Kuid kui meie kodanikud aktsepteerivad vaba konkurentsi, siis tahavad nad olla ja peavad olema kindlad, et reeglid on ühesugused kõigi jaoks. Turumoonutused, konkurentide turult välja tõrjumine, riigisiseste ettevõtjate eelistamine – need kõik ei vii mitte kriisist väljumisele, vaid otsejoones pimedasse koridori. Oma eesistumisperioodil pidi Tšehhi uue liikmesriigina õigustatult paljusid vanu liikmesriike korrale kustuma, mis oli paraku vajalik seetõttu, et siseturg ei hääbuks ja reeglitest kinni peetaks.

Tšehhi valitsus osutus lõpuks abituks Praha lossi pidevate rünnakute ja umbusaldushäätuse ees. Valitsuse kukkumine eesistumisperioodi keskel oli enneolematu. Kogu Euroopa vaatas hämmingus Praha poole. Selle käiguga tegi Tšehhi poliitiline klass karuteene nii oma riigile kui ka kogu Euroopale.

Peaminister, te olete aga näidanud, et nii nagu jalgpallis, võib ka poliitikas mäng pöörduda ka vahetusi tegemata kuni lisajale minemiseni. Juunis toimunud Euroopa Ülemkogu seati kurss finantsturgude järelevalve regulatsiooni ülevaatamisele. Nüüd on komisjoni ülesanne see algatus otsusekindlalt lõpule viia. Te olete pidanud läbirääkimisi lirimaale tagatiste andmise üle. See annab lootust, et 2. oktoobril toimuv rahvahääletus on edukas. Liikmesriigid on formaalselt kokku leppinud komisjoni presidendi kandidaadis ning on sellega täitnud meie fraktsiooni olulise nõudmise.

Peaminister, te olete isiklikult teinud head tööd ja pälvinud suure lugupidamise. Kuid paraku ei saa Tšehhi esimene eesistumisperiood ajalooraamatutes seda hinnangut, mida me kõik lootsime. Mida me aga sellele vaatamata peaksime mäletama, on teie juhtlause „Piirideta Euroopa”.

Rebecca Harms, *fraktsiooni Verts/ALE nimel*. – (DE) Austatud juhataja, peaminister, komisjoni president! Pole kerge anda hinnangut edusammudele, mida oleks tulnud Tšehhi eesistumisperioodil teha. Olen tõesti seda oma fraktsiooni nimel üritanud, kuid seda, mida me tegelikult näha oleksime soovinud – nimelt eesistujariiki Tšehhit probleemidele vastu astumas –, tegelikkusest ei juhtunud.

Mis puudutab finantskriisi, siis kui me pärast suvepuhkust siin septembris jälle koguneme, oleme rääkinud finantsturgude uuest regulatsioonist juba terve aasta, kuid mingit edasiminekut meil selles peaaegu toimunud pole. Palju avaldusi on tehtud kavatsusega inimesi veenda, kuid tegelikult suurt midagi ära ei tehta.

Mis puutub majanduskriisi, siis Euroopa majanduse elavdamise kava – mul on peaaegu piinlik, et seda nii tihti mainitakse – on vaid sümboolne programm, mis võimaldab meil rääkida Euroopa majanduse elavdamise kavandamisest, kuid tegelik sisu sellel puudub. Küsimus on kõigest viies miljardis euros ja siis peetakse tühist vaidlust selle üle, kuidas seda viit miljardit eurot kasutama peaks. Ma ei leia, et me peaksime selle üle uhked olema. Programm, mille kallal me tõsiselt vaeva oleme näinud, nimelt Euroopa energiatõhususe programm, mis kaitseks miljoneid töökohti, pole üldse tõsiselt tähelepanu pälvinud.

Nüüd ma räägin kliimakriisist. Vaevast pean ma paluma rohelistelt hinnangut selles valdkonnas rakendatud poliitika kohta. Ivo de Boer, ÜRO kliimamuutusega tegelev tippametnik, ja Ban Ki-moon väljendasid Bonnis toimunud viimasel konverentsil hämmingut, et kõik maailma riigid, kes on lubanud võtta juhtrolli üleilmse

kliimakriisiga võitlemises, pole kaugeltki teinud seda, mida tegelikult vaja. Kui me võtame Euroopa energiapoliitika eurooplaste tegeliku tahte mõõdupuuks, siis ma küll ei usu, et North Streami ja Nabucco projektide puhul ilmselgelt rakendatud konkureerimisstrateegia võiks olla ühise tulevikku suunatud Euroopa energiapoliitika lähtepunktiks.

Miks? Mis on selle põhjused? Ma usun, et kriitika ei tohiks siinkohal olla tegelikult suunatud teile, härra Fischer. Riik, mida minu fraktsiooni esimees härra Cohn-Bendit külastas, kandes Euroopa lippu seljakotis, et see presidendile üle anda, oli tegelikult nõrk. Kahjuks, härra Barroso, kuigi teie tugevusest tihti räägitakse, siis kus see tugevus oli nõukogu eesistuja nõrkuse perioodil? Me ei näinud sellest jälgegi.

(Aplaus)

Jan Zahradil, *fraktsiooni ECR nimel*. – (CS) Lugupeetud peaminister, komisjoni president! Mul on suur au siin täna seista esimesena uuest Euroopa Konservatiivide ja Reformistide fraktsioonist ja samuti Tšehhi esindava parlamendiliikmena ning rääkida Tšehhi eesistumisperioodist. Kuid ma räägin kui Euroopa Parlamendi liige ja mitte üksnes kitsast rahvuslikust vaatenurgast. Samal ajal räägin ma ka kui oma fraktsiooni esindaja ja seetõttu arvestan ma meie poliitika prioriteetidega. Mul oli võimalus kõnelda jaanuari täiskogu istungil, kui Tšehhi peaminister Topolánek tutvustas siin Tšehhi eesistumisperioodi prioriteete, ja ma kõnelen täna, kui Tšehhi peaminister Fischer esitab aruande selle kohta, mida Tšehhi Vabariik on korda saatnud. Ma ei maini seda niisama. Ma soovin juhtida tähelepanu asjaolule, et Tšehhi valitsus on suutnud säilitada oma eesistumisperioodi poliitilise ja organisatsioonilise järjepidevuse, hoolimata valitsuse kukkumisest, mille tingisid vaid riigisisesed poliitilised tegurid. Samuti soovin ma kiita peaministri kõne tooni, mis oli täpselt sama Tšehhi eesistumisperioodil – asjalik ja tulemustele suunatud. Minu arvates rajanesid mõned esitatud kriitilised hinnangud Euroopa esindajate või meediafiguuride subjektiivsetele arvamustele ega lisanud midagi meie paljukiidetud Euroopa ühtekuuluvusele. Pigem olid need osa kodupublikule suunatud poliitilistest kampaaniatest.

Nüüd asun ma Tšehhi eesistumisperioodi kolme prioriteedi juurde. Seoses majandusega rõhutan veel kord, et Tšehhi on suutnud tõrjuda siseriiklike proteksionistlike meetmete kurjakuulutava laine, mis oleks tõsiselt kahjustanud Euroopa lõimumise põhiväärtusi, eriti aga ühisturu põhimõtteid. Energiapoliitikas osutus energiavarude turvalisuse ja säilitamise küsimus hästi valitud teemaks. Tšehhi eesistumisperioodi esimestel päevadel lahvatanud gaasivarude kriis tõrjuti edukalt, arvestades muidugi seda, et tõeline edu antud küsimuses nõuab pikaajalisi strateegilisi meetmeid, sealhulgas tarnete mitmekesistamist ja energia siseturu liberaliseerimist. Euroopa Liidu välissuhete teise eesmärgi sümbolsest vaatenurgast soovin esile tuua suurte üleilmsete tegijate tippkohtumisi ehk teisisõnu ELi ja USA tippkohtumist, mis kinnitas üleatlandiliste suhete suurt tähtsust, samuti ELi ja Venemaa tippkohtumist ning ELi ja Hiina tippkohtumist. Ka soovin ma rõhutada idapartnerluse algatuse ja selle elluviimise olulisust. Lõpetuseks olen ma veendunud, et Tšehhi eesistumisperioodi saab kokkuvõtvalt käsitada kui tõestust selle kohta, et keskmise suurusega riigid ja niinimetatud uued liikmesriigid tulevad sellise rolliga auväärselt ja hästi toime.

ISTUNGI JUHATAJA: RODI KRATSATSAGAROPOULOU

asepresident

Miloslav Ransdorf, *fraktsiooni GUE/NGL nimel*. – (CS) Ma soovin öelda, et Tšehhi eesistumisperioodi päästis tegelikult härra Fischeri valitsus ja härra Fischer isiklikult. Ma soovin rõhutada, et eesistumisperiood langes kokku nende poliitiliste muudatuste kahekümnenda aastapäevaga, mida ajakirjandus kirjeldab kui vabanemist. Kuid meil on olnud ka kakskümmend aastat täitmata lubadusi, sest Tšehhis on avaliku võimu teostavate isikute pädevuse tase tunduvalt langenud. Samuti soovin ma lisada, et sellest küljest vaadatuna on härra Fischeri valitsus olnud meeldiv üllatus. Ta on peaminister ja mees, kes keeldub valetamast. Tema nimi pälvis minu tähelepanu esimest korda siis, kui ta avaldas pahameelt statistiliste andmete võltsimise pärast Tšehhis. Ta on mees, kes ei tee suuri sõnu, mida me oleme mitmete eesistujate puhul küll ja küll kuulnud, ja mees, kes tegutseb kaalutletult. Minu arvates on väga hea, et selline mees lõpuks Tšehhi eesistumisperioodi juhtima asus. Et me tähistame täna 10. juulil 1509. aastal Prantsusmaal sündinud Calvini 500. sünniaastapäeva, siis tahaksin ma märkida, et ainus, mis meid tõeliselt sellest raskest kahe kriisi olukorrast päästab ... (*Juhataja katkestas kõneleja.*)

Nigel Farage, *fraktsiooni EFD nimel* – Austatud juhataja! Eesistujariik Tšehhi on käinud masendavalt tuttavat teed: järjepidevus, enam-vähem samamoodi jätkuv kinnisidee kliimamuutusest ja jätkuv soov kehtestada uued õigusaktid. Te ütlesite, et sellel eesistumisperioodil on tegeldud õigusloomega 18 uues valdkonnas, ja

te näite selle üle uhke olevat. Mina arvasin, et on aeg paar sammu tagasi astuda ja öelda, et see, mis meil Euroopa Liidus on, on ülereguleeritud mudel, mis teenib meid kriisi sügavustes väga halvasti.

Kuid ikka rohkem *status quo*'d. Te toetasite härra Barroso jätkamist peaaegu ilma igasuguse konkursita, kuid Lissaboni leping on see, mis mind kõige enam huvitab. Te ratifitseerisite lepingu oma parlamendikodades ilma, et teil kordagi oleks tulnud pähe küsida oma rahva arvamust. Kuid kui asi lirimaani jõuab, siis muutuvad asjad minu jaoks eriti huvitavaks. Te ütlesite, et soovisite lirimaa teise rahvahääletuse jaoks usutavat poliitikat, ja töötasite välja need tagatised. Siin need nüüd on – tagatised seoses eluõiguse, maksustamise, turvalisuse ja kaitsega.

Sel dokumendil puudub igasugune õiguslik jõud. See pole väärt paberit, millele see kirjutatud on. Teie olete autoriks näotule katsele meelitada lirimaa rahvas hääletama Lissaboni lepingu poolt eeloleval rahvahääletusel. Muidugi on teid selles toetanud härra Barroso. Ta ei austa kunagi demokraatlike rahvahääletuste tulemusi, olgu see siis Prantsusmaal, Hollandis või lirimaal. Ta ütleb, et me peame neid eirama, me peame jätkama. See kõik on võimu küsimus. See kõik on seotud tema ja Euroopa Liidu institutsioonide võimu suurenemisega liikmesriikide arvelt. Ma loodan, et iirlased ütlevad teile kõigile, kuhu minna 2. oktoobril toimuval rahvahääletusel. Just seda nad võiks teha!

(Mitmesugused reageeringud)

Kuid ma ei taha olla õel, sest Tšehhi eesistumisperioodi jäi üks imeliselt ere ja ülendav hetk. Hetk, mil kõik meie, kes me usume rahvusriikidesse, demokraatiasse, tõelisse õiguskorda, saime tulla siia ja minu puhul esimest korda tunda uhkust selle üle, et oleme osa sellest Euroopa Parlamendist. Mõistagi pean ma silmas Václav Klausi visiiti. Kui suurepärase oli see kõne! Tulla siia ja öelda välja ebameeldiv tõde ning juhtida tähelepanu sellele, et Euroopa parlamendiliikmed ja juhid ei kuula Euroopa rahvaid. Selle peale teist 200 tõusis püsti ja kõndis välja. Seega selle viimase kuue kuu puhul avaldame vähemalt tänu Václav Klausile.

(Aplaus)

José Manuel Barroso, komisjoni president. – Austatud juhataja! Ma sooviksin esitada vaid ühe küsimuse. Ma ei kritiseeri, kuid kas lipud on siin saalis lubatud?

(Vastuväited. Härra Farage tõstis üles Ühendkuningriigi lipu.)

Sest kui on lubatud, siis ma sooviksin siia täna panna Euroopa lipu, kui lubate.

(Härra Barroso asetas oma lauale Euroopa lipu. Aplaus.)

Andreas Mölzer (NI). – (DE)Austatud juhataja! Euroopa lõimumisest rääkides oli kahtlemata hea, et nõukogu eesistujaks oli uus Euroopa Liidu liikmesriik, sel puhul Tšehhi Vabariik. Vähem tervitatav oli aga kaos, kuhu meie viimise eest eesistujariik osaliselt vastutab.

Loomulikult ei oodanudki me täiuslikku sooritust uuel ja vähese Euroopa kogemusega riigilt, kuid me ootasime vähemalt mingilgi määral tundlikkust. Eesistumisperioodi alguses lahvatanud kunstiskandaali ei saanud kuidagi Prahast asuva valitsuse süüks panna. Küll võib nõukogu eesistujat täielikult vastutavaks pidada oma jaheda reaktsiooni eest ja selle eest, et taies jäi maha võtmata.

Kuid eesistujariigi Tšehhi poliitiline juhtimisoskus ilmnas eriti selgelt raskustega võitlemisel ja kriisi ohjamisel. Just siin esinesid olulised puudujäägid. Euroopas 20 päeva kestnud energiakriis Venemaa ja Ukraina vahelise gaasivaidluse ajal tulnuks ühel või teisel viisil lahendada. Lähis-Ida kriisi juhtimine oli minu arvates rohkem kui väike apsakas. Kui USA raketikilp Tšehhis polnud veel piisavalt halb, siis ilmnas eesistumisperioodil ka sõltuvus USAst, näiteks sel moel, et Iisraeli rünnakut Gazas näidati tühise kaitsetegevusena.

Isegi Lissaboni lepingut kritiseeris Praha valitsus vaid ükskõiksel ja lükkas selle edasi. Selle tagajärjel kaotasime hea võimaluse tuua Euroopa Liitu tagasi rohkem demokraatiat.

Äärmiselt kahetsusväärne on ka tõsiasi, et Sloveenia ja Horvaatia vahel merepiiri küsimuses lõpuks kokkulepet ei saavutatud. Ei ole ju Horvaatia vähem valmis Euroopa Liiduga ühinema, kui olid omal ajal need kümme liikmesriiki. Vastupidi, ta võib isegi rohkem valmis olla. Veelgi kahetsusväärsem on minu arvates see, et Rootsi ei soovi lepitamiskatseid jätkata. Horvaatia pole seda ära teeninud.

Üldiselt on meie hinnangud Tšehhi eesistumisperioodi kohta mitmesugused.

Jan Fischer, nõukogu eesistuja. – (CS) Daamid ja härrad! Ma soovin nõukogu ja endise eesistujariigi Tšehhi nimel väga lühidalt vastata. Esiteks üks isiklik märkus: parlamendiga, olgu siis Tšehhi parlamendi või Euroopa Parlamendiga, silmitsi seismine on alati suur õppetund mehele, kes on ise asjatundja ja kellel on tugev akadeemiline taust. See on õppetund sellest, kui erinevad võivad mõnikord olla arusaamad Euroopa lõimumise kiirusest ja intensiivsusest või Euroopa Liidu olemusest. Kõik see lihtsalt kajastab väga laia arvamuste ringi ja ma leian, et just see ongi tõelise demokraatia tuum. Seepärast soovin ma teid tänada avaldatud arvamuste eest ja samuti kriitiliste märkuste eest, mida te siin esitasite.

Mis puutub härra Kósa kõnesse, siis ei soovi ma seda üksikasjalikult kommenteerida, kuid leian, et see kajastab meie juhtlause „Piirideta Euroopa” tähtsust, ning loodan, et EL jätkab selle juhtlause järgimist. Ma olen kindel, et majandus- ja finantskriisi väga tõsiste mõjude leevendamiseks võetud meetmed olid piisavad ja mõistlikud nende heakskiitmise ajal. Siin on kritiseeritud finantsturgude regulatsiooni muutmise kiirust. Me kiitsime heaks selles valdkonnas võetavad põhimõttelised meetmed ning pärast väga tõsist, proovilepanevat ja vastakaid tundeid tekitanud arutelu, kus me tegelesime üksikasjadega kuni Euroopa Ülemkogu kohtumiseni juunis, jõudsime tulemuseni, mis ehk ei rahuldanud kõigi ootusi, sest mõnede arvates on maailm ülereguleeritud. Sellele vaatamata oleme sel sügisel valmis komisjoni ettepanekuteks finantsturgude regulatsiooni ja pangandusjärelevalve kohta Euroopa stiilis. Asjaolu, et puuduvad proteksionismi ilmingud, on – ma kordan veel kord – äärmiselt oluline nagu ka asjaolu, et me oleme suutnud kokku leppida solidaarsuspõhimõtte rakendamises, eriti nende riikide suhtes, kes on sattunud suurimatesse majandusraskustesse.

Täna õhtul kohtun ma president Klausiga ja ma ütlen talle edasi auväärse parlamendiliikme kiidusõnad. Lissaboni lepingu ratifitseerimine on Tšehhis toimunud loomulikult kooskõlas Tšehhi põhiseadusega. Leping ratifitseeriti mõlemas parlamendikojas ja me ootame vabariigi presidendi allkirja. Ma loodan, et see saab olema lõplik, otsustav ja korrektne. Asjaolu, et Tšehhis ei korraldatud Lissaboni lepingu ratifitseerimiseks rahvahääletust, on täielikult Tšehhi siseasi ja täies kooskõlas Tšehhi põhiseadusega. Sellega ma lõpetan siseriiklike sündmuste käsitlemise.

Ma tänan kõiki neid sõnavõtjaid, kes kiitsid Tšehhi eesistumisperioodil saavutatud järjepidevust. Isiklikult pidasin ma seda suureks ülesandeks nii valitsuskabineti kui ka iseenda jaoks. See oli proovikiviks uuele valitsuskabinetile, kõigile ministritele ja spetsialistide meeskondadele, kes kõik läbisid selle tuleproovi edukalt, nagu ma ka oma varasemas sõnavõtus juba märkisin ja nagu mõned auväärsed parlamendiliikmed oma hinnangutes lausuvad. Ma pidasin kolmandikku eesistumisperioodist oma isiklikuks ülesandeks ja ma olen väga rahul, et eesistujariik Tšehhi oma rolli auga välja kandis.

Zuzana Roithová (PPE). – (CS) Lugupeetud komisjoni president, nõukogu eesistuja, daamid ja härrad! Olen uhke selle üle, et Tšehhi läheb eesistujana Euroopa Liidu ajalukku kui abivalmis, asjatundlik, parteiliselt sõltumatu ja hästi valmistunud administratsioon. Hoolimata Euroopa meedia ja Tšehhi opositsiooni valimatust kriitikast suutsid tšehhid saavutada kokkulepped tosinates seadusandlike standardite küsimustes. Tšehhid saavutasid selle poolel teel, s.t enne parlamendi töö lõppemist valimistega. Need kokkulepped hõlmasid näiteks rändlusteenust, energiapaketti ja kriisi vastu võitlemise meetmeid. Need olid tšehhid, kes suutsid lõpuks purustada pähkli ja alandada töömahukate teenuste käibemaksumäära. See on kasvu soodustav ja kriisi leevendav abinõu. Ka suutsid tšehhid mitte üksnes soodustada nafta- ja gaasitarnete jätkumist Venemaalt Euroopasse, vaid ka sõlmida kokkuleppe Nabucco gaasitrassi rajamiseks ja valmistada selle allkirjastamiseks ette koos komisjoni presidendiga.

Kuid kahjuks läheb Tšehhi eesistumisperiood Euroopa Liidu ajalukku ka kui näide poliitilisest ebastabiilsusest, sest sotsiaaldemokraat Paroubek seadis omad ambitsioonid kõrgemale ELi huvidest ning koos mitmete ülejooksikutega sepistas Tšehhi valitsuse kukutamise ajal, mil pool teed oli eesistujana edukalt läbitud. Ma soovin tänada peaministri Topoláneki ja Fischeri meeskondi ning samuti Tšehhi esindajaid Brüsselis selle raske töö eest, mida nad tegid Euroopa Liidu ja Tšehhi huvide edendamisel. Need meeskonnad näitasid, et nimetatud huvid ei välista teineteist isegi kriisiaegadel. Lisaks veensid nad teiste seas Prantsusmaa presidenti selles, et proteksionism on kole sõna. Selle eest õnnitlen nii teid kui ka meid kõiki.

Nüüd kutsuksin ma eesistujariiki Rootsit üles alustama viivitamatult kõnelusi Kanada viisarežiimi kaotamiseks Tšehhi kodanikele. Ma usun, et need läbirääkimised osutuvad edukaks. On ju solidaarsus Euroopa Liidu peamine tugevus.

Edite Estrela (S&D). – (PT) Austatud juhataja! Peaminister Fischer teatas, et Tšehhi eesistumisperiood oli väga edukas. Härra Fisher, mul on kahju seda öelda, aga ma ei saa teiega nõustuda. Peaminister vastutab selle eest küll kõige vähem, kuid Tšehhi eesistumisperiood ei olnud üldse üksmeelne. Esmalt mainiksin ma seda

poleemikat seoses kunstiteostega. Poleemika, mis oli soodne küll kunstnikele, kuid mitte eesistujariigile. Siseriiklik poliitiline ebastabiilsus aga heitis halba varju Euroopa Liidu kuvandile ehk teisisõnu meile kõigile. Härra Fischer, on tõsi, et Tšehhi suutis ratifitseerida Lissaboni lepingu, kuid sellelt puudub ikka veel president Václav Klaus'i allkiri. Me kõik oleme nõus sellega, et euroskeptikust presidendist teie ELi eesistumisperioodil pole mingit abi. Tšehhi president saatis mitu signaali euroskeptitsismi kohta, ennekõike Euroopa Liidu lipu kasutamisest keeldumisega. Kuid veelgi olulisem on tema keeldumine Lissaboni lepingu allkirjastamisest. See on lugupidamatuse avaldus Euroopa rahvaste vastu.

Eriti rängalt eksis eesistujariik Tšehhi aga rasedus- ja sünnituspuhkuse direktiivi küsimuses. Ma tean, millest ma räägin, sest ma olin selle raporti koostamisel raportööriks. Eesistujariigi suhtumine sellesse küsimusse oli äärmiselt negatiivne ja sellele aitas palju kaasa proua Lulling, kes boikoteeris minu raporti hääletusele panemist. Eesistujariik Tšehhi seisis vastu rasedus- ja sünnituspuhkuse pikendamisele 20 nädalani ja samuti isapuhkuse kehtestamisele, mis on väga oluline mehe ja naise vahel perekondlike kohustuste jagamise tagamiseks ja seeläbi soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks.

Peaminister, mehi vajatakse kodus täpselt sama palju kui naisi tööturul. Meestel on täpselt sama palju õigust näha oma laste arengut, kui on naistel õigust nautida ametialast edu. Peaminister, palun ärge alaväärtustage naiste õigusi ja oskusi.

Bairbre de Brún (GUE/NGL). – (GA) Austatud juhataja! Ülekaalukas hulk inimesi hääletas eelmisel aastal Lissaboni lepingu vastu, sest nad uskusid, et on võimalik saavutada parem Euroopa: Euroopa, mis on demokraatlik ja vastutustundlik; Euroopa, mis seisab tööliste õiguste eest, kaitseb avalikke teenuseid ja otsib endale positiivset rolli maailmas.

Meile öeldakse, et Euroopa Ülemkogu on kokku leppinud õiguslikult siduvate tagatiste paketi, mis on suunatud iirlaste kartuste hajutamisele, kuid see, mis on trükitud avaldatud, on vaid Lissaboni lepingu selgitus. See ei muuda mingil viisil lepingu vormi ega sisu.

Kui me selle küsimuse üle oktoobris taas hääletame, siis hääletame me täpselt sama lepingu üle, mille me eelmisel aastal tagasi lükkasime, ilma et seda oleks vähimalgi määral muudetud, sellesse oleks midagi lisatud või sellest oleks midagi välja jäetud. Täpselt see sama Lissaboni leping, mille 53% hääletanutest eelmisel aastal tagasi lükkas.

Me vajame uut lepingut uue ajastu jaoks.

Mario Mauro (PPE). – (IT) Austatud juhataja, daamid ja härrad! Ma olen tänulik eesistujariigile Tšehhile tehtud pingutuste eest, mis ehk näitlikustab täpipealt olukorda, milles meie institutsioonid praegu on.

Me kõik oleme nõus sellega, et Euroopa Liit on ainuvõimalik lähtealus teatud suurte ülesannetega tegelemiseks, mis meie ees seisavad. Keegi ei arva näiteks, et Malta või Itaalia oma 5000 km pikkuse rannajoonega suudab üksi lahendada immigratsiooniprobleemi, nagu teised riigid ei suuda lahendada energiatarnetega seotud probleemi.

Kuid just needsamad Tšehhi eesistumisperioodi probleemid, nagu suurte sisepoliitiliste probleemide lahendamine, aga ka erinevad arusaamad Euroopast, aitavad meil paremini mõista seda, mida meil teha palutakse. Mul pole täna hommikul küll ühtki lippu kaasas, kuid ma tean kindlalt, et ma ei usalda ebamäära natsionalismi ega bürokraatiamonstrumeid, kes rebivad meie poliitilise kogemuse puruks ja sunnivad meid unustama seda, mis meil on palutud ära teha.

Õigupoolest maksame otsustamatuse eest kõrget hinda. Me maksame kõrget hinda selle eest, et meil pole julgust teha teatud olulisi otsuseid. See nähtub ehk ka tõsiasjast, et meil pole praegu jõudu tegelda kõige vahetumate küsimustega, mis on seotud uue parlamendikoosseisu väga probleemiderohke ametiaja algusega.

Kuid ma usun, et meie võimalused on head. Mõnel meist läks neil valimistel paremini kui teistel, kuid kõik me teame päris kindlalt, et kui me koostööd ei tee, siis ei suuda me vastu võtta ühtki väljakutset. Seepärast usun ma, et me peame oma kohustusi täitma asuma ja andma neile institutsioonidele jõu meie kodanikega ühise keele taasleidmiseks, sest üks asi on kindel: kõige selle hind, mille eest me üldse maksame, on võõrandumine kodanikest, kes kaugenevad meie ideaalidest.

Jiří Havel (S&D). – (CS) Austatud peaminister, juhataja, komisjoni president, daamid ja härrad! Me oleme siia kogunenud selleks, et hinnata lõppenud eesistumisperioodi. Sellel eesistumisperioodil on kaks palet. Ärgem unustagem neist kumbagi, isegi kui on asju, mida me muidu unustada sooviksime. Paljud inimesed siin kurdavad, et eesistujariik Tšehhi polnud piisavalt aktiivne finantskriisi vastu võitlemisel. Teised meenutavad

president Klaus'i poleemilist kõnet parlamendile. Mõned aga kurdavad taktitundetuse üle, millega Barack Obama kriisiprogrammi pörguteeks nimetati. Kuid Tšehhi eesistumisperioodiga seostusid ka mõned konkreetsed edusammud. Meenutagem näiteks keskkonnapaketti ja Lissaboni lepingu ratifitseerimisel tehtud edusamme. Tšehhi eesistumisperioodil oli kaks nägu ja sümboliliselt oli Tšehhil eesistujana kaks peaministrit. Täna seisab teie ees neist kahest edukam. Peaminister, ma sooviksin teid ja teie valitsust tänada pingutuste eest, mida te tegite, ning samuti Euroopa ja Tšehhi institutsioonide ametnikke nende tehtud töö eest. Daamid ja härrad, palun suur aplaus Tšehhi Vabariigi peaministrile!

Joe Higgins (GUE/NGL). – Austatud juhataja! Selles parlamendis valitseb suur küüniline koalitsioon Euroopa kapitalistliku esipartei, Euroopa Rahvapartei, ja vasakpoolseks maskeerunud sotsiaaldemokraatide vahel, kes tegelikkuses ajavad sama neoliberaalset poliitikat, mis sunnib töölisi maksma praeguse rahvusvahelise kapitalismikriisi eest.

Nüüd soovib see suur koalitsioon iirlastele ja eurooplastele peale suruda Lissaboni lepingut, sest Lissaboni leping on kantud neoliberalismist, mis muu hulgas piirab tööliste õigusi ning teenib militariseerimise ja relvatööstuse huve. Iirlastele antud niinimetatud tagatised ei muuda midagi, ei tähenda midagi ja on ebaolulised.

Iiri sotsialistina esitan ma sellele koalitsioonile väljakutse. Ma esitan väljakutse president Buzekile, härra Barrosole, härra Schultzele ja härra Verhofstadtile: tulge septembris Iirimaa ja arutlege meiega tööliste ees teemal, miks nad peaksid toetama teie Lissaboni projekti, mis täielikult eirab meie huve.

– (GA) Olge valmis jõuliseks Lissaboni lepingu vastaseks kampaaniaks Iirimaa. Me räägime miljonite eurooplaste nimel, kellel pole olnud võimalust hääletada Lissaboni lepingu vastu. Leping vastu, mis ei teeni mitte enamiku eurooplaste huve, vaid bürokraatide, suurte äriühingute ja sõjatööstuse huve.

ISTUNGI JUHATAJA: JERZY BUZEK

president

Manfred Weber (PPE). – (DE) Austatud juhataja, peaminister, komisjoni president, daamid ja härrad! Selle arutelu käigus on paljud inimesed eesistujariigile Tšehhile avaldanud tänu selle eest, et ta on suutnud lõpule viia mõned projektid oma ametiaja lõpuks.

Ma küsin endalt täie tõsidusega, kas meil tõesti olid nii tagasihoidlikud ootused. Me tegeleme poliitikaga. Mida me tegelikult ootame viimaste kümnendite suurimas majanduskriisis, millele lisanduvad keskkonnavalitsused probleemid, on eesistujariik, kes näitab üles juhtimisoskust ja kellel on oma ettekujutus. Seda me ootame! Me oleme näinud, et administratiivsete küsimustega, mis on ametiaja lõppemisel endiselt laual, on lõpetatud. Ma tõesti ootasin enamat.

Peaminister, kui te kohtute täna õhtul president Klausiga, siis palun öelge talle edasi, et tal oli nende kuue kuu jooksul tugevat juhtimisvõimet üles näidates võimalus teha Euroopale selgeks Tšehhi rahvuslik identiteet ja suveräänsus. Ta rääkis muidugi siin parlamendis riikide suveräänsusest. Paraku lasi ta selle võimaluse käest.

Mairead McGuinness (PPE). – Austatud juhataja! Meil on vaid umbes üks minut aega, mistõttu ma jätan kõik viisakusavaldused. Ma soovin kaitsta teie au vastusena ühele muu Iiri kolleegile Joe Higginsile. Ma tuletaksin härra Higginsile meelde, et oma solidaarsusliikumises tehtavas töös kaitseb ta töölisi ja nende õigusi, ning ma leian, et selles parlamendis tuleb meenutada asjaloolisi fakte. Veidi poleemikat pole küll iseenesest halb, kuid on küllalt ebatavaline, et täna hommikul seisab meil ühel pool Nigel Farage ja teisel pool Sinn Féin ja Joe Higgins, s.t parem- ja vasakäärmuslased, kes teevad maha Lissaboni lepingut.

Mulle tundub, et see on piisavalt hea põhjus meie kõigi jaoks hääletada Lissaboni lepingu poolt ning 2. oktoobril oma otsuse langetavatele iirlastele kuulata hääli, kes innustavad neid ütleva „ei”, ja kuulata väga tähelepanelikult, et otsustada, mille eest nad seisavad, ning seejärel kuulata oma mõistuse häält ja mõelda sellele, et Euroopa Liit on olnud Iirimaa jaoks väga hea ja Iirimaa Euroopa Liidule ning et seda lepingut toetades oleme jätkuvalt Euroopa keskmes.

Jean-Pierre Audy (PPE). – (FR) Austatud juhataja, peaminister Fischer, härra Barroso! Teie eesistumisperiood, härra Fischer, näitab taas, kui hädasti on Euroopa Liidul vaja stabiilset eesistujat. Kuid just seda Lissaboni leping pakub.

Te olete minu arvates üsna tagasihoidlik, härra Fischer, ja ma soovin teada teie arvamust eesistujakolmikku programmi kohta, mille teie valitsus allkirjastas 2008. aasta juunis Prantsusmaa ja Rootsi. Ka soovime

kuulda, mida Rootsi tööprogramm selles ja eriti järgnevas kolmes küsimuses ette näeb: Doha programm, aastatuhande arengueesmärgid ja Vahemere Liit.

Kuidas te, härra Fischer, neisse dokumentidesse suhtute ning kuidas te hindate eesistujakolmikut, mis on juba esimeseks märgiks Euroopa Liidu stabiilsest eesistumisperioodist?

Zoltán Balczó (NI). – (HU) Austatud juhataja, daamid ja härrad! See lühike ja terav mõttevahetus härra Farage ja president Barroso vahel oli äärmiselt õpetlik Euroopa tuleviku seisukohast. See näitas ilmselgelt, et Lissaboni lepingus sätestatud kursi lõppsiht on rahvusriikide kaotamine, mis ühtlasi selgitab ka seda, miks härra Barrosot häiris rahvuslipu nägemine siin parlamendis. Me loomulikult jagame ühist Euroopa eesmärki. Kuid seejuures soovime üheselt mõista anda, et siin juhtlause „Ühinenud mitmekesisuses” esitamise asemel soovime saavutada koostööd mitmekesisuses. See tähendab seda, et me pooldame rahvusriikide säilimist. See on see raamistik, milles me soovime ühise Euroopa nimel tööd teha.

Elmar Brok (PPE). – (DE) Austatud juhataja! Ma sooviksin veel kord öelda, et tingimustes, mille eest ei vastuta ei peaminister Topolánek ega peaminister Fischer, oli Tšehhi eesistujana edukam, kui alguses näis, ning ma sooviksin tänada Saša Vondrat selle eesistumisperioodi ettevalmistamise eest.

Ka sooviksin ma lisada ühe täiendava märkuse ja seda härra Higginsile. Lissaboni lepingus sisaldub horisontaalne sotsiaalklausel. See annab meile enam sotsiaalseid õigusi kui põhiõiguste harta. Kui me seda lepingut ei saa, siis on meil Euroopa vähemate sotsiaalsete õigustega. Ma leian, et see tuleks kõigile selgeks teha, nii et inimestele lirmaal poleks enam võimalik rohkem valesid rääkida. Meil tuleb rääkida tõtt. Lissaboni lepinguta jääb meile Euroopas Nice'i leping ja vähem sotsiaalseid õigusi. Seepärast tuleb meil see jube kampaania lõpetada ja rääkida lirimaa inimestele tõtt.

(Aplaus)

Bernd Posselt (PPE). – (DE) Austatud juhataja! Ma sooviksin märkida, et eesistujariik Tšehhi on saavutanud rohkem kui see, mille eest teda tunnustatakse, ning need saavutused on olnud väga mitmekülgsed. Tippametnikud ja väljapaistvad ministrid, nagu Karel Schwarzenberg, Saša Vondra, Ondřej Liška ja teised, samuti peaminister Fischer on kõik teinud suurepärase tööd. Sooviksin neid selle eest tänada. Sellel riigil on vaid üks probleem ja see on president Klaus, kes on oma riigile teinud karuteene selle eduka eesistumisperioodi teadliku ja kavatsatud õnnestamisega. Ma sooviksin tänada peaminister Fischerit meisterlikkuse eest selles, kuidas ta kõike seda tõrjus, läks ise Brüsseli tippkohtumisele ning viis edukalt lõpule selle nõukogu eesistumisperioodi.

Jan Fischer, nõukogu eesistuja. – (CS) Austatud juhataja, daamid ja härrad! Seekord on mu vastus tõepoolest väga lühike. Täna teid sellesse arutellu tehtud panuse eest. Need on järjekordselt tõestanud arvamuste mitmekesisust ja erinevate ideede ulatust Euroopas. On äärmiselt raske, kuid samas vajalik otsida mingit ühist nimetajat ja ühist häält. Samas usun ma, et see arvamuste mitmekesisus ergutab meie maailmajagu ja lõimisportsessi ning kuulub siia. Te viite kahtlemata siit endaga kaasa oma arvamuse, analüütilised seisukohad ja hinnangud ning võib-olla polegi mul õigust teid ümber veenda, sest see siin pole akadeemiline debatt. Nii minu valitsus kui ka – olgu see öeldud – eelmine valitsus tegid tõepoolest kõik võimaliku meie eesistumisperioodi programmi ja tegevuskava täitmiseks ning me tegime seda suure järjekindlusega, hoolimata Tšehhi tehtud edusammudest Lissaboni lepingu ratifitseerimisel. Soovin selle väga selgelt välja öelda. Mis puutub eesistujakolmikusse ja selle töösse, millesse on kaasatud Prantsusmaa, Tšehhi ja Rootsi, siis hindan ma seda mehhanismi kõrgelt. Me suutsime teha tihedat koostööd igapäevastes küsimustes. See on mehhanism, mille panus eesistuja ameti järjepidevusse ja sujuvasse üleandmisse on äärmiselt suur, ning ma hindan seda väga. Mis puutub eesistujariigi Tšehhi ambitsioonidesse ja sellesse, kui tehnokraatlik ta eesistujana oli või millist juhtimisostkust ta üles näitas, või kas ta oli visionäär või mis iganes, siis ma olen veendunud, et eesistumisperiood algas ettekujutusega Euroopa Liidust ja programmiga ning et see programm täideti edukalt. Teie hinnata on see, kui suured need saavutused on. Kuid ma arvan jätkuvalt, et see eesistujariik täitis oma eesmärgid ja ambitsioonid, kuigi kriitikat kuuleb alati ja mõnes valdkonnas me mingil põhjusel oodatud edu ei saavutanud. Veel kord soovin teid tänada arutelu ja kriitika eest ning tänada kõiki neid, kes olid mõistvad ja tunnustavad nii poliitilisel kui ka isiklikul tasandil. Soovin teile veel kord edu teie töös!

José Manuel Barroso, komisjoni president. – Austatud juhataja! Tõstatati mõned konkreetSED küsimused.

Esiteks, mis puutub viisarežiimi taastamisse Tšehhi Vabariigi kodanikele, kes reisivad Kanadasse, siis komisjonil on kahju, et Kanada on viisarežiimi taastanud. Arutasin seda Kanada peaministriga G8 riikide viimase tippkohtumise ajal. Ma loodan, et see meede on ajutine ning et viisavabadus Tšehhi ja Kanada vahel taastatakse peagi.

Ma palusin volinik Barrot'l kohtuda Tšehhi ametnikega ja arutada viivitamatult seda küsimust. Nagu ma aru saan, siis esimene kohtumine komisjoni ametnike ja Tšehhi välisministeeriumi ametnike vahel toimus eile Brüsselis. Sellelt pinnalt uurib komisjon olukorda hoolikalt ja teeb ülevaate sellest vastastikuse viisavabaduse aruandes, mis esitatakse tõenäoliselt 2009. aasta septembris. Koostöös Tšehhi valitsusega konsulteerime Kanada võimudega, et saada rohkem teavet nende otsuse taga olevate asjaolude kohta. Me teeme kõik endast oleneva, et taastada viisavabadus.

Mis puutub finantsturgude reguleerimise ja järelevalve küsimusse, mis samuti tõstatati arutelu käigus, siis siin on meil loomulikult töö veel pooleli. Nimelt on meil ellu viimata üksmeelne otsus, mis võetu vastu Euroopa Ülemkogus de Larosière'i aruande põhjal, s.o aruanne, mille koostamise ma sellele kõrgetasemelisele rühmale ülesandeks tegin. Kuid me peame märkama ka tehtud edusamme.

Komisjoni ettepanekud kapitalinõuete, hoiusetagatiste, reitinguagentuuride ja kindlustussektori maksejõulisuse direktiivi kohta on Euroopa Parlamendis ja nõukogus heaks kiidetud. Komisjon esitas eelnõud riskifondide ja erakapitali investeerimisfondide, väärtpaberistamise ja pangandussektori töötasude kohta. Nüüd on kord Euroopa Parlamendi ja nõukogu käes need nõustumise korral kiiresti vastu võtta.

Teine asi, mida arutelu käigus mainiti, on proteksionismi vastu võitlemise küsimus. Tegelikult oli see väga oluline jututeema 1. märtsi Euroopa Ülemkogu kohtumisel. 2008. aasta viimases pooles oli Euroopa Liidus täheldatav ohtlik suundumus mõnede proteksionistlike siseriiklike meetmete rakendamise suunas. Minu arvates on õige öelda, et eesistujariik Tšehhi ja paljud liikmesriigid väljendasid selgelt, et me ei saa sellist siseturu killustumist aktsepteerida. Seega oli arutelu, mis leidis aset nende kuude jooksul, samuti väga oluline samm edasi.

Lõpetuseks, mis puutub Lissaboni lepingu ratifitseerimisse parlamendis, siis teate, ma ei mõista, kuidas võib keegi, kes on valitud parlamenti, kahtluse alla seada lepingu parlamentaarse ratifitseerimise. Parlament on demokraatia alus ja ratifitseerimine parlamendis on võrdväärne rahvahääletusega.

(Aplaus)

Juhataja. – Ma soovin veel kord öelda Tšehhi Vabariigi peaministrile suured tänusõnad teie eesistumisperioodi eest, teie kokkuvõtte eest ja teie osalemise eest tänases arutelus.

Arutelu on lõppenud.

(Istung katkestati kell 10.35 ja seda jätkati kell 10.40.)

Kirjalikud avaldused (kodukorra artikkel 149)

João Ferreira (GUE/NGL), kirjalikult. – (PT) Maailm seisab silmitsi kapitalismi ühe kõige tõsisema kriisiga, millel on dramaatilised tagajärjed nii töötajatele kui ka kõikidele inimestele.

Euroopa Liidus on see kriis tingitud jätkuvast neoliberaalsest poliitikast. Need põhimõtted on sisse kirjutatud lepingutesse ja niinimetatud Lissaboni strateegiasse, mida Lissaboni lepinguga üritatakse seadustada veelgi sügavamalt ja laiemalt. Selle asemel, et nõuetekohaselt kriisi põhjustega tegelda, korrutab nõukogu nimetatud kriisi põhjustanud poliitika põhiteese. See on käsitletav murettekitava ja vastutustundetu katsena kõigele vaatamata selle poliitika ajamist jätkata. Järelkult toetab nõukogu:

- kavatsust võtta vastu Lissaboni leping nüüd juba pettusega, mis seisneb selles, et uue pähe esitatakse täpselt sama lepingutekst, mille liri rahvas kord juba tagasi lükkas;
- kapitali vaba ja reguleerimata liikumist ning finantskeskusi madala maksumääraga piirkondades;
- turgude liberaliseerimist, avalike teenuste erastamist ja majanduse rõhuasetuse nihkumist üha enam finantstegevusele;
- töösuhete dereguleerimist, palkade vähendamist, turvalise paindlikkuse süsteemi sagenevat ärakasutamist ja kaitsmist;
- saamatust töötuse probleemi lahendamisel, jätkates erakordselt suurte summade eraldamist finantssektori toetuseks tööstussektorile samaväärset tähelepanu pööramata.

5. Rootsi eesistumise kava esitlemine (arutelu)

Juhataja. – Järgmine päevakorrapunkt on nõukogu eesistuja avaldus, mis puudutab Rootsi eesistumise kava esitlemist.

Fredrik Reinfeldt, nõukogu eesistuja. – (SV) Austatud president, lugupeetud parlamendiliikmed! Lubage mul esmalt õnnitleda teid uue presidendi valimise puhul. Ma ootan väga koostööd Jerzy Buzekiga nii Rootsi eesistumisel kui ka loomulikult pärast seda.

Mul on suur au pöörduda Euroopa Parlamendi poole Euroopa Liidu Nõukogu eesistujana. Ma tean, et peaaegu pooled teist on valitud sellesse esinduskogusse esmakordselt. Ühiselt annate te hääle viiesajale miljonile eurooplasele. Teile seatud ootused on suured.

Ma pöördun teie poole keerulisel ajal. Vaevalt on Euroopa Liidu koostööd kunagi nii karmilt ja mitmel moel proovile pandud kui nüüd. Meie lähieesmärk on tagada sujuv üleminek uuele aluslepingule – Lissaboni lepingule. Praegu ja veidi pikema aja jooksul peame jätkama majandus- ja finantskriisi ohjamist. Pinna all on peidus kasvava kliimakriisi oht, mis pikas plaanis on meie suurim proovikivi.

Üks on selge: kui eesistujariik Rootsi tahab paljusid eesiseisvaid ülesandeid edukalt lahendada, tuleb meil töötada koos teiega – teiega, kes te töötate Euroopa demokraatia keskmes. Me loodame teie toetusele ja koostööle ning sellele, et olete valmis koos meiega nende ülesannete kallale asuma.

Kui me räägime Euroopa Liidu ajaloost, kaldume arvama, et just koostööst on sündinud rahu Euroopas. Seda on sageli kirjeldatud vastupidiselt. Ma tahan teile rääkida sellest, et minu vanaisa oli Rootsi sõdur, kes saadeti Teises maailmasõjas – sõjas, milles Rootsi oli erapooletu – Norra piirile. Mu vanaisa jõudis sõjale ainult nii lähedale, et nägi seda vahetevahel põgusalt, ohutust kaugusest. Pikka aega oli samasugune ka Rootsi suhe Euroopaga – eemalt jälgimine.

Kui Euroopa oli pärast Teist maailmasõda varemeis, siis Rootsi oli sõjast puutumata. Me olime majanduslikult paremal järjel, kuid vaesed Euroopa ühenduse mõistes. Kaksikümmend aastat tagasi lõigati läbi okastraat Austria ja Ungari vahel. Langes Berliini müür ja Euroopa muutus peaaegu üleo. Mitmed riigid asusid toona teele, mis viis selleni, et täna viibivad siin saalis 27 riigi esindajad. Rootsi oli üks neist riikidest.

Kui alustad hilja, on vaja aega, et järele jõuda. 1980ndate lõpul hakkas Rootsis küpsema poliitiline valmisolek ühineda Euroopaga. Pikkamööda kasvas arusaam Rootsi lähedusest Euroopale ja sõltuvusest Euroopast. Rootsi välisministril Carl Bildtil oli määrav roll Rootsi toomisel Euroopa ühendusse ehk teisisõnu avatuse, üleilmastumise ja vabakaubanduse tunnustamisel. Teda kannustas kindel veendumus, et Rootsi kuulub Euroopasse.

Kaheksateist aastat tagasi esitasime Euroopa Liidule ühinemistaotluse. Lõpuks oli kujunenud meis veendumus, et inimeste elu ja meie tulevikku saab kõige paremini teenida koostöös ja ühenduses teistega, et meil on midagi omalt poolt anda ja et meil on palju õppida. Me ei kartnud enam koostööd. Me julgesime olla osa Euroopast.

Need Rootsi jaoks revolutsioonilised aastad alates 1980ndate keskpaigast kulgesid rööbiti minu isikliku poliitilise aktiivsuse kasvuga. Mul oli suur soov kuuluda Euroopasse, nagu paljudel minu põlvkonna Rootsi poliitikutel. Ma mäletan, kuidas olin Rootsi parlamendi noore vast valitud liikmena kutsutud külaskäigule Euroopa Parlamenti. See oli märk Euroopa Parlamendi avatusest ja ligipääsetavusest, kuigi tollal polnud Rootsi veel Euroopa Liidu liige.

Mõned aastat hiljem, 1997, kui Rootsi oli Euroopa Liiduga ühinenud, tegelesin ma fraktsiooni PPE noorteorganisatsiooni YEPP kokkupanemisega ja sain ise selle esimeseks esimeheks. See andis mulle võimaluse näha, kuidas Euroopa koostöö tegelikkuses toimis. Üheskoos otsisime Euroopa probleemidele euroopalikke lahendusi. Me õppisime tundma üksteist, aga ka üksteise ajalugu ja kultuuri. See võimaldas mul tutvust teha Euroopa pealinnadega ja vaevalt suudan ma kokku lugeda kirikuid, mida ma selle käigus Euroopas külastanud olen.

Kahekümne aastaga on Rootsi saanud eemalt jälgijast aktiivseks osaliseks Euroopa koostöös. See on omakorda positiivselt mõjunud Rootsi rahvale. Kümme aastat tagasi pidas vaid iga kolmas rootslane ELi liikmesust riigi jaoks heaks, kuid täpselt sama paljud olid vastupidisel arvamusel. Nüüdseks on see teistpidi pöördunud. Kolmest rootslasest peaaegu kaks usub, et ELi liikmesus on Rootsile hea. Juunikuistel Euroopa Parlamendi valimistel tuli hääletama enam kui 45 protsenti rootslastest. See on kaheksa protsenti enam kui 2004. aastal

ja see on rohkem kui Euroopas keskmiselt. Rootsi on praegu riik, mis peab Euroopa Liitu kuulumist positiivseks. Me ärkasime ehk pisut hilja, kuid oleme järelejätmise nimel kõvasti tööd teinud. See on võit meile kõigile, kes me usume Euroopa koostöösse.

(Aplaus)

Austatud president, lugupeetud parlamendiliikmed! Meie ees on küsimus meie põlvkonna saatusest – sotsiaalne probleem, mis erinevalt paljudest teistest aeglaselt kasvab ja teeb seda üksnes vales suunas. Meie planeet on palavikus. Selle temperatuur tõuseb ja meil tuleb reageerida. Gröönimaa jääkate kahaneb enam kui sada kuupkilomeetrit aastas. Lääne-Antarktika jääkate sulab üha kiiremini. Me teame, et ainuüksi Gröönimaa kahanev jääkate võib tõsta merepinda kuni kaks meetrit. Tagajärjed on dramaatilised. Kui merepind tõuseks kogu maailmas ka vaid ühe meetri, oleksid miljonid inimesed Aasias sunnitud oma kodu maha jätma. Kõige tundlikumad piirkonnad on Bangladesh, Ida-Hiina ja Vietnam.

Kuid sellel on ka teisi tõsiseid tagajärgi. Kliima muutumine ohustab paljude taime- ja loomaliikide ellujäämist. Selline on olukord ka siis, kui me jääme ÜRO lubatud 2 °C piiresse, mida toetasid eelmisel nädalal nii G8 riigid kui ka juhtiva majandusega riike ühendav foorum LAquila. Meie kliimat ohustab fossiilkütuste kasutamine ja sõltuvus fossiilkütustest. See on halb uudis. Kuid mis on hea uudis?

Kuigi aega on vähe, on see endiselt meie poolel. Aga me peame kohe tegutsema. Meil on juba paigas kõik vajalik taastuvenergia ulatuslikumaks kasutamiseks ja olemas tehnoloogia energiatõhususe parandamiseks. Rahvusvahelise Energiaagentuuri (IEA) sõnul saab enam kui pooled meetmed, mis on vajalikud selleks, et mitte ületada 2 °C piiri, võtta juba olemas oleva tehnoloogia abil.

Pealegi on kliimamuutuse vastu võitlemise meetmetel väga kasulikud kõrvalmõjud – need õigustavad juba iseenesest meetmete võtmist. Kui me tarbime vähem energiat, siis säästame raha. Meie riikide rahandus paraneb ja samas kasvavad ka majapidamiste rahalised vahendid. Kui me investeerime taastuvenergiasse ja energiatõhususe parandamisse, siis suurendame oma energiapuulgeolekut. Me sõltume vähem impordist teistest riikidest, mis on mõnikord nii poliitiliselt kui ka majanduslikult ebastabiilsed. Meie investeeringud rohelisse majandusse loovad eelolevatel aastakümnetel uusi töövõimalusi ja soodustavad majanduskasvu.

Lubage mul tuua konkreetne näide. Jaanuaris mõjutas paljusid Euroopa Liidu riike Ukraina gaasikriis. Eelmisel nädalal rääkisins ma president Juštšenkoga sellest, kuidas me saaksime sellise olukorra kordumist ära hoida. Samas on tarvis vaadata probleemi ka teiselt poolt. Kui Ukraina investeeriks energiatõhususe parandamisse, nii et ta saavutaks sama taseme Tšehhi või Sloveeniaga, siis vastaks säästetud energia hulk sellele gaasikogusele, mida riik enda tarbeks Venemaalt impordib. Siis muutuks Ukraina Venemaalt sissetoodavast gaasist täiesti sõltumatuks ja säästaks seejuures hulga raha – seda kõike vaid oma energiatõhusust parandades. See on koht, kust peame otsima vastuseid kliimaküsimustele.

(Aplaus)

Kaksteist aastat tagasi moodustati Kyotos tahtekoalitsioon. Kuid vabatahtlikult sõlmitud kokkulepetest ei piisa. Kui me soovime kliimamuutust käsitleva rahvusvahelise lepingu sõlmimisel edukad olla, peab tahtekoalitsioonist teel Kyotost Kopenhaagenisse saama igaihe kohustus.

Kuidas seda saavutada? Euroopa peab tegutsema koos ja ühiselt. Me peame näitama, et meie oleme liidrid, ja pidama sõna. Euroopal on võtmeroll selles, et teised riigid ühineksid rahvusvahelise lepinguga. Me peame kehtestama heitkoguste tasu üleilmselt. Me peame riikides võtma kasutusele süsinikdioksiidimaksu ja hakkama heitkogustega kaupleva. Siis ilmuvad välja keskkonnahoidlikud alternatiivid. Kui fossiilkütuste kasutamise hind jääb sõltumatuks sellest, kui palju need mõjutavad kliimat, siis jätkub globaalsoojenemine. Alternatiive ei teki ja energiatõhususe suurendamise meetmed ei tasu end majanduslikus mõttes ära.

Kuid see pole veel kõik. Me peame leidma laiapõhjalisema vastuse küsimusele „kuidas?“. Ei piisa heitkoguste piiramisest riikides, kes nõustuvad vabatahtlikult heidet vähendama, kuid kelle arvel on kokku vaid 30% kõikidest heitkogustest. Ka ei piisa lahendustest, mis põhinevad vaid piirangutel enim arenenud riikides. Isegi kui niinimetatud lisa 1 riigid vähendaksid oma heitkoguseid nullini, viiksid arengumaade kiiresti kasvavad heitkogused meid ikka üle eesmärgiks seatud 2 °C piiri.

Seepärast peamegi arutama arengumaadesse tehtavate investeeringute rahastamise küsimust. Me peame tagama kiire tehnoloogiasirde ja veenduma, et arengumaad omalt poolt võtaksid kohustuse kontrollida suunda, kuhu nad praegu liiguvad. Lisaks on meil tarvis selgeid keskpika perspektiivi kokkuleppeid ka riikidega väljaspool Euroopat. Väheste kohustusest peab nüüd saama kõigi kohustus.

Ma tean, et Euroopa Parlament tunnistab oma kohustust. Eesistujariik Rootsi näeb teis oma liitlasi. Me soovime kirjutada loo sellest, kuidas kliimat ähvardav oht kõrvaldati, ja me soovime seda kirjutada koos teiega.

Austatud president, lugupeetud parlamendiliikmed! Majandus- ja finantskriis levis vaid mõne nädalaga üle kogu maailma nagu metsatulekahju. Mõned küll hoiatasid, kuid enamikule tuli kriis, eriti selle ulatus ja sügavus, suure üllatusena. Üleilmastunud maailmas levivad ka probleemid kiiresti. Languse jõud on nii suur, et kellelgi pole imerohtu, mille abil sellest kiiresti väljuda. Euroopa Liidu kooskõlastatud tegevus on meie parim vahend, millega kriisi tõttu tekkinud probleemidele vastu astuda. Kuid endiselt on palju asju, mis võivad halvasti minna. Neis oludes on Euroopa Liit näidanud edukalt üles oskust meid raskustest läbi juhtida. Me leppisime kokku tagatistes ja reeglites pankade toetamisel. Me leppisime kokku ühises majanduse elavdamise kavas.

President Sarkozy ja eesistujariigil Prantsusmaal oli selles töös suur roll, kuid ma leian, et ka Euroopa Parlament oli liikumapanev jõud. Nüüd tuleb meil sügisel keskenduda arutelule kriisist väljumiseks vajalike jätkumeetmete üle. Majandusolukord on endiselt raske ja riigi rahandus on pingul kõigis liikmesriikides.

Komisjoni prognooside kohaselt ületab eelarvepuudujääk järgmisel aastal Euroopa Liidus 80% SKPst. Me ei saa sulgeda silmi ja teeselda, et see pole probleem. Selle kõige juures ei tohi me unustada, et nende numbrite taga on inimesed, kes muretsuvad oma töökoha pärast ja mõtlevad, kuidas nad suudavad maksta kodu eest ja hoida oma elatustaset. Meie ülesanne on neile vastata.

Kui miljonid eurooplased kaotavad töö ja jäävad ühiskonnast kõrvale, satub ohtu kogu meie sotsiaalhooldussüsteem – ajal, mil see on juba niigi suure surve all. Me elame kauem, kuid samas töötame vähem ja saame vähem lapsi. Kui see suundumus jätkub, on meil Euroopas 50 aasta pärast kaks korda rohkem vanureid kui lapsi. Niisiis – mida me saame teha?

Me peame taastama usalduse finantsturgudesse. Me peame kiiresti sisse seadma tõhusa järelevalve, et samasuguseid kriise edaspidi ära hoida. Eesistujariik Rootsi töötab selle nimel, et jõuda antud küsimuses nõukogus aasta lõpuks kokkuleppele. Me loodame selle eesmärgi kiireks ja lõplikuks saavutamiseks teie abile. Meie kodanikud ei ole nõus maksutulude korduva kasutamisega selleks, et päästa vastutustundetult käitunud finantsasutusi.

Me peame end kasvavatest eelarvepuudujääkidest kiiresti välja tooma. Selleks tuleb rakendada kooskõlastatud tegevusstrateegiat ja naasta järk-järgult stabiilsuspaktis kehtestatud reeglite juurde. Vastasel korral järgneb lühiajalisele tasakaalustamatusele krooniline puudujääk. Meid ootavad ees suured kärped, mis on osas Euroopa Liidu riikides juba reaalsus, ja Rootsis on selles vallas olemas varasem kogemus. Ees on ootamas massiline tööpuudus, rahvarahutused ja kasvav maksusurve.

Me peame tagama Euroopa poliitika sotsiaalse mõõtme, mis põhineb tugeval riigi rahandusel ja suuremal tööhoiul. See on märksa parem viis meie sotsiaalhooldussüsteemi kaitsmiseks. Ma tean, et see pole tähtis küsimus mitte üksnes siin Euroopa Parlamendis.

Kümnest tööealisest eurooplasest kolme jaoks pole elus püsimiseks võimalik tööturult kõrvale jääda. Meie eesmärk peab olema aktiivne tööturupoliitika, mis on ühes hästitoimiva sotsiaalkindlustussüsteemiga suuteline muutustega tõhusalt toime tulema. Me peame suurendama üksikisikute tööalast konkurentsivõimet ja suutlikkust end tööturul kehtestada. Ka peame aktiveerima ja reaktiveerima töötuid. Suurema tööhoiue juures on meil rohkem võimalusi toetada neid, kel tööd pole. Samuti tuleb meil keskenduda reformidele, uuendustele ja kohanemisele uue tegelikkusega. Maailm väljaspool Euroopa Liitu ei seisa paigal, see liigub edasi tohutul kiirusel. Seda tuleb meil teadvustada ja tunnistada.

Euroopa Liidu Lissaboni strateegia ülevaatamine võib vajalike reformikavade koostamisel abiks olla. Me algatame sellekohase arutelu sügisel.

Majanduskriisi alguses nägime proteksionismimeelsuse kasvu. WTO kinnitab, et riikidevahelist kaubandust piiravate meetmete hulk on viimase kolme kuu jooksul märgatavalt suurenenud. Seepärast on mul hea meel L'Aquila kokkuleppe üle, millega otsustati taas avada Doha kaubanduslääbirääkimiste voor, et viia maailma riigid uuesti vabakaubandust soosivale teele. Nagu me teame, toob see pikaajalist kasu meile kõigile. Eesmärk peab olema Euroopa Liit, mis väljub sellest kriisist tugevamana.

Austatud president, lugupeetud parlamendiliikmed! Kui ma sõidan Rootsis ringi ja räägin koostööst Euroopa Liidus, esitatakse mulle vähe küsimusi Euroopa institutsioonide kohta. Hoopis enam küsitakse kõverate kurkide, nuuskutbaka ja teiste igapäevaste asjade kohta.

Sellele vaatamata on institutsiooniline raamistik oluline, sest see määrab ära, mida ja millises valdkonnas me teha saame. Seepärast ongi Lissaboni lepingu ratifitseerimine nii tähtis. See leping muudab Euroopa Liidu demokraatlikumaks, läbipaistvamaks, tõhusamaks ja rahvusvahelisel areenil mõjuvõimsamaks. Kuid kõige olulisem on see, et Lissaboni lepingu jõustumine lõpetab Euroopa Liidu koostöö sissepoole suunatuse ajajärgu. Nüüd on Euroopa Liidul aeg vaadata välja ja vaadata edasi. Eesistujariik Rootsi on valmis tegema ettevalmistusi selleks, et tagada sujuv üleminek uuele aluslepingule, kuid loomulikult eeldab see lepingu ratifitseerimist kõigis liikmesriikides. Loodame, et see saab eelolevatel kuudel teoks.

Rahvusvaheline kuritegevus kasvab kiiremini kui kunagi varem. Kuritegelike võrgustike tegevus ei ole enam piiratud riigipiiridega. Me näeme, kuidas narko- ja inimkaubandus levib. See on oht meie demokraatlikele väärtustele ja meie kodanikele. Samal ajal on meie ühenduse jaoks ülioluline, et inimesed saaksid ühest riigist teise vabalt liikuda – õppida, töötada ja elada mõnes teises ELi liikmesriigis. Kuid uus aeg nõuab uusi vastuseid. Seetõttu koostame sügisel selle valdkonna kohta uue tegevuskava, mille me nimetame Stockholmi programmiks. Stockholmi programmiga tõhustatakse vahendeid, mis tagavad Euroopa Liidu turvalisuse ning millega saab võidelda organiseeritud kuritegevuse ja terrorismi vastu.

Ühtlasi loome parema tasakaalu nende vahendite ning õiguskindlust ja üksikisikute õigusi kaitsvate meetmete vahel. Samuti tagatakse selle programmiga Euroopa Liidus varjupaika taotlevatele inimestele ühtne ja õiguskindel süsteem, nii et neid võetakse vastu ja nende taotlusi vaadatakse läbi ühtsemal moel ja kehtestatakse ka ühtsemad tagasisaatmise põhimõtted.

Unistus tulevases elust Euroopas on paljude inimeste jaoks suur. Samal ajal Euroopa rahvastik üha vananeb. Paindlik tööjõu sissereände süsteem võiks neid kaht nähtust ühendada.

Austatud president, lugupeetud parlamendiliikmed! Pisut enam kui 50 aastat tagasi panid kuus riiki aluse Euroopa koostööle. Nüüd on meid 27. Meie tugevus ja mõjuvõim on kasvanud ning kasvanud on ka meie jõukus ja mitmekesisus. Euroopa on saanud rikkamaks. Selle tulemusena oleme paremini valmis nii üleilmastumisega kaasnevate võimaluste ärakasutamiseks kui ka sellega seotud probleemide ületamiseks. Üheskoos oleme tugevad.

Me räägime läbirääkimistest liikmeks saamise üle. Kuid kokkuvõttes seisneb liikmesus ühiste väärtuste jagamises ja ühiste eeskirjade järgimises. Selle üle juurdlevad praegu need, kes on välja jäänud, Reykjavíkist ja Balkani lääneosast Ankarani. Küprose kahel juhul on ajalooline võimalus leppida kokku lahenduses, et ühendada taas saar, mis on liiga kaua olnud osadeks jagatud.

Seesolijatel on kiusatus kasutada liitumisprotsessi ära pikaleveninud vaidluste lahendamiseks. Selliste juhtumite puhul tuleb meil leida vastused, mis on kasulikud mõlemale poolele ja võimaldavad edasi minna. Vastasel korral seame ohtu endi liikumise Euroopa jätkuva lõimumise poole. Eesistujariik Rootsi tegutseb selle nimel, et edendada laienemisprotsessi kooskõlas Euroopa Liidu antud lubadustega ja kohaldatavaid kriteeriume rangelt järgides. Me tegutseme ausa vahendajana.

Austatud president, lugupeetud parlamendiliikmed! Tugevuse ja mõjuvõimuga kaasneb rahvusvaheline vastutus, mida me jätkuvalt püüame kanda. Sellega kaasneb kohustus kasutada seda vastutust kõigi parimates huvides. Euroopa Liit peab töötama rahu, vabaduse, demokraatia ja inimõiguste nimel. Meil on kohustus toetada maailma vaeseimaid ja haavatavaimaid riike, kohustus täita ÜRO aastatuhande arengueesmärgid. Ka on meil kohustus toetada ÜRO tööd teistes valdkondades, teha koostööd oma strateegiliste partneritega, võtta osa tegevusest maailma kriisikolletes, olgu selleks Lähis-Ida rahuprotsess, Iraan, Afganistan, Pakistan, Põhja-Korea või Aafrika mandri suured probleemid.

Kuid me vastutame ka selliste piirkondlike algatuste eest nagu Vahemere Liit ja idapartnerlus, mis loovad stabiilsust ja edendavad koostööd eri olukorras olevate naaberriikidega.

Ma olen Euroopa Parlamendile eriti tänulik juhtrolli eest Läänemere koostöö küsimuses. Parlament esitas strateegia projekti 2005. aastal. Nüüd loodame, et seda algatust kroonib Läänemere strateegia vastuvõtmine Euroopa Ülemkogu oktoobrikuu kohtumisel.

1990. aastate konfliktid Balkani maades ajendasid Euroopa Liitu osalema sealse kriisi ohjamisel ja see osalus aina kasvab. Praegu osaleb Euroopa Liit kogu maailmas umbes kümne kriisi lahendamisel.

Maailma tabanud probleemid tulevad varsti ka ELi uksele koputama. Mitte ainult meie lähiriikides, vaid kogu maailmas on paljude inimeste ootused oma riigi arengu suhtes seotud meiega tehtava koostööga. Vastakem üheskoos nende ootustele!

(Aplaus)

Austatud president, lugupeetud parlamendiliikmed! Tänu Euroopa koostööle elab meie maailmajagu nüüd rahu ja jõukuses, vabaduses ja stabiilsuses. Meie piirid on avatud ning meie ühiskonnamudel ühendab endas turumajandust ja üksteisega arvestamist. See on meie jagatud Euroopa. Kuid ka meie kodanikud tahavad teada, et Euroopa on kantud tulevikumõtetest ja et meie koostööl pole mitte üksnes ajalooline mõte, vaid ka tulevikusuund. Seepärast on meil, nende valitud esindajatel, kohustus öelda, mida me soovime Euroopaga peale hakata. Ma räägin teile, millisena mina Euroopa tulevikku näen.

Ma tahan näha Euroopat, mis võitleb rahvusvahelisel areenil jõuliselt demokraatia, rahu, vabaduse ja inimõiguste eest ning julgeb sekkuda välispoliitikasse. Sest meie seas on neid, kes on saanud omal nahal tunda, mida tähendab elu demokraatia ja vabaduseta, ning see omakorda annab meie tegevusele usutavuse.

Ma tahan näha Euroopat, mis juhib võitlust kliimat ähvardavate ohtudega, seisab vastu kiusatusele saavutada konkurentsivõime sellise tööstusega, mis ei maksa kliimat hävitavate heitkoguste eest, ning loob soodsad tingimused selleks, et roheline tehnoloogia tasuks end ära ja meie lastel ja lastelastel oleks samasugune loodus nagu meil.

Ma tahan näha Euroopat, mis võtab vastutuse majanduse eest. „Laenamine selleks, et kulutada” ei saa olla ainus juhtlause, nagu ei saa ainus olla ka mõtteviis, et kasum kuulub ettevõtjale ja kahjum riigile. Ehitagem taas üles oma riikide rahandus, reguleerigem finantsturge ning viigem läbi majandusreformid, mida me vajame oma majanduskasvuks ja tööstuse jaoks, mis oleks ka edaspidi konkurentsivõimeline.

Ma tahan näha Euroopat, mis arendab edasi oma sotsiaalset mudelit, Euroopat, milles on ühendatud hästitoimiv sotsiaalhooldussüsteem ja majanduskasv – sotsiaalne sidusus –, Euroopat, mis loob töö, ettevõtluse ja riigi korraliku rahanduse kaudu soodsa keskkonna meie sotsiaalhooldussüsteemide hoidmiseks ja edasiarendamiseks kõigi kodanike parimates huvides.

Ma tahan näha Euroopat, mis ei lase ennast eksitada lühiajalistest proteksionismilainetest, Euroopat, mis kaitseb liidu koostöö aluseks olnud siseturgu ning mis võimaldab kaupade ja teenuste piiriülest vaba liikumist nii meie endi kui ka kogu muu maailma hüvanguks.

Ma tahan näha Euroopat, mis ei paista silma ebavõrdsusega, mis on avatud teiste arvamuste suhtes ja millel on suur tahe otsida kompromisse ning teha seda kõike ühiste huvide teenimiseks. Selline Euroopa peab vastu igal ajal.

(Aplaus)

Austatud president, lugupeetud parlamendiliikmed! Mul on au seista siin ja esindada Euroopa demokraatiat. Paljud inimesed on mulle öelnud, et see tuleb paljude aastate raskeim eesistumisperiood. Ülesandeid on rohkelt ja me peame valmistuma ootamatusteks. Paljud küsivad, kas Rootsi-suurune riik suudab ikka sellist vastutust kanda. Mitte üksi, vaid üheskoos suudame neile raskustele vastu astuda. Tehkem seda selge ettekujutuse ja innuga, algatusvõime ja julgusega. Euroopa vajab seda. Euroopa inimesed vajavad seda. Euroopa projekt – see on unistus inimeste probleemide ühisest lahendamisest. See unistus teeb Euroopa tugevaks. Aasta 2009 määrab Euroopa koostöö saatuse. Meil on võimalus astuda järgmine samm. Eesistujariik Rootsi on valmis väljakutse vastu võtma. Tehkem seda koos!

(Vali aplaus)

José Manuel Barroso, komisjoni president. – Austatud president! Praegune aeg pole tavaline ja tulemas ei ole tavaline eesistumisperiood. Lisaks tavapärasele õigusloometööle seisab eesistujariigil Rootsil ees ka teisi poliitilisi ülesandeid ning pole kedagi paremat neid lahendama kui peaminister Reinfeldt ja eesistujariigi Rootsi meeskond.

Täna soovin ma ära märkida kaht kõige suuremat poliitilist proovikivi, millega Euroopa Liit järgmise kuue kuu jooksul silmitsi seisab – need on tegelemine majanduskriisiga ja ambitsioonika rahvusvahelise kliimamuutust käsitleva lepingu läbirääkimised Kopenhaagenis.

Meie eluaja rängim finants- ja majanduskriis jätkab laastamistööd meie ühiskondades ja peredes ning suurendab jätkuvalt tööpuudust. Majanduse rõõpaise tagasi saamine jääb meie esmatähtsaks eesmärgiks. Euroopa Liidu ühistegevuses on sündinud enneolematu fiskaalmeede, mis annab konkreetseid tulemusi.

Ka oleme me liikmesriikidevahelist solidaarsust üles näidanud näiteks sellega, et tõstime euroalavälisele liikmesriikidele maksebilansi ülempiiri kaks korda, 50 miljardi euron. Nüüd tuleb meil täies mahus ellu viia

majanduse elavdamise meetmete pakett ja teha kõik, et sellest sünniks uusi töökohti ja majandusaktiivsus kasvaks.

Ma usun, et enim tuleb tähtsustada meetmeid, mis pärsivad töötuse kasvu ja aitavad inimestel jälle tööd leida. Siin saame tugineda maikuus komisjoni ning eesistujariikide Tšehhi, Rootsi ja Hispaania algatusel toimunud tööhõivealase tippkohtumise tulemustele. Meil tuleb täita oma ühised kohustused seoses noorte ja tööhõivega.

Kuigi tööturupoliitika eest vastutavad muidugi liikmesriigid ise, saame me ja tuleks meil kasutada olemasolevaid Euroopa vahendeid, et aidata liikmesriikidel säilitada tööhõivet ja õpetada inimestele tööoskusi, mida on tulevikus vaja. Just seepärast teeb Euroopa Komisjon ettepaneku lihtsustada struktuurifondidega seotud menetlusi ja loobuda riikide kaasrahastamisest Euroopa Sotsiaalfondist aastateks 2009 ja 2010. Samuti paigutame vahendeid ümber, et rahastada uut mikrokrediitdivõimalust tööhõive ja sotsiaalse kaasatuse toetamiseks. Ma loodan, et Euroopa Parlament toetab neid ettepanekuid.

Komisjoni ettepanekud, mis tuginevad minu poolt eelmise aasta oktoobris tellitud de Larosière'i aruandele, on aluseks finantsturgude reguleerimise ja järelevalve tugevdamisele. Juba esitatud ettepanekutega, millest paljud on Euroopa Parlament ja nõukogu juba heaks kiitnud ning millest mõned on veel otsustamisel, oleme me tõesti tõusnud rahvusvahelise finantssüsteemi reformimisel maailmas esirinda. Me jätkame sellega kindlasti septembris G20 riikide tippkohtumisel Pittsburghis.

Järgmise kuue kuu jooksul on edasiminekuks kõigis neis küsimustes uue majanduse ülesehitamiseks ülimalt oluline, sest – saagem õigesti aru – kriisijärgne majandus ei saa olla ega hakka olema samasugune nagu kriisi eel.

Meil tuleb majandusmudel uuesti välja töötada ja asetada väärtused taas meie sotsiaalse turumajanduse keskmesse, kus nad olema peavad. Me peame üles ehitama majanduse ja ühiskonna, mis põhinevad võimalustel, vastutustundel ja solidaarsusel, majanduse, mis peab leidma uued kasvuallikad, sest me ei saa igavesti loota rahapoliitilistele ja eelarvestiimulitele. Me peame üles ehitama avatud ja hästi toimivate turgudega Euroopa, aruka ja rohelise majandusega Euroopa, tõhusamalt reguleeritud ja järelevalve all olevate rahaturgudega Euroopa, Euroopa, mis suurendab oma ühisturgu ja kasutab maksimaalselt ära oma siseturu potentsiaali, Euroopa, mis seisab vastu killustatuse ja proteksionismi lainetele.

Mis puudutab kliimamuutust, siis on Euroopa maailma esimene piirkond, mis on juba asunud täitma kaugeleulatuvaid ja õiguslikult siduvaid kliima- ja energiaeesmärke. Ma olen uhke töö üle, mida komisjon koos Euroopa Parlamendi eelmise koosseisu ja nõukoguga tegi, et vastavad õigusaktid kehtestada, ning Kopenhaageni kliimakonverentsi eel soovin ma teie ja eesistujariigiga tihedat koostööd teha.

Meie juhtrolli hinnati eelmisel nädalal LAquila toimunud G8 riikide tippkohtumisel ja juhtiva majandusega riike ühendaval foorumil kõrgelt. Te olete ehk juba kuulnud neil kohtumistel tehtud edusammudest. Esmakordselt võtsid kõik osalejad kliimateadust austades endale kohustuse seada temperatuuritõusule ülempiir 2 °C. See on loomulikult rõõmustav edusamm, kuid me ei tohi lasta ennast petta – meie ambitsiooni ja pühendumuseni teised veel ei küündi. Euroopa on ülejäänud maailmast kaugel ees ja ausalt öeldes teeb see 145 päeva enne Kopenhaageni kohtumist mind murelikuks.

Eelolevatel nädalatel alustame tööd oma rahvusvaheliste partneritega, et tagada Kopenhaagenis võetavate kohustuste selgus. Ka tuleb meil edasi minna arengumaade toetamiseks ning tehnoloogiasirde kiirendamiseks vajalike vahendite küsimusega. Septembris esitab komisjon oma rahastamisetpanekud, mis võimaldavad meil kujundada Euroopa üksmeelse seisukoha ja pidada teistega läbirääkimisi.

Kliimamuutuse küsimus on loomulikult tihedalt seotud meie teise eelisküsimusega – energiapuudusega. Täna võtab komisjon vastu ettepanekud, millega tugevdatakse meie gaasivarustuskindlust reguleerivaid eeskirju ja suurendatakse liikmesriikidevahelist solidaarsust, mida eesistujariik Rootsi usutavasti teie abiga edasi arendab.

Need on olulisemad prioriteedid – ja õigusega. Kuid järgmisel kuul kuul on teha veel palju muud tähtsat. Lubage mul ära märkida Stockholm programmi, mille raames esitas komisjon hiljuti suurejoonelise plaani, milles kodanikud on asetatud meie vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva poliitika keskmesse ning turvalisus on kodanikuvabaduste ja põhiõiguste kaitsmisega tasakaalu seatud.

Enamiku aja sellest aastakümnest on Euroopa Liit olnud haaratud institutsioone puudutavatest sisearuteludest. Meie aluslepingu muutmine on ülimalt vajalik, et võimaldada laienenud Euroopa Liidul toimida demokraatlikult ja tõhusalt. Ma loodan, et näeme Lissaboni lepingu ratifitseerimist eelolevatel kuudel, nii et lepingu sätted hakkavad toimima ja meil on võimalik edasi minna tegevuskavaga, millest ma just rääkisin.

Menetluskorda arutada on küll oluline, kuid ma usun, et veelgi olulisem on arutada sisu. Eesistujariik Rootsi, aga ka järgmine eesistujariik Hispaania peavad juhtima keerukat üleminekut uuele aluslepingule – loodetavasti –, ning komisjon ja Euroopa Parlament peavad samuti selles igakülgselt oma rolli täitma.

Euroopa Liit on end ikka ja jälle üles ehitanud, sõjast räsitud maailmajao taastamisest kuni siseturu loomiseni ja seejärel Euroopa taasühendamiseni. Viimase viiekümne aasta jooksul on Euroopa pidevalt ootusi ületanud ja kahtlusi hajutanud. Ma olen kindel, et me suudame vastu võtta meie ees seisva uue ülesande – panna alus tuleviku nutikale rohelisele majandusele. Meid saadab edu, kui me peame meeles pool sajandit kestnud Euroopa lõimumise peamist õppetundi: Euroopa Liit areneb siis, kui kõik tema liikmed töötavad koos avatuse, usalduse ja partnerluse vaimus. Rootsi eesistumise kavas võetakse seda arvesse. Euroopa Komisjon on valmis oma osa täitma ja ma olen kindel, et valmis on ka Euroopa Parlament.

(Aplaus)

Joseph Daul, *fraktsiooni PPE nimel.* – (FR) Austatud president! Tavaliselt ma teie poole isiklikult ei pöördu, kuid täna pühendan ma ühe minuti esmakordselt teile.

Esiteks, härra Buzek, tervitan teid kui vastupanuliikujat ja kui üht Solidarnośći asutajat, kui sileeslast, kes pole unustanud oma juuri, ajalugu ega väärtusi. Euroopa Rahvapartei (kristlike demokraatide) fraktsioon on uhke, et suutis veenda eri poliitilise taustaga parlamendiliikmete suurt enamust, sealhulgas härra Schultzi, nimetama teid viiesaja miljoni kodaniku eestkõnelejaks. Jah, härra president, teie valimine sümboliseerib seda avatud Euroopat, sallivat Euroopat, poliitilist Euroopat, mille eest võitleb Euroopa Rahvapartei (kristlike demokraatide) fraktsioon koos enamikuga täna siin viibivatest parlamendiliikmetest.

Lugupeetud nõukogu eesistuja, austatud komisjoni president! Me ootame teilt seda, et te muudaksite tegutsemise järgmisel kuuel kuul Rootsi eesistumisperioodi valitsevaks teemaks, teisisõnu – seistes silmitsi majanduskriisist ja kliimamuutusest johtuva kahekordse probleemiga, ütleme, et tuleb teha rohkem ja kiiremini, et kriisist väljuda ja panna meie sotsiaalse turumajanduse mudel täiskäigul tööle. Ma olen veendunud, et just majanduse elujõulisus võimaldab meil ajada meile kõigile vajalikku tõelist sotsiaalpoliitikat.

Kui me soovime, et taastumine saaks alguse Euroopast, mitte Aasiast, nagu oodatakse, siis tuleb meil nüüd igal juhul kiirust lisada. Kui kriis lõpeb, on võitjad need, kes on panustanud uuenduslikkusele ja väljaõppele – lühidalt tegevusele.

Siin teeb Euroopa Rahvapartei (kristlike demokraatide) fraktsioon muu hulgas ettepaneku suurendada toetust väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele, millel on töökohtade säilimisel ja loomisel võtmeroll. Lisaks nõuab majanduskriis – ma rõhutan – üleeuroopalist tegevust, mitte riigisisest tegevust. Selles on veendunud ka meie kaaskodanikud, nagu ilmneb mitmetes riikides läbi viidud arvamusküsitlustest – selles on veendunud enam kui 66% sakslastest ja enam kui 70% eurooplastest.

Teha rohkem ja kiiremini, härra Reinfeldt, härra Barroso – seda ootab Euroopa Rahvapartei (kristlike demokraatide) fraktsioon teilt ka võitluses globaalsoojenemise vastu. Euroopa kohustus on kaasata teie juhtimisel kogu maailm sellesse võitlusesse, mida peab kiireloomuliseks ja esmatähtsaks iga siinviibija. Ja mis oleks veel parem võimalus tegutseda ja küsimuse lahendamist kiirendada kui kliimamuutuse konverents, mis toimub detsembrikuus Kopenhaagenis, meie oma territooriumil!

Kliimamuutuse küsimuses on Euroopa ilma igasuguse kahtluseta tõestanud, et ta suudab tegutseda, kui tahab. Nüüd on ülesanne panna see kasu tooma, tõmmata ülejäänud maailm meiega ühinema. Muidugi pean ma silmas ennekõike Ameerika Ühendriike, kes peavad oma sõnad tegudeks pöörama, kuid ma pean silmas ka tarkava turumajandusega riike, näiteks Hiinat, Indiat või Brasiiliat, kes ei saa enam mööda vaadata tõsiasjast, et neil on suur vastutus globaalsoojenemise eest. Seepärast peame hindama Rootsi eesistumisperioodi selle põhjal, kuidas ta tuleb toime kriisiga ja milliseid tulemusi saavutatakse keskkonnakaitses.

Kokkuvõtteks ütlen, et neil kahel rindel edu saavutamiseks peavad Euroopal olemas olema vastavad institutsioonid. Elmine aasta näitas meile, et sama aluslepingu ja sama vananenud ühehäälsuse põhimõttega oli Euroopas võimalik edasi minna, kuid oli võimalik ka ummikusse jõuda. Härra Reinfeldt, härra Barroso, see on poliitilise tahte küsimus. Kiirendage asjade kulgu – see on see, mida Euroopa Rahvapartei (kristlike demokraatide) fraktsioon palub teil järgmise kuue kuu jooksul teha. Me usume eesistujariiki Rootsisse. Kiirendage asjade kulgu – just seda palusid eurooplased Euroopa Parlamendi selle koosseisu valimistel ja just seda peame me neile andma, kui soovime viie aasta pärast näha rohkem inimesi valimas.

(Aplaus)

Martin Schulz, fraktsiooni S&D nimel. – (DE) Austatud president, lugupeetud peaminister Reinfeldt, daamid ja härrad! Rootsi asub eesistujaks institutsioonide jaoks uute alguste ajal. Mitte ainult Euroopa Parlament ei alusta uues koosseisus. Euroopa on üle minemas Nice'i lepingult Lissaboni lepingule ning nagu me kõik teame, on see ebakindel aeg, kus me vaatamata kõigele vajame Euroopa Liidus ja liikmesriikides selgust majanduse, finants- ja tööturu ning kliimaga seotud poliitilistes otsustes.

Te rääkisite sellest ja ma nõustun suure osaga teie jutust. Kliimamuutus on muidugi olulisim küsimus ja te olete seadnud selle õigustatult oma prioriteediks. Kuid ka tööpuudus vajab kiiret ja kohast lahendust. Seepärast palume teil oma eesistumisperioodil kannustada liikmesriike võtma investeerimiskavasid ja majanduse elavdamise kavasid senisest tõsisemalt.

Kõige enam vajame töökohtade kaitsmist – nüüd, mitte järgmisel aastal, sest töökohad on ohus siin ja praegu. Töökohtade säilimise kindlus on ühiskonna stabiilsuse tagamiseks äärmiselt vajalik. Seetõttu palume teil seada oma esmatähtsaks ülesandeks tagada töökohad ja töökohtade säilimise kindlus mis tahes viisil, näiteks ühendades keskkonnakaitset ja tööstuspoliitikat, mis on vägagi arukas lahendus.

Töökohtade säilimise kindluse kohta tahan öelda teile, härra Reinfeldt, järgmist: see, mis ohustab Euroopas tõsiselt töökohti ja on veel suuremaks ohuks sotsiaalsele sidususele, on Euroopa Kohtu praktika. Nagu te äsja ütlesite, sõidate te Rootsis ja Euroopas palju ringi. Seda teeme ka meie ja oma kodanikelt kuuleme me seda, et nad ei soovi Euroopat, kus ettevõtted kolivad riigist riiki ja alandavad palgataset. Seepärast on meil vaja, et Euroopa Liit võtaks midagi ette.

(Aplaus)

Selle vajaduse on tinginud Euroopa Kohtu otsused Laval, Vikingi, Rüfferti ja Luksemburgi kohtuasjades. Need on meetmed, millega teie ja just nimelt teie peate oma eesistumisperioodil tegelema, sest Rootsit on see väär poliitika ja kohtupraktika mõjutanud.

Ka tuleb teil tegelda teise institutsioone puudutava küsimusega, nimelt sellega, kuidas valitakse järgmine komisjon. Selle kohta pean ütlema, et teatud määral on mulle jäänud mulje, et mitte üksi teie, vaid ka kõik teie kolleegid nõukogus on mõjutanud uuest institutsioonilisest algusest ja ebakindlusest selle suhtes, millisele aluslepingule me peaksime oma tegevuses tegelikult tuginema, ning et mitte keegi ei tea tegelikult, kus me oleme. See sarnaneb pisut Astrid Lindgreni Pipi Pikksukaga oma Segasummasuvilas – ma muudan maailma selliseks, nagu mina seda näha tahan. Suurepärase!

Kui me valime komisjoni presidendi Nice'i lepingu alusel, on meil 20 volinikku. Sellisel juhul soovin ma teada, milline riik volinikku ei saa. Sellele vastab nõukogu loomulikult: „Ei, me ei soovi kohe kindlasti hakata suletud uste taga verd valama. Seega on meil suurepärase lahendus – me nimetame ta alguses Nice'i lepingu alusel. Komisjoni moodustamine võtab paar kuud aega, selleks ajaks on iirlased oma hääle andnud ja me saame Lissaboni lepingu. Seejärel on meil võimalik hääletada kõike muud Lissaboni lepingu alusel. Suurepärase!”

Meil on õigusele rajatud ühendus – või vähemalt seda ma senini arvasin –, kus kõige aluseks on kehtiv õigus. Praegu kehtiv õigus on Nice'i leping. Juhuslikult on olemas keegi, kes aluslepingute järelevalvajana peab kõige esimesena selgitama, millist õiguslikku alust tuleb kasutada. See keegi on komisjoni president, kuid mina pole tema suust selles küsimuses sõnagi kuulnud.

Seetõttu soovin öelda väga selgelt, mida me ootame. Peaminister Reinfeldt, minu ettepanek oli, et te ei otsustaks komisjoni presidendi kandidaadi nimetamise küsimust enne, kui olete saatnud oma kandidaadi Euroopa Parlamenti, nii et ta saaks meile rääkida, mida ta tahab teha majanduse taastamiseks, töökohtade säilitamiseks, kliimamuutusega võitlemiseks, tööhõive pakti sõlmimiseks, avalike teenuste direktiivi koostamiseks ning töötajate lähetamise direktiivi täiendamiseks, et luua komisjoni ja parlamendi vaheline tagatis komisjoni algatuste sotsiaalsete tagajärgede hindamiseks. Meie oleksime saanud sel juhul kandidaadiga kõik küsimused juba nädalaid varem läbi arutada, et veenduda, kas ta saab oma ettepanekute põhjal Euroopa Parlamendis häälteenamuse. Alles siis oleksite te võinud teha oma otsuse.

Kuid teie valisite teise tee. Te ütlesite: „Ei, me enne otsustame ja siis saadame teile kandidaadi.” Ma kardan, et see oli järjekordne viga, ja ma kardan, et see kandidaat ei saa Euroopa Parlamendis enamuse toetust, kui ta just väga kõvasti ei pinguta.

(Aplaus)

Ma soovin end väga selgelt väljendada, et teie eesistumisperioodil tõenäoliselt kõige probleemsemaks osutuv küsimus oleks meie vahel algusest peale selge. Me ootame institutsioonilist selgust, me ootame sotsiaalpoliitilist pühendumust ja ma usun, et kliimapolitiikas oleme teiega ühel meelel.

Austatud president, ma pidasin oma kõneajast täpselt kinni teie pärast. Te näete, et mõne sekundi pärast saab mu kuus minutit täis. Teil pole tarvis mind noomida – ma tean, et te kavatsesite seda teha, kuid seda rõõmu ma teile ei valmista.

(Aplaus)

Guy Verhofstadt, *fraktsiooni ALDE nimel.* – (FR) Austatud president! Kõigepealt tahaksin öelda härra Reinfeldtile, et Euroopa Demokraatide ja Liberaalide Liidu fraktsioon toetab täielikult Rootsi eesistumisperioodi prioriteete, s.t Lissaboni lepingu ratifitseerimist, millele me loomulikult ootame kiiret ja lõplikku lahendust, Kopenhaageni kliimamuutusealase tippkohtumise ettevalmistamist, mida juba mainiti ja mille esmatähtsaks seadmist me täielikult toetame, ning viimaseks Stockholmi programmi.

Lisaks, härra Reinfeldt, viitan ma teemale, mida Euroopa Parlamendis mainitakse igas kõnes ja mis on ühtlasi ka minu kõne teema – see on võitlus majandus- ja finantskriisiga. Sellega seoses soovin teile öelda, et võtate nõukogu juhtimise üle täpselt õigel ajal. On hea, et just Rootsi juhib nõukogu, sest teil on selles valdkonnas kogemus olemas. 1990ndatel elas Rootsi läbi täpselt samasuguse majanduskriisi, nagu meil on praegu Euroopas ja kogu maailmas. Teie saite kriisi tunda kinnisvarasektoris. 1990ndatel kogesite ka finantskriisi ja lahendasite kõik raskused sellega, et võtsite finantssektori probleemid käsile.

Minu sõnum teile on, et teil tuleb nüüd täpselt samamoodi tegutseda kogu Euroopas, sest just sellest tunneme me puudust. Me üritame võidelda majandus- ja finantskriisiga eri riikides kahekümne seitsmel eri moel, kuid sellest ei tule midagi välja.

Me ootame, härra Reinfeldt, et te kasutaksite oma Rootsi kogemust, sest erinevalt Jaapanist, kes sattus pikaks ajaks majandusseisakusse, olite teie edukad. Rootsi tuli kriisist välja, sest te asusite finantssektori probleeme viivitamata lahendama ehk te hakkasite tegema seda, mida praegu Euroopas ei tehta. Praegune mõtteviis on selline, et Ühendkuningriik võib oma pangad riigistada, samas kui teised, näiteks Prantsusmaa, võivad oma pangad rekapiitalizeerida. Saksamaal on loomisel niinimetatud halvad pangad, Beneluxi riikides tehakse korraga pisut kõike. Tulemus on see, et puudub ühtne lähenemine. Ameerika Ühendriigid stabiliseerivad oma pankasid ja kõrvaldavad mürgiseid tooteid, samal ajal kui meil probleemid jätkuvad.

Seetõttu on minu palve teile, et te kasutaksite ära oma kogemust ja esitaksite Euroopa finantssektori ühtse päästeplaani, mis paneks aluse meie majanduse tervenemisele. Ilma selleta ei tervene majandus kunagi, pangad ei hakka taas raha laenuks andma ja nii edasi. See peab olema teie esmatähtis ülesanne.

fraktsiooni ALDE nimel. – Meie teine lootus on, et koos komisjoniga suudate te esitada uue majanduse elavdamise kava, sest 27 erinevat kava ei anna eelolevatel aastatel vajalikku tulemust. On äärmiselt oluline, et nõukogu ja komisjon võtaksid koos siin juhtimise enda kätte. Ma tean, et praegu on meil 27 riiklikku majanduse elavdamise kava, kuid neist kavadest paistavad mitmed proteksionistlikud meetmed. Härra Reinfeldt, teie kohus on öelda oma kolleegidele, et parem viis selle olukorra lahendamiseks on koostada koos komisjoniga ühtne majanduse elavdamise kava ning investeerida säästvasse energiasse ja uude majandusse.

Ma usun, et Rootsi 1990. aastate kogemuse tõttu olete te õige mees õiges kohas tegema seda, mida me seni pole teinud – töötama välja Euroopa Liidu ühtse strateegia, millega võidelda praeguse majandus- ja finantskriisi vastu.

(Aplaus)

Rebecca Harms, *fraktsiooni Verts/ALE nimel.* – (DE) Austatud president, lugupeetud härra Reinfeldt, härra Barroso! Kolleeg Martin Schultz ütles institutsioone puudutavate murede kohta, mis on minu fraktsioonil seoses eelolevate komisjoni presidendi valimistega juba kaua olnud, kõik ära. Me oleme temaga nõus. Me soovime, et kogu komisjon ja kõik Euroopa Liidu kõrgemad ametiisikud valitaks Lissaboni lepingu kohaselt, ja selles nõudmises me järele ei anna. Siiski, härra Barroso, soovin ma kasutada võimalust ja selgitada oma fraktsiooni kahtluste poliitilisi tagamaid ja veendumust, et te ei ole poliitilisest vaatenurgast suuteline tegema seda, mida meie arvates on Euroopa praeguses olukorras vaja.

Võtame näiteks sageli mainitud vajaduse finantsturgude uue reguleerimise järele. Meil on olnud G8 tippkohtumised, G20 tippkohtumised, laiendatud G8 tippkohtumised, Euroopa tippkohtumised. Kui kaugele

me oleme jõudnud? Kui me vaatame praegust pilti ja võrdleme seda meile kõigile tuttava Monopoli mänguga, siis pangad on uuesti üles ehitatud, nad on läbinud ruudu „Start” ega ole läinud vanglasse, nad on võtnud sadu miljoneid avalikkuse heakskiidul ja mängu lihtsalt otsast alustanud. Ma ei leia, et inimesed on kurjakuulutajad, kui nad ütlevad, et selle tõttu on järgmine kokkuvarisemine vältimatu. Härra Barroso, mis sai teie jõulisest sekkumisest? Kus on teie tõelised tulemused? Me pole neist jälgegi näinud.

(Aplaus)

Mis puutub kliimapoliitikasse, siis te teate, et kogu meie Euroopa kampaania ajal toetas Roheliste / Euroopa Vabaliidu fraktsioon uut rohelist kokkulepet. Me oleme täiesti veendunud, et on väga vale teha seda, mida te olete viimase viie aasta jooksul korduvalt teinud, härra Barroso, ja see on majandusstrateegiate vastandamine keskkonna- ja kliimastrateegiatele. Meie arvates on see paljuski kinni minevikus ja see peab lõppema. Me peame mõtlema majandusarengule jätkusuutlikul viisil ja me peame viima kliimakaitse eesmärgid kooskõlla keskkonnanäesmärkidega. See toob majandusele kasu ja loob sadu tuhandeid või isegi miljoneid töökohti. Andris Piebalgs on viimastel kuudel oma uuringuga taas tõestanud selle õigsust energiasektoris. Meie kogemus näitab, härra Barroso, et te pole võimeline seda uut rohelist kokkulepet sõlmima.

Kokkuvõttes võin ma öelda vaid seda, et kliimakaitse valdkonnas on eurooplased viimastel kuudel hakanud rahvusvahelisel tasandil silma paistma oma uue kõhklusega, kui kaugele me tahame heitkoguste vähendamise eesmärkidega tegelikult minna, ja uue inhsusega, mis kahjuks käib ka Rootsi kohta. Rahvusvahelise kliimamuutuste fondi asutamine vaesemate riikide jaoks on läinud erakordselt halvasti. Endiselt hoitakse saladuses, et rootslased tahavad võtta raha arengu kaukast ja panna selle näiteks kliimakaitse kaukasse – see on nullsumma mäng ja vaesemate riikide seisukohast täiesti vastuvõetamatu. Meil tuleb kiiresti lõpetada Euroopa Liidu selline uudne ihnutsemine ja kõhklemine.

(Aplaus)

Härra Reinfeldt, lõpetuseks saan ma öelda midagi head. Me oleme valmis vaidlema teiega Lissaboni strateegia uue määratluse üle ja teiega selles küsimuses koostööd tegema. Te ütlesite, et teete seda aasta lõpupoole. Me aitame teid selles. Samuti toetame teid, kui soovite teha rohkem Ida-Euroopa ja Venemaa küsimuses, kuid kliimapoliitikale ei tohiks rõhku panna vaid pealkirjades. See tuleb ära parandada ka väiksel trükitud Rootsi programmis.

(Aplaus)

Michał Tomasz Kamiński, *fraktsiooni ECR nimel*. – (PL) Austatud president! Kõigepealt soovin teid südamest õnnitleda teie eilse valimise puhul, suurepärase presidendi valimise puhul – uueks parlamendi juhiks saamise puhul. Ma teen seda, nagu te, lugupeetud president, hästi teate, Poola poliitikuna, aga ka lihtsalt inimesena. Te teate, et tänu teile kohtasin ma oma naist, ja see on endiselt mu elu suurim saavutus. Õnnitlen ja soovin teile töös palju edu!

Euroopa Konservatiivide ja Reformistide fraktsioon kuulab hoolega teie kõnet, peaminister, ja mul on hea meel öelda, et me jagame teie seisukohti väga paljudes küsimustes. Eriti oluliseks pean teie avaldust kriisiga võitlemiseks võetavate aktiivsete meetmete kohta. Majanduskriis, mis on halvim, mida meie tsivilisatsioon 1930. aastatest alates on näinud, tekitab Euroopas õigustamatut rahutust – nii vaesemates kui ka rikkamates, põhjapoolsetes ja lõunapoolsetes riikides. Mul on hea meel, et te kuulutasite välja aktiivse võitluse kriisi vastu, ja mul on hea meel, et te näete samu prioriteete mida meie – rohkem vabadust turul, vähem reguleerimist, rohkem majandusvabadust, suurem avatus vabakaubandusele. See on meie maailmajao, meie Euroopa Liidu majanduskasvu retsept.

Peaminister, me jagame ka teie veendumust, et tuleb tegelda kliimamuutusega. Ma tean, et teil on selles valdkonnas julged seisukohad, ja ma innustan teid julge olema. Kliimamuutuse küsimus näitab väga selgelt, et me ei ela praegu üksnes ühtses Euroopas, vaid ühtses maailmas, kus ohud on kõigi jaoks samad ja kus tuleb nendega tõhusalt tegelda.

Mul on väga hea meel, et te mainisite Euroopa Liidu tõsise probleemina võitlust kuritegevusega. Ma olen veendunud, et kuna Rootsil on juba suur kaal kriminaalromaanide vallas, siis saavutame teie juhtimisel edu ka võitluses kuritegevuse vastu.

See on äärmiselt oluline ja mulle teevad rõõmu teie enda ja teie välisministri hiljutised väljaütlemised, et te soovite oma naabreid hoolikalt jälgida, ning loodetavasti suhtute osavõtlikult Euroopa Liidu laienemise kavas. Me ei tohi unustada, et ELi idapiiri taga on riike, millel on õigus olla osa demokraatia ja heaolu piirkonnast, kuhu meie praegu kuulume.

Mul on kahju öelda, et ühes küsimuses minu fraktsioon teiega ühel meelel ei ole. See on küsimus Lissaboni lepingu ratifitseerimisest. Te rääkisite demokraatiast Lissaboni lepingu kontekstis. Teil oli õigus seda teha. Kuid tasub meele pidada, et liri rahvas lükkas Lissaboni lepingu tagasi demokraatlikul rahvahääletusel. Et me austame demokraatiat, siis peaksime austama ka liri rahva otsust.

Lugupeetud peaminister, ma loodan, et teie prioriteedid, mis ühtivad suuresti Euroopa Konservatiivide ja Reformistide fraktsiooni prioriteetidega, annavad teile võimaluse juhtida Euroopa Liitu tulemuslikult ja tegelda tõhusalt kriisiga, mis on praegu meie suurim probleem.

(Aplaus)

Lothar Bisky, fraktsiooni GUE/NGL nimel. – (DE) Austatud president, lugupeetud peaminister Reinfeldt, kallid kolleegid! Eesistujariik Rootsi on esitanud edasipüüdliku tööprogrammi, mis sisaldab ka ettepanekut suurendada läbipaistvust. Läbipaistvus on võitluses meie praeguse kriisiga eriti oluline.

Paljud inimesed usuvad, et kriisi põhjused on kaugel Ameerika Ühendriikides ja selles on süüdi mõned pankurid, kes olla ahned. Tundub, nagu ELi liikmesriikide valitsusjuhtidel poleks kriisiga vähimatki pistmist olnud. Nad on süüitud osalised. Need, kes õigustavad end süü puudumisega, ei tee midagi kriisiga võitlemiseks. Ma leian, et läbipaistvus peaks hõlmama ka rääkimist sellest ebaõnnestunud poliitikast, mis meid kriisi viis, ja samuti pankuritest. Läbipaistvus on moodi läinud kasiinokapitalismis!

Me ootame huviga, mis saab Läänemere strateegiast, ja mina toetaksin nõukogu eesistujat, kui ta keskenduks dialoogile Venemaaga. Ka meeldiks meile, kui Euroopa Liit toetaks president Obama ja president Medvedevi lubadusi seoses tuumarelvade demonteerimisega. Euroopa Liit peaks seda uut desarmeerimisvõimalust ära kasutama.

Eesistujariik Rootsi soovib ulatuslikumalt ühtlustada varjupaigaõigust ja muuta Euroopa Liidu võõrtööliste ligitõmbavamaks. Varjupaigapoliitika peab olema tihedalt seotud arengupoliitikaga. See on meie arvates hea, kuid Euroopa Liidu rangelt valvatud välispiiril, eriti Vahemerel, sureb igal aastal tuhandeid inimesi, kes on tulnud otsima pelgupaika tagakiusamise, vaesuse, loodusõnnetuste ja sõdade eest. Hoolimata kulukast piirikontrollist ning seire- ja andmekogumissüsteemidest ebaseadusliku rände vältimiseks kutsub Euroopa Ühendatud Vasakpoolsete / Põhjamaade Roheliste Vasakpoolsete liitfraktsioon üles kohtlema pagulasi ja sisserändajaid inimlikult ning muutma majandus- ja kaubanduspoliitikat, et võidelda tõhusalt sellega, mis üldiselt sunnib inimesi kodumaalt pagema.

Eesistujariik Rootsi keskendub kaasavate tööturgude loomisele, et saavutada täielik tööhõive. Seetõttu soovib ta algselt tööturureforme ja võtta meetmeid soolise võrdsuse tagamiseks. Ka meie pooldame hea töötava loomise strateegiat, millega toetatakse palgakasvu ja kehtestatakse palga alammäär kõigis 27 liikmesriigis. Me soovime näha, et Euroopa Liit seab eesmärgiks kehtestada palga alammääraks vähemalt 60% riigi keskmisest töötasust, et inimesed ei langeks vaesusesse, kuigi neil on tööalane sissetulek olemas.

Eriti suurt heameelt väljendan ma selle üle, mida te ütlesite Küprose kohta, ja soovin teile suurejooneliste kliimaga seotud eesmärkide saavutamisel ainult edu.

Francesco Enrico Speroni, fraktsiooni EFD nimel. – (IT) Austatud president, daamid ja härrad! Mul on hea meel, et eesistujariik Rootsi paneb rõhku küsimustele, mis teevad meie kodanikele, meie valijatele muret – keskkonnakaitsele ja kliimamuutusele, finantskriisile, töökohtade tagamisele ja võitlusele kuritegevusega –, sest hea töö tegemiseks tuleb meil toimida harmoonias nendega, kes meie poolt hääletasid. Me ei ole oma valijatest paremad ega halvemad, kuid ma usun, et tähtis on tegutseda nende ootustest lähtuvalt, ja need küsimused tunduvad olevat kooskõlas sellega, mida ma just märkisin.

Edasi peame me loomulikult ettepanekud ellu viima ning siin tekib meil ennekõike omavaheline vaidlus kaasotsustamismenetluses, sest meie, parlament, ja teie, nõukogu, kehtestame eeskirjad, mis hakkavad suunama meie valijaskonna elu, tegevust ja huve, ning ma leian, et see on meie kui seadusandja põhiülesanne.

Me peame üle saama usalduskriisist, mis on kahtlemata olemas. Parlamendivalimistel täheldatud vähene aktiivsus on usalduskriisi tunnus ja selle ületamiseks tuleb meil tegutseda täielikult kooskõlas oma valijate tahtega. Ka tuleb meil ehk vältida võrdlusi – teie riik piirneb Norraga, mina elan Šveitsi lähedal. Nad ei kuulu Euroopa Liitu, kuid elavad täpselt sama hästi, neil on samasugused probleemid, kuid neil ei lähe mingil juhul halvemini kui meil. Oluline on siin mõista ja näidata, et Euroopa Liit tasub ennast ära.

See on suur ülesanne, kuid ma usun, et kõigi abiga oleme suutelised näitama, et Euroopa ei ole kannatus, vaid hea võimalus neile, kes siin elavad ja on Euroopa kodanikud.

Barry Madlener (NI). – (NL) Hollandi vabaduspartei on tulnud Euroopa Parlamenti, et seista Hollandi kodanike eest ja võtta tagasi raha, mida Holland on sellele gaasi larpivale ja bürokraatlikule Euroopale liialt palju maksnud. Hollandi valijad valisid Hollandi vabaduspartei siia parlamenti selleks, et teha üheselt teatavaks Hollandi kodanike arvamus, et Euroopa Liidu laienemine on läinud juba liiga kaugele.

Austatud president! Euroopa Parlament veedab oma aega niisuguste küsimuste reguleerimisega, mida peaksid otsustama liikmesriigid ise. Meie partei arvates peaks Euroopa Liit tegelema vaid majandus- ja rahanduskoostöö küsimustega. Me hoiame hollandlaste huvidest lähtudes Rootsi eesistumisperioodil silma peal, sest Hollandi kodanike jaoks ei tee ta midagi. Te lihtsalt soovite läbi suruda Euroopa põhiseadust, mille Hollandi valijad tagasi lükkasid ja mis on 99% ulatuses identne Lissaboni lepinguga. Ka ei suuda te lahendada tohutult kuluka igakuise Brüsselist Strasbourgi kolimise küsimust. Veelgi enam, te pole seda küsimust isegi tegevuskavasse lisanud. Miks mitte? See maksab miljardeid eurosid ning ainus, kellele selline kolimine meeltmööda on, on Ikea, kes saab müüa kolimiskaste ja lisariiuileid.

Samuti soovime, et läbirääkimised Türgiga lõpetataks kohe. Türgi on islamimaa ja islami ideoloogia on täiesti erinev meie läänelikust kultuurist. Pealegi ei ole Türgi üldse Euroopa riik, vaid Aasia riik, kusjuures Türgi liikmekssaamine maksaks Hollandi kodanikele jälle hunniku raha. Türgi võib olla hea naaber, kuid ta ei kuulu Euroopa perre. Vabaduspartei seisab suveräänseid riike ühendava Euroopa eest, kuid Rootsi eesistumisperioodil jätkub föderaalse superrügi ehitamine, kus liikmesriigid saavad oma asjade üle järjest vähem ise otsustada. Seetõttu loodame, et Iirimaa inimestel jätkub julgust öelda Lissaboni lepingule veel kord „ei”. Iiri rahval on võimalus olla kõigi Euroopa rahvaste hääl, ja ma soovin teilt vabaduspartei nimel küsida, millised järeldused eesistujariik Rootsi Iirimaa rahvahääletuse tulemuse põhjal teeb.

Fredrik Reinfeldt, nõukogu eesistuja. – (SV) Austatud president! Lubage mul esmalt õnnitleda teid kõiki teie valimise puhul fraktsioonide juhtideks. Ma tean, et mõned teist said valimisel väga suure toetuse. Ma tean, et näiteks Martin Schultz valiti sotsiaaldemokraatide fraktsioonis tagasi väga suure toetusega. On oluline suuta oma fraktsiooni jõuliselt esindada.

Mul on väga hea meel dialoogi üle, mida me oleme pidanud, ja arutelude üle, mille juunikuus kokku tulnud Euroopa Ülemkogu palus mul läbi viia. Seda tegi Euroopa Liidu asjade minister Cecilia Malmström. Ma tegin seda ka ise nii telefonivestlustes kui ka kohtumisel, mida me pidasime Stockholmis saarestikus paadiga sõites, istudes ja arutades kujunenud olukorda. Mul paluti uurida võimalust valida komisjoni presidendiks teiseks ametiajaks tagasi José Manuel Barroso, kelle nimetas Euroopa Ülemkogu.

Mitmed küsimused, mida te siin puudutasite, on just need, millega ma tahan Rootsi eesistumisperioodil tööd teha. Lubage mul kinnitada, et me peame esmatähtsaks töökohti. Me tahame näha Euroopat, kus suuremal hulgal inimestel on töö olemas. Arutelu peab alustama sellest, kuidas seda saavutada. Nagu Joseph Daul märkis, leian ma, et see on uuenduste ja väljaõppe küsimus, teisisõnu – need on asjad, mis põhimõtteliselt ergutavad ettevõtlust ja muudavad inimesed konkurentsivõimeliseks. Ma leian, et Martin Schultzil on õigus – me peame olema ettevaatlikud, et mitte lõpetada Euroopaga, kus me konkureerime viletsatel alustel. Meil Rootsis arutatakse seda küsimust ja samasugust arutelu on märgata kõikjal Euroopas. Väike sissetulek või sissetuleku puudumine ei ole konkurentsivõitlusele hea lähtekoht. Pigem on just head tingimused need, mis võimaldavad meil tulevikus konkurentsiga rinda pista.

Lubage mul mainida veel mõnda asja, mis minu arvates on Euroopa kriisist välja juhtimiseks tähtsad. Ma olen näinud, kuidas komisjon – ja mina isiklikult leian, et see on oluline – on suutnud kaitsta siseturu põhimõtet ajal, mil paljud üritavad seda halvustada ja proteksionismi juurutada. On väga lihtne kuulata neid, kes küsivad: „Miks te ei hoidnud töökohti alles selles konkreetsetes riigis?“, nägemata tagajärgi, mis sellega kaasneksid, kui kõik käituksid sel moel. Kui me teeksime nii, siis hävitaksime põhimõtteliselt vabakaubanduse ja piiriülese kaubanduse. See, mis on peaaesjalikult toonud jõukuse ja õitsengu, kaoks väga kiiresti, kui me ei seisaks vastu proteksionismisoovile. Minu arvates on siseturu kaitsmine ja vaba liikumine oluline lähtepunkt, et töökohti saaks säilitada.

Ka on mul suur usk teistesse asjadesse, mida mõned teist mainisid, näiteks inimeste oskustesse panustamisse ja liikuvuse tagamisse tööturul. Näiteks usun ma, et üks võimalus selle saavutamiseks on just nimelt see vaba liikumine, sealhulgas piiriülene vaba liikumine.

Nagu Martin Schultz, Rebecca Harms ja Joseph Daul, nii usun ka mina, et kriisiga on võimalik võidelda ka rohelise mõtteviisi abil, luues vähesaastava majanduse, mida kogu maailmas peetakse veel üheks kriisist väljumise võimaluseks. See, kuidas me korraldame rahastamise ja kuidas me investeringuid teeme, on tähtis. Lisaks tahan ma öelda – ma nõustun selles Guy Verhofstadtiga –, et Rootsi kogemus 1990. aastate kriisi juhtimisel näitas, et seda on võimalik teha vaid riigi rahanduse tugeva ohjamisega. Ma olen õppinud, et suure

eelarvepuudujäägi korral, mil nõutakse vahendite otstarbekat kasutamist, on just väikese sissetulekuga ja sotsiaalhoolekandeasutustest enim sõltuvad inimesed need, kes jäetakse üksi. Järelikult on ettenägelik rahanduspoliitika hea neile inimestele, kes on vaesed või väikese sissetulekuga.

Mis puutub kliima küsimusse – meie töö põhiküsimusse Kopenhaageni tippkohtumise eel –, soovin öelda, et teha on tõesti veel palju, aga aega on vähe.

Ma tahan öelda Rebecca Harmsile, et meil Rootsis ei ole abiprogrammide kritiseerimine tavaks. Euroopas kulutatakse sellistele abiprogrammidele keskmiselt 0,4% SKPst. Rootsi on selles mõttes erandlik riik, et kulutab arenguabile ühe protsendi oma sisemajanduse koguproduktist. Minu jaoks on need asjad omavahel seotud. Me vaatasime ÜRO algatuste raames oma võimalused abiprogrammide ministri juhtimisel üle. Selle käigus analüüsisime täpselt, kui palju me peame oma arengualases töös kliimamuutust silmas pidama. Ei ole võimalik teha arengualast tööd, arvestamata samal ajal kliimamuutust ja seda, kuidas need muutused meie planeedi vaeseid piirkondi juba mõjutavad. Järelikult ei saa me neid küsimusi lahus käsitleda ega öelda, et see on arengupoliitika ja see kliimapoliitika. Pigem on need kaks omavahel seotud ja peavad toimima koos.

Mis puutub aluslepingusse, siis soovin Martin Schultzile öelda, et minu ülesanne on tagada sel raskel ajal Euroopa juhtimise tõhusus. Me peame suutma vastuseid anda kodanikele, kes soovivad näha meie tegevust finantskriisi ja kliimaküsimuste lahendamisel. Me kõik oleme poliitiliselt aktiivsed ja teame, et kui me vaatame poliitilises sfääris sissepoole ning arutame nime ja juhtimise küsimust, siis tajuvad meie kodanikud seda neile selja pööramisena. Ja me vaatame sissepoole.

Seetõttu teen ma oma rollis kõik mis minu võimuses. Euroopa Ülemkogu tegi mulle ülesandeks tagada, et meie koostööd ning Euroopa Parlamendi terviklikkuse austamist ühendab selgus komisjoni presidendi kandidaadi nimetamisel – olgu siis Nice'i või Lissaboni lepingu alusel. Mis puutub José Manuel Barrososse, siis on oluline märkida, et Euroopa Ülemkogu toetas teda ühehäälselt, et ta oli kandidaadina kõigile tuntud ja teda oli valijaskonnale enne valimisi juba tutvustatud. Loomulikult tegi see asjad minu jaoks lihtsamaks – arvestades muidugi seda, et Euroopa Parlamendile antakse võimalus teha valmisoleku korral oma otsus ja öelda Euroopa Ülemkogu nimetatud kandidaadile „jah” või „ei”. Vahepeal on aega aruteludeks, mida José Manuel Barroso on mulle teadaolevalt juba alustanud, ja dialoogiks selle üle, milline peaks Euroopa poliitika eelolevatel aastatel olema. Ma loodan, et selles saame nüüd ühele meelele jõuda vastavalt juba sõlmitud kokkuleppele. Just seda ootab praegu Euroopa valijaskond ja see võimaldab meil koos jõuliselt tegutseda.

José Manuel Barroso, komisjoni president. – (FR) Austatud president! Siin esitati mõned olulised küsimused, millele ma püüan nüüd lühidalt vastata.

Esiteks härra Schultzi oluline küsimus aluslepingute kohta. Ta viitas iseäranis komisjoni rollile aluslepingute järelevalvajana. Meie komisjonis leiame, et austada tuleb kehtivaid aluslepinguid. Praegu kehtib Nice'i leping. Teid kõiki siin valiti Nice'i lepingu alusel. Järelikult, kui komisjoni president valitakse praegu, siis valitakse ta nii, nagu teid valiti – Nice'i lepingu alusel.

Seda öeldes loodan, et meil saab olema Lissaboni leping. Vajalikud muudatused tuleb teha seoses Euroopa Parlamendi koosseisuga, mis ei ole Lissaboni lepingu järgi enam sama, sest sellega tehakse teatud muudatused, ja sedasama tuleb teha ka komisjoni puhul. Igal juhul pidas Euroopa Ülemkogu igati kinni teie raportist – Dehaene'i raportist –, mis võeti vastu suure häälteenamusega. Mis puudutab Euroopa Ülemkogu, siis enne oma otsuse sõnastamist korraldas ta nõupidamisi, kus esmakordselt võeti arvesse ka Euroopa Parlamendi valimiste tulemusi, rääkimata sellest, et oli ka poliitilise jõu poolt toetatud kandidaat.

Nüüd on vaja saada Euroopa Parlamendi heakskiit. Ma tahan täna korrata seda, mida oma kirjas Euroopa Parlamendi presidendile juba ütlesin: ma olen valmis arutama komisjoni järgmise koosseisu jaoks antavate suuniste sisu iga fraktsiooniga, kes soovib neid arutada. Igal juhul on see minu seisukoht institutsioonilises küsimuses.

Poliitilisel tasandil soovin ma rõhutada väga olulist punkti. Ma leian, et on tähtis ühendada komisjoni presidendi valimine asja toimunud demokraatlike valimistega – teie valimisega. Teid valiti Nice'i lepingu alusel ja minu seisukoht on, et komisjoni presidendil peaks samuti olema legitiimsus, mis tuleneks mingil moel demokraatlikest valimistest.

Lisaks, mis puudutab majandus- ja finantskriisi – ja ma usun, et need, kes pooldavad tugevat Euroopat ja soovivad tugevat komisjoni, nõustuvad minuga kahtlemata –, ei tohiks komisjoni presidendi küsimus jääda meie kõigi poolt soovitud – vähemalt enamuse soovitud – Lissaboni lepingu lõpliku ratifitseerimise eel

lahendamata, kui meil pole teada, millal see leping jõustub. Euroopa Komisjoni ja selle presidendi küsimuse lahendamise edasilükkamine majandus-, finants- ja sotsiaalkriisi ajal ning Kopenhaagenis toimuvate oluliste läbirääkimiste eel ei tundu mulle väga mõistlik. Olgu kuidas on, see on Euroopa Parlamendi otsustada ja ma olen valmis pidama demokraatlikku mõttevahetust, mida ma tegelikult tegin ka viis aastat tagasi.

Mis puudutab teist küsimust rahanduse ja majanduse kohta ning härra Verhofstadti sõnu, ütlen, et meil kõigil võiks olla suuremad ambitsioonid, ja selles vallas jagan ma teie edasipüüdlikkust. Kuid me ei saa öelda, et me ei võtnud Euroopa majanduse elavdamise kava vastu, ja see oli maksimum, millega meie liikmesriigid nõustusid.

Euroopa Komisjon tegi kaugeleulatuvamad ettepanekud, kuid see oli see, mida meie liikmesriigid pidasid vastuvõetavaks. Ma soovin juhtida teie tähelepanu asjaolule, et mõned liikmesriigid, kelle mõjuvõim selle kriisi alguses polnud mitte väiksem, tegid ettepaneku ühtset tegevuskava üldse mitte koostada. Mõned soovitasid üheprotsendilist fiskaalstiimulit, Euroopa Komisjon pakkus omalt poolt kohe välja 1,5 protsenti ja automaatsed stabilisaatorid olid tegelikult viie protsendi kandis. Peale selle lähtusime nende oluliste otsuste vastuvõtmisel mõnede euroalaväliste liikmesriikide maksebilansside toetamise vajadusest ja ka mõnedest üleilmsetest algatustest.

Seega võite olla kindlad, et komisjon teeb kõik mis tema võimuses, et tugevdada Euroopa tasandit ja ühtset lähenemist – ärgem kahelgem selles! Kuid olgem ka üksteisega ausad: me pole Ameerika Ühendriigid, me pole ühendatud rahvusriik. Seega oleme me teistsuguses olukorras. Te ei saa paluda Saksamaal ja Lätil teha üht ja sama. Meil on Euroopas riike, kes saavad maksebilansi toetust, nii et meil ei ole üht kõigile sobivat lähenemisviisi. Meil peab olema ühine lähenemisviis, kuid selles peab arvesse võtma riikide iseärasusi, sest see on tegelikkus, millega me Euroopas praegu ja lähitulevikus silmitsi seisame.

Meil on peamiselt riigieelarved. Seetõttu jagan ma teie seisukohta, et meil peab olema rohkem kooskõlastatud Euroopa tegevuskava kriisist väljumiseks ja soovitud aruka rohelise majanduse ülesehitamiseks, kuid samal ajal peame nõustuma, et meil on 27 riigieelarvet, 27 rahandusministrit, 27 keskpanga lisaks Euroopa Keskpangale ning et on väga oluline tugevdada eurot ja kujundada jätkusuutlik majandus- ja rahanduspoliitika. Kui me seda ei tee, siis seame ohtu euro, mis on Euroopa lõimumise üks suuremaid saavutusi.

Lõpuks kliimamuutuse küsimus. Ma ütlen veel kord, et meie ambitsioonid võivad alati olla suuremad. Kuid minu jaoks oli väga oluline, et peaminister Reinfeldt oli minuga koos hiljuti L'Aquila, kus me kuulsime ÜRO peasekretäri lausumas: „Teie olete maailma vedur.” Meil võib alati rohkem ambitsioone olla, kuid Euroopa Liit juhib maailma võitlust kliimamuutuse vastu.

Keegi ei sea suuremaid sihte kui meie, nii et muidugi ootan ma vähemalt tunnustavat sõna komisjoni ja liikmesriikide ühiselt tehtud töö eest nende edasipüüdlike ettepanekute esitamisel. Püüdkem nüüd veenda teisi, sest me vajame teisi. Kliimamuutus ei ole üksnes Euroopa probleem, see on kogu meie planeedi probleem. Usun, et teie toetusel suudame saavutada Kopenhaageni konverentsil edu.

(Aplaus)

Gunnar Hökmark (PPE). – (SV) Austatud president! Mina kui rootslane kuulan uhkusega Rootsi eesistumisperioodi prioriteete ja mul on ühtlasi hea meel tervitada siia tagasi jõudnud Rootsi peaministrit.

Proovikivid meie ees on väga suured. Meil on seljataga 20 aastat enneolematuid ja imelisi muudatusi Euroopas ja selle tulemusel on meil nüüd Euroopa Parlamendi presidendi kohal vabadusliikumise *Solidarność* üks esimesi esindajaid. Just sellised ideaalid nagu demokraatia, vabadus, õigusriigi põhimõtted ja turumajandus on andnud meile 20 suurepärase arenguastat.

Me elame praegu muutuste ajal – see puudutab uut aluslepingut, kliimaküsimust, mis nõuab järjepidevat üleilmse mõjuga poliitikat, ja majanduskriisi. Seepärast on oluline, et meil oleks eesistuja, aga ka parlament, kes suudaks tagada riigirahanduse stabiilsuse, siseturu stabiilsuse ning kaubanduse avatuse ja piiriülese liikumise stabiilsuse, mis võib aidata meil kriisist väljuda.

Ma soovin seda väljavaadet veel sammu võrra avardada. Otsused, mida me Rootsi eesistumisperioodil ja siin parlamendis ette valmistame, mõjutavad ka seda, milliseks kujuneb Euroopa ja Euroopa Liit pärast kriisi – milliseks kujunevad sündmused finantsturgudel, milline on nende usaldatavus ja usutavus ning kui palju on meil ruumi uuendusteks ja ettevõtluseks, investeeringuteks ja uute töökohtade loomiseks.

Kui Euroopa Parlamendi valimised midagi näitasid, siis seda, et Euroopa kodanikud soovivad vähem bürokraatiat ja reguleerimist ning rohkem avatust – piiriülest avatust ja avatust kogu maailma suhtes. Just

avatus määrab, kas Euroopa suudab esirinnas edendada väärtusi, mis 20 aastat tagasi hakkasid Euroopat kujundama ja mida me saame kogu maailmale jagada.

(Aplaus)

Marita Ulvskog (S&D). – (SV) Austatud president! Ma soovin kõigepealt tänada Rootsi peaministrit selle eest, et ta tutvustas enda ja oma valitsuse eeloleva kuue kuu plaane.

Me teame, et meil tuleb alustada raskest punktist. Kriis on sügav. Asi on töökohtades, järsult kasvavates lahkkelides, noortepõlvkonnas, keda ootab töipuudus, ja loomulikult keskkonna- ja kliimakriisis.

Seda kirjeldas ka peaminister Reinfeldt, kuid tema järeldused on üllatavad. Rootsi eesistumisperioodi keskne teema polegi töökohad ega investeeringud, vaid hoopis liikmesriikide suutlikkus pidada kinni eelarvedistsipliini. Ajal, mil Euroopa Liidus läheneb töötute arv 27 miljonile, on eesistujariigi Rootsi selge sõnum eelarvedistsipliin. See pole mitte ainult vale, vaid ka murettekitav.

Selles valdkonnas on härra Reinfeldti parteil vastupidi siin enne öeldule suur ajalooline riigisisese poliitika pagas. Viimane konservatiivne Rootsi valitsus viis Rootsi majanduse lagunemiseni ja just sotsiaaldemokraatlik valitsus pidi tegelema kümme aastat sellega, et riigieelarves selgus luua. Kuid me ei või lubada riigisisese poliitika vanadel puudustel saada tõsise kriisi ajal kogu Euroopa Liidu sihiks. Vaja on rohkem investeerimist töökohtade loomisesse, väljaõppesse ja rohelise majanduse ülesehitamisse, aga mitte anoreksiat põdeva majanduse allutamist eelarvedistsipliini dieedile.

Ka Euroopa Ametiühingute Konföderatsiooni peasekretär John Monks on väljendanud muret, et eesistujariik Rootsi on sotsiaalset mõõdet pidanud liiga vähetähtsaks. Härra Monks ütleb, et tehakse peamiselt ilusaid sõnu, kuid on väga vähe tegelikke plaane. Minu fraktsioon jagab neid muresid ja need hõlmavad ka töötajate ametiühingusse kuulumise õigust, nagu Martin Schultz oma sõnavõtus märkis. Pärast Euroopa Kohtu otsust Laval kohtuasjas ning Vikingi, Rufferti ja Luksemburgi kohtuasjades on töötajate suhtes kehtivad tingimused halvenenud. Nende õigusi on nõrgendatud.

Ma ootan koos oma fraktsiooniga eesistujariigilt Rootsilt selget lubadust, et Euroopa Liidu töötajate ametiühingusse kuulumise õigus taastatakse täielikult. Ametiühingusse kuulumise õigus tuleb seada kõrgemale vabast liikumisest. See peab olema täiesti selge. Me ei soovi elada Euroopas, kus kriisi vastu võideldakse eelarvedistsipliini ja vastasseisuga. Ma soovin küsida uuel eesistujalt, peaminister Reinfeldtilt, kas see küsimus on üldse päevakorras.

Marielle De Sarnez (ALDE). – (FR) Austatud president! Me seisame silmitsi kahe küsimusega. Esimene on kriis. Nagu me kõik teame, on meil vaja järjepidevat ja ühtset vastuastumist majandus- ja sotsiaalkriisile ning seega on meil vaja Euroopa majanduse elavdamise kava, et suurendada investeeringuid ja toetada tööhõivet. Euroopa peab nüüd tõepoolest näitama, et ta on raskuste korral meie kaaskodanikele lähemal ja nende suhtes tähelepanelikum. Ta peab tegema enam nende aitamiseks, keda kriis on mõjutanud. Sellest küljest vaadatuna vajab olukord kiiret lahendamist.

Teine küsimus on lõpuks ometi uus arengumudel, mis peab sündima sellest kriisist. See peab olema lihtsam, õiglasem ja jätkusuutlikum mudel, millega tagatakse, et rahandus teenib reaalmajandust, millega arendatakse uusi solidaarsusvorme eurooplaste vahel, milles võetakse arvesse sotsiaalseid ja keskkonnavalaseid ülesandeid rahvusvahelises kaubanduses ning millega uuendatakse põhjalikult meie suhteid maailma vaesemate riikidega – ma pean silmas ennekõike Aafrikat.

Lisaks neile kahele põhiküsimusele on olemas demokraatlik nõue, mis puudutab protsessi, mille eest vastutate teie, eesistujariik Rootsi. Cecilia Malmström, keda mul on hea meel siin täna tervitada, teab paremini kui keegi teine, et Nice'i lepingu ja Lissaboni lepingu vahel on mõned väga suured erinevused, mis puudutavad ametisse määramise korda – ühelt poolt lihthäälteenamus ja teiselt poolt kvalifitseeritud häälteenamus, ühelt poolt ametisse määramine ja teiselt poolt kandidaadi nimetamine ning volinike erinev arv sõltuvalt lepingust. Mina palun teil tõesti teha kõik selleks, et aluslepingute mõtet ja sätet järgitaks. See kuulub teie volialasse ja on meie institutsioonide usaldusväärsuse jaoks väga oluline. Täna teid ette!

Carl Schlyter (Verts/ALE). – (SV) Austatud president! Õnnitlen teid ametisse määramise puhul! Esmalt sooviksin kiita valitsust tõelise tähelepanu eest Läänemerele. Ma loodan, et selles valdkonnas toimub meil edasimineku. Ka on teil märkimisväärselt hea retoorika kliimamuutuse küsimuses. Nüüd aga ootan ma loomulikult, et see retoorika saaks tegelikkuseks. Te kordate sageli, et Euroopa ja Rootsi arvel on vaid väike osa kogu maailma heitkogustest. Aga kui Euroopa Liidu liikmesriigid on koduks vaid kaheksale protsendile

maailma rahvastikust ja siin tekitatakse 30% kõikidest heitkogustest, on meie kohus võtta tõsiselt ka suuremat osa kliimaga seotud tööst. Leian, et just siin on info puudulik.

Mida te kavatsete ette võtta tööstusheidet puudutava direktiiviga saastuse kompleksse vältimise ja kontrolli kohta? Mida te kavatsete ette võtta ebaseadusliku raiega? Mida te kavatsete ette võtta hoonete energiatõhususe standarditega ning mida te kavatsete ette võtta seoses sellega, et lennukid ei või selliste heitkogustega jätkata ja samal ajal välditakse 14 miljardi euro maksmist energiamaksuks, kuigi seda tuleb tasuda?

Siis sooviksin käsitleda ka Stockholmi programmi ja ACTA küsimust. Seoses ACTAga tuleb meil tagada avatus. Saksa konstitutsioonikohus on öelnud, et riikidel peab olema rohkem mõjuvõimu, et parlamentidel peab olema rohkem mõjuvõimu. Me vajame avatust ACTA läbirääkimistes. Me ei saa liikuda järelevalve suunas ühepoolset. Sama kehtib ka minu kodulinna järgi nimetatud Stockholmi programmi kohta. Olgu see nimi, mida seostatakse Euroopa Liidu üleminekuga terroriparanoiaast inimeste vabaduste ja inimõiguste juurde ning varjupaigaõiguse ja eraelu kaitse tugevdamisega. Alles siis oleme teinud edusamme.

Vicky Ford (ECR). – Austatud president! Soovin tunnustada eesistujariiki Rootsit selle eest, et majandusprobleemid seatakse esmatähtsaks kohale. Majandusliku ebakindluse oludes on meie suutlikkus vastu astuda kõigile teistele meie ees seisvatele raskustele ilmselgelt vähenenud. Te seadsite riigi rahanduse kordaseadmise vajaduse õigustatult eelisküsimuseks. Valitsussektori erakordselt suured võlakooresid kätkevad suuri ja pikaajalisi ohte, mis võivad meid saata aastakümneid, kui me nendega praegu ei tegele. Kuid ka finantsasutuste tervise taastamine on võti, mille abil saab võita uuesti tarbijate usalduse ja tuua tagasi majanduskasvu, rääkimata maksutulust.

Oma prioriteetide hulgas käsitlete te järelevalveraamistiku tähtsust. Ma lisaksin, et oluline on ka regulatiivne selgus. Finantsasutused, nagu me kõik teame, on üleilmastunud. Kapital, anne ja üksikettevõtted on väga voolavad. Nad vajavad toimivaid ja konkreetseid õigusloomega seotud ajakavasid, õigusloome esikohale seadmist ja korralikku konsulteerimist.

Mul on hea meel teie lubaduse üle töötada kõrvuti G20-ga, sest kui me jääme maha ja asume Euroopa Liidus tegutsema ühepoolset, ei riski me mitte ainult sellega, et seame laenusaaajad ja investorid halvemasse konkurentsiolekorda, vaid põhjustame ka finantsasutuste kolimise väljapoole...

(Juhataja katkestas kõneleja.)

Eva-Britt Svensson (GUE/NGL). – (SV) Austatud president! Esiteks soovin ma loomulikult õnnitleda teid presidendiametisse asumise puhul ja ühtlasi tänada teid valimiste ajal toimunud huvitava mõttevahetuse eest. Head kolleegid! Lugupeetud peaminister, tänan teid eesistujariigi kava tutvustamise eest! Olen kindel, et korralduslikus mõttes kujuneb Rootsi eesistumisperiood väga edukaks ja et pädevad Rootsi riigiametnikud hoolitsevad selle eest tõeliselt hästi.

Poliitiliselt jagan ma muidugi eesistujariigi seisukohta kahe suure kriisi – majandus- ja kliimakriisi suhtes. Need on kahtlemata esmatähtsad teemad. Kuid kuhu jääb analüüs? Majandus- ja kliimakriis polnud meile saatuse poolt ette määratud. Mõlema kriisi alged peituvad poliitilistes otsustes. See on asja positiivne külg, sest see tähendab, et me suudame need kriisid ka lahendada poliitiliste otsuste abil. Paraku ei näe ma eesistujariigi poliitikas märki muutusest. See on ikka seesama majanduspoliitika, milles ei arvestata sotsiaalsete ega keskkonnaalaste kaalutlustega.

See, mida mina tahan sellest kavast leida ja mida paljud meie kodanikud tahavad sellest leida, on töötajate õigused, mis tõusid tähelepanu keskmesse pärast eelnimetatud kohtuotsuseid, ning sotsiaalküsimused, millele vastuseid ei tule. Ka pole me midagi kuulnud kuulsast edumeelsest võrdsuspoliitikast. Stockholmi programmi kohta öeldakse, et see loob turvalisust, kuid tegelikkuses on kujunemas „suur vend“, mis ohustab inimeste eraelu. Me ei saa nõustuda selles programmis seatavate piirangutega varjupaigaõigustele ega piirangutega meie kui vabade kodanike õigustele. Me vajame inimlikku varjupaiga- ja sisseandepoliitikat.

Timo Soini (EFD). – (FI) Austatud president, head kolleegid! Rootsi on alati austanud inimõigusi ja demokraatiat.

Mõni aeg tagasi hääletasid rootslased euro vastu ja te austasite nende otsust, kuigi te ise eurot väga pooldasite. Seetõttu on üsna imelik, et Iirimaa peab nüüd kohe hääletama veel kord sama aluslepingut.

See on Põhjamaade ja Rootsi viis austada rahva häält. Ma soovin teile õnne ja edu ees seisvate ülesannete lahendamiseks. Ma loodan, et te austate parima Põhjamaade demokraatia väärtusi – mitte sunduse, vaid koostööga.

Mul on väga hea meel, et te mainisite Läänemerd, ja selles küsimuses toetan ma teid täielikult. Läänemeri on raskes seisus, ta on suremas ja ta tuleb päästa. Põhjamõõde on selles küsimuses aga puudunud ja ma loodan, et te teete selle edendamiseks palju, kuigi te ei rääkinud sellest sõnagi.

Hans-Peter Martin (NI). – (DE) Austatud president! Me vajame demokraatias revolutsiooni. Me vajame julgeid demokraate ja sellel uuel ajal vajame me põnevad, demokraatlikku ja tõeliselt tõhusat Euroopat.

Loovisikud, eelkõige vabakutselised kirjanikud, saavad oma rolli selle uue Euroopa väärtuste määramisel. Nende tsenseerimata kujutlusvõime suudab selle bürokraatliku džinni, kes üritab demokraatiat hävitada, tagasi oma pudelisse panna. On ju põnevad ideed need, mis seisavad ühiskonna muutuste taga. Need, kes suudavad pakkuda lootusekujutlust, mis võimaldab neil tungida inimeste mõttesse – rootslased on siin varem eriti head olnud ja selles mõttes julgen ma igati loota oma endisele kolleegile Cecilia Malmströmile –, suudavad tekitada neis ka huvi sotsiaalpoliitiliste küsimuste vastu.

Just nõnda sõnastasin ma täiesti teadlikult oma uue raamatu lõpulõigu viimase valimiskampaania alguses, mis tõi kaasa palju olulisi muudatusi ja mis seondub suuresti lootusega, et just teie, rootslased, oma suure demokraatiatraditsiooni ja läbipaistvusega tunnete aja märgid ära. Me ei seisa silmitsi mitte ainult majanduskriisiga – ka siin on rootslased näidanud oma tarkust sellega, et on kriisi suurel määral vältinud –, vaid me peame tegelema ka küllaltki kurjakuulutava kaldumisega paremale. Seepärast olen ma veendunud, et meie, demokraadid, peame üheskoos seisma tõelise läbipaistvuse eest ja eriti peame me üheskoos seisma võitluses paremäärmuslaste vastu.

ISTUNGI JUHATAJA: GIOVANNI PITTELLA

asepresident

Corien Wortmann-Kool (PPE). – (NL) Minu siirad tänusõnad ambitsioonikate plaanide eest, mille te olete eelolevaks kuueks kuuks teinud. Ma võin teile öelda, et meie ootused teie suhtes on suured, sest te olete juba päris algusest peale võidelnud Euroopa lõimumise ja Euroopa väärtuste eest. On oluline, et lahendused, mida me pakume ja mille nimel teie töötate, et meid sellest majanduskriisist välja tuua, tugevdaksid meie sotsiaalset turumajandust.

Ka on oluline see, et need lahendused ei tooks meie kodanikele kasu mitte ainult täna ja homme, vaid paneksid aluse ka meie laste tulevikule. Seepärast on ülimalt oluline ehitada edasi jätkusuutlikku majandust ja võidelda kliimamuutusega. On hea, et te olete sellele oma programmis nii suure eelistuse andnud. Ma loodan siiralt, et teie pingutused nendes valdkondades aitavad liikmesriike üksteisele lähendada ja et Kopenhaageni konverentsi eel suudate te panna maailma suurimad riigid ka tegelikult täitma oma osa kliimamuutusele lahenduse otsimisel.

Austatud juhataja! Sotsiaalne turumajandus on tähtis ka jätkusuutlikus eelarvepoliitikas, sest eelarvepuudujääk on koormaks tulevastele põlvetele. Seepärast on oluline järgida stabiilsuse ja kasvu pakti ning samuti on hea, et te selle otse välja ütlesite.

Austatud juhataja! See kõlab küll irooniliselt, kuid finantskriis on Islandit Euroopa Liidule lähendanud. Ma loodan, et eesistujariik Rootsi on Islandi suhtes avatult meelestatud, kuid samas jälgib rangelt, et Island täidaks ühinemise kohta kehtestatud nõudeid ning Euroopa õigusaktidega seotud kohustusi ja kohustusi liikmesriikide ees.

Hannes Swoboda (S&D). – (DE) Austatud juhataja, lugupeetud peaminister! Ma loodan, et te lubate mul antud asjaga seoses rääkida eelkõige Carl Bildtiga, sest esmalt sooviksin puudutada laienemise küsimust, eriti laienemist Balkani riikidesse.

Te mainisite, et see laienemisprotsess kujuneb aeglasemaks, kui paljud inimesed mõlemal pooltel oleksid soovinud. Samas on väga tähtis anda selgeid signaale. See, mida ma Rootsi eesistumisperioodilt ootan, on ennekõike Kagu-Euroopa rahvastele abi andmine nende ees seisvate probleemide, sealhulgas valitsustevaheliste probleemide lahendamiseks, et neil säiliks lootus, et nende teed Euroopasse ei suleta ja neil on võimalus edu saavutada, isegi kui see võtab ehk pisut kauem aega. Samas peavad need riigid loomulikult tegema vastavaid ettevalmistusi.

Teiseks soovin puudutada veel üht teie mainitud teemat – nimelt majanduse ümberkujundamise ning majandus- ja keskkonnapoliitika ühendamise küsimust. Sai juba öeldud, et me toetame teid selles igati. Usun, et see on Euroopale tähtis ülesanne. On õige, et selles valdkonnas oleme me paljuski esirinnas, kuid meil on

endiselt veel palju teha. Samas kasvab ka tööpuudus. Praegune Euroopa töötuse määr ei ole oma lage veel saavutanud. Kahjuks läheb olukord veel hullemaks.

Seepärast on väga oluline mainida teist, sotsiaalset mõõdet, sest ulatusliku toetuse saame me rohelise majanduse ülesehitamiseks üksnes siis, kui inimesed tunnevad, et nende sotsiaalseid vajadusi ja nõudmisi võetakse tõsiselt.

Põhjamaadel on tuua eriti palju häid näiteid aktiivsest tööturupoliitikast. Me ei suuda ei Euroopa Liiduna ega liikmesriikidena eraldi luua töökohti, kuid me saame aidata töö kaotanud inimestel võimalikult kiiresti uut tööd leida. See ongi see, mida me sotsiaalse Euroopa all silmas peame – aktiivne tööturupoliitika, mida on vaja igas liikmesriigis. Selle kohta peavad Euroopa Liit ja nõukogu edastama selge sõnumi. Rohelise majanduse ülesehitamine toob kokkuvõttes kaasa tööpuuduse vähenemise, mitte suurenemise. Seda me nõuamegi.

Olle Schmidt (ALDE). – (SV) Austatud juhataja! Lugupeetud nõukogu eesistuja, mul on rõõm teid siin näha! Praegusel raskel ajal on palju probleeme: tõsine majandussurutis, Lissaboni lepinguga seotud ebakindlus ja Kopenhaageni kliimakonverentsi eelsed läbirääkimised. Te olete palju ette võtnud.

Austatud peaminister, lubage mul teha mõned olulised märkused. Te peate veenma ka oma kolleege nõukogus, et proteksionismi tuleb põlata. Euroopa Liidu tugevus peitub tema piiride avatuses ja vabakaubanduses. Riigiabi autotööstuse päästmiseks ei ole lahendus. Finantskriis kisendab uue üleilmse korralduse järele, kuid reguleerimine peab olema tasakaalustatud ega või olla ülemäärane. Nagu mõned siin on öelnud, peab Euroopa Liit sel sügisel jõudma veidi lähemale vastuvõetavale varjupaigapoliitikale. Energiapoliitika, nagu samuti mõned on öelnud, eeldab nii kainenud meelt kui ka solidaarsust. Ei uuele gaasikriisile, ei ühepoolsele sõltuvusele! Internet oli valimiskampaania oluline teema. Siin on Rootsil suur ülesanne viia edukalt lõpule telekommunikatsioonipakett. Õiguskord peab valitsema ka virtuaalmaailmas.

Ma lootsin, et Euroopa Parlament kiidab sellel istungi järgul heaks José Manuel Barroso nimetamise komisjoni presidendiks järgmiseks viieks aastaks. Paraku nii ei läinud ja mul on sellest kahju. Euroopa Liit ei peaks praegu raiskama aega institutsioonide võimuvõitlusele. Praegu tuleb näidata poliitilist tahet ja jõudu.

Euro on oma tugevust tõestanud. Millal peaministri arvates ka meie Rootsisis ELi täisliikmeks saamiseks ja euro kasutuselevõtuks valmis oleme? Täna teid ja nagu me oma parteis ütleme: edu teile!

Satu Hassi (Verts/ALE). – (FI) Austatud juhataja, head kolleegid! Rootsil lasub nüüd suur vastutus inimkonna tuleviku eest. Peaminister Reinholdt, teil oli kliimakriisist rääkides täiesti õigus.

Me teame, et lähimateks aastakümneteks vajalik tehnoloogia on meil olemas ja saadaval mõistliku hinnaga, kuid kõige suurem probleem on see, et kliima kaitsmine on inimestevahelise koostöö ennenägematu proovikivi. Kahjuks meenutavad praegu toimuvad läbirääkimised rohkem peitusemängu ja enesekiituse võistlust.

Euroopa Liidul peab olema südikust suruda läbi ettepanek, mis ei puuduta mitte üksnes Euroopa Liidu enda heitkoguste vähendamist, vaid millega nähakse ette heitkoguste vähendamise koorma jagamine kõigi tööstusriikide vahel vastavalt Valitsustevahelise Kliimamuutuste Nõukogu (IPCC) suunistele. Kõige olulisem on saavutada 2020. aastaks heitkoguste vähendamise eesmärgid. Teiseks tuleb aru saada, et arengumaad ei ole võimelised kohandama end heitkoguste piisavate piirmääradega ilma meie senisest parema rahalise toetusega, ja Euroopa Liit peab suutma ka selles valdkonnas ettepanekuid teha.

Ryszard Antoni Legutko (ECR). – (PL) Lugupeetud peaminister, me kuulasime teie kõnet hoolega ja soovime väljendada lootust, et teie kava olulisemad punktid viiakse edukalt ellu.

Kuid ma tahaksin juhtida tähelepanu kolmele probleemile. Esimene on Euroopa solidaarsus, mis on finantskriisi ajal eriti oluline. Me ei saa lasta tekkida olukorral, kus teatud Euroopa riike koheldakse ebavõrdselt. Me ei sa nõustuda olukorraga, kus mõnel on lubatud oma pangandussektorit subsideerida, kuid teiste katse tugevdada oma laevaehitussektorit mõistetakse hukka. See pole solidaarsus, see on silmakirjalikkus.

Teiseks on meil hea meel selle üle, et Läänemere strateegia on saanud Rootsi eesistumisperioodi prioriteediks. See on oluline makroregionaalse koostöö küsimus. Läänemere ökosüsteemi tuleb kaitsta selliste ohtude eest nagu väga ohtlik ja ka rahaliselt mõttetud Nord Streami projekt. Mainida tuleb ka energiaallikate mitmekesistamise vajadust.

Kolmandaks ärgem unustagem, et Moskva ei piirdu vaid kraani kinnikeeramisega, nagu Gruusia teada sai. Ma loodan, et järgmiseks kuueks kuuks Euroopa Liidu juhtimise üle võttev Rootsi on sama otsusekindel

nagu minister Carl Bildt, kes mõistis hukka Venemaa agressiooni Gruusia vastu. Ma olen kindel, et eesistujariik Rootsi on suuteline neid probleeme lahendada. Ta võib loota meie toetusele.

Morten Messerschmidt (EFD). – (DA) Austatud juhataja! Kui ma lugesin Rootsi eesistumise kava, tekkis minus kaks küsimust. Esiteks sisaldub kavas ohtralt lubadusi selle kohta, kuidas Euroopa Liitu kasutatakse parema majanduse ülesehitamiseks, et lahendada kliimaprobleem ja teised küsimused, kuid seal pole sõnagi probleemidest, mida EL on ise tekitanud – probleemid tööturgudel, probleemid kalanduses, majanduses, võitluses kuritegevusega ja nõnda edasi. See oli meie esimene oluline tähelepanek Rootsi eesistumise kava lugemisel – et Euroopa Liit üksnes pakub lahendusi, kuid ise ta probleemi ei ole. See ütleb küll rohkem eesistujariigi Rootsi kui Euroopa Liidu kohta. Teine tähelepanek oli see, et ei mainita üldse asjaolu, et 2. oktoobrist saab üks olulisemaid päevi kogu Euroopa Liidu ajaloos ja see jääb Rootsi eesistumisperioodi. Ma viitan mõistagi teisele rahvahääletusele. Programmis pole sõnakestki sellest, mida teeb eesistujariik Rootsi, et liri rahvale antud niinimetatud garantiisid ka sellistena mõistetakse. Me oleme juba näinud, kuidas inimesi petetakse – petetakse seoses rahvahääletuse ja demokraatiaga. Mida teeb eesistujariik Rootsi selleks, et selline petmine enam ei korduks?

Werner Langen (PPE). – (DE) Austatud juhataja, lugupeetud nõukogu eesistuja, lugupeetud komisjoni president! Ma soovin tervitada rootslasi ja õnnitleda neid selle puhul, et nad on pärast pikka kulgemist lõpuks leidnud oma tee Euroopasse, nagu peaminister ütles. Meil on väga suur rõõm näha rootslasi täna parimate eurooplaste seas.

Te tutvustasite oma kava ja see on väga edasipüüdlik. Kuid ma soovin paluda teil järele mõelda, kas Rootsi ikka julgeb liituda euroga, olles kogenud kriisi rahaturgudel – seda enam, et te ütlesite, et stabiilsuse ja kasvu pakti tuleb järgida. Teile pole muidugi kehtestatud erandit nagu Ühendkuningriigile ja Taanile ning te täidate juba praegu kõiki tingimusi. Kas teil jagub julgust jätkata oma eesistumisperioodil Euroopa stabiliseerimist ja astuda euroala liikmeks?

Peaminister, ma nõustun kliimapoliitika ja Läänemere strateegia eelistamisega, kuid teie kava kirjaliku versiooni kohta on mul üks palve: palun pöörake kavandatud suuremat tähelepanu finantsturu kriisi lahendamisele. Mitte ühelgi ettevõtmisel pole edulootust, kui finantsturgude kriisi ja majanduskriisi ei lahendata võimalikult kiiresti. Selleks vajame selgeid reegleid. Ei piisa sellest, kui Londoni City määrab jälle kursi. Sotsiaalses turumajanduses vajame me selgeid reegleid, sest reegliteta ei saa turumajandus toimida ega saa enamuse toetust. Seetõttu peaksite te veel kord järele mõtlema – kuigi me toetame teie programmi täielikult –, kas teil ei tuleks pöörata senisest suuremat tähelepanu rahaturul valitseva kriisi ületamisele. Täna teid ja soovin teile sellel raskel murranguajal edu!

(Aplaus)

Juan Fernando López Aguilar (S&D). – (ES) Austatud juhataja, lugupeetud nõukogu eesistuja! Me kõik kuulasime Rootsi eesistumise kava tutvustust suure huvi ja poolehoiuga. Kava selged eelistused on majandus ja energia, sest Euroopa Liidu esmatähtis eesmärk on aidata majandus taas käivitada ja luua töökohti, vähendada tööpuudust ja tagada edu 2009. aasta detsembris toimuval Kopenhaageni kohtumisel.

Siiski soovin juhtida teie tähelepanu ühele poliitilisele, ühiskondlikule ja demokraatlikule eesmärgile, mis asendab Haagi programmi programmiga, mida nimetatakse Rootsi pealinna järgi Stockholmi programmiks. See programm ühendab endas vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala viimase viie aasta saavutusi, mis on ühtlustamise, vastastikuse tunnustamise ja usalduse seisukohast olnud väga olulised nii põhiõiguste kaitsmisel, õiguskaitse tagamisel kui ka aktiivse koostöö edendamisel.

Ma kutsun teid kõiki üles siin suuri sihte seadma. Esiteks – nii nagu igas valdkonnas, mis on seotud välispiiride valvamise, sisserände, varjupaigapoliitika ja pagulastega ning ebaseadusliku kaubanduse, organiseeritud kuritegevuse ja terrorismi vastu võitlemisega, nii on ka siin lihtne laskuda enesekaitse. See on vastuolus põhiõiguste *acquis*'ga, mis tõstab Euroopa Liitu esile kui läbipaistvuse ja demokraatlike põhimõtete järgijat, kellena määratleb end ühtlasi ka Rootsi.

Teiseks kutsun ma teid üles seadma suuri sihte seoses vormiga, sest väga tõenäoliselt avaneb Rootsi eesistumisajal tee Lissaboni lepingule, mis tähendab esiteks seda, et meil pole siis enam kahekordset kolmandat ja esimese samba menetluslikku raamistikku, mis tekitab sageli segadust. Kuid mis kõige olulisem, see tähendab ühtlasi, et Euroopa Parlament saab suurema pädevuse jälgida õigusloomega seotud algatusi, mida eesistujariik Rootsi Stockholmi programmi raames ellu viib.

See aga tähendab, et kõige selle eest, mida nimetati varem üksnes Brüsseli või nõukogu tegematajätmiseks, hakkab nüüd vastutama ka Euroopa Parlament.

Lena Ek (ALDE). – (SV) Austatud juhataja! Loomulikult on mul väga hea meel ja uhke tunne näha siin eesistujana oma riigi Rootsi valitsust ja ma leian, et kavas sisaldub palju head, mis puudutab lahendusi kliimaprobleemile, töökohti, finantskriisi, Kopenhaageni konverentsi, Läänemere strateegiat, ühenduse poliitikat, laienemist, Islandit, Horvaatiat, Türgit ja muud. Kuid ma näen veel üht tuleviku seisukohast olulist küsimust – nimelt Euroopa avatust, eraelu puutumatust ja väljendusvabadust.

Täna kohtuvad ministrid Stockholmis, et arutada Stockholmi programmi. Hea on see, et praegu töötatakse välja õigusloome strateegiat. Osa ettepanekuid on kaua oodatud. Ma loodan, et lõpuks leiab aset Euroopa inimõiguste konventsiooni ratifitseerimine, et kaitsta laste ja kuriteoohvrite õigusi. Sellest võib sündida midagi head, kuid sellel on ka omad varjuküljed. Nimelt sisaldub Stockholmi programmis oht avatud ühiskonnale.

Ohtudega meie avatud ühiskonnale tuleb võidelda avatud ühiskonna meetoditega. Mõni asi Stockholmi programmis ei ole liberaalne, humanne ega ettenägelik. Reaside registreerimine, isikuandmete massiline salvestamine ja majandustehingute süsteemne kirjanemine ei ole liberaalne, salliv ega ettenägelik. Lubage Stockholmil seista avatuse, vabaduse ja sallivuse, mitte registreerimise, järelevalve ja sallimatuse eest. Lisaks usun ma, et meie töö Strasbourgis tuleb lõpetada.

Juhataja. – Enne kui annan sõna härra Stolojanile, tahan tervitada siin meie külalist – toolil 505 istuvat last. Mulle teeb eriti palju rõõmu, kui ma näen lapsi Euroopa asjadest ja institutsioonidest huvitumas, sest on tähtis, et eurooplaseks hakatakse sirguma juba varakult.

Theodor Dumitru Stolojan (PPE). – (RO) Ma soovin eesistujariigile Rootsile palju edu ja usun, et nende seatud eelistused on just need, mida me ootasime. Järgmised kuus kuud on Euroopa kodanikele ja Euroopa Liidule määrava tähtsusega. Need on olulised selles mõttes, kas meie riigid väljuvad majanduskriisist järgmisel aastal või jääb majanduse kohale veel üheks aastaks rippuma suur küsimärk.

Ettepanekuid ja uusi programme esitatakse palju. Kuid ma leian, et meil on aeg hinnata, milline on olnud aasta alguses Euroopa Komisjoni käivitatud majanduse elavdamise kava mõju või kas seda üldse on olnud, ning vaadata tähelepanelikult Euroopa Liidu selle aasta eelarvet, et näha, milline tegevus on peatatud ja milliseid vahendeid me saame uute meetmete võtmiseks jätkuvalt kasutada.

Samuti on meil kavas investeeringud energiasektorisse, mis on juba heaks kiidetud umbes kolme miljardi euro ulatuses. Ka tuleb meil võtta konkreetseid meetmeid nende projektide elluviimiseks. Ma soovin siinkohal tänada komisjoni presidenti Barrosot erilise panuse eest Nabucco projekti käimalükkamiseks.

Lõpetuseks soovin, et meenutaksite Euroopa Liidu poliitilist lubadust teistele riikidele, kes võiksid ka Euroopa Liiduga edukalt ühineda.

Proinsias De Rossa (S&D). – Austatud juhataja! Sõltumatute proteksionistlike rahvusriikidena me sellest sügavast finants-, majandus- ja tööhõivekriisist ega ka kliimakriisist ei välju. Ilma Euroopata ja eurota meie maailmajagu upub, kuid me ei saa jätkata ka liiduna nii, nagu poleks meil muid probleeme peale mõnede ahnete pankurite. Eelarvedistsipliin ei lahenda probleemi.

Süsteem on katki ja seda tuleb põhjalikult uuendada. Kuigi finantsasutused seisavad õigusaktide karmistamise vastu, tuleb meil ära hoida järgmine kokkukukkumine. Meil tuleb senisest enam ühtlustada oma sotsiaal- ja majanduspoliitikat ning kliima- ja energiapoliitikat, et säilitada töökohti ja luua inimväärsed elu- ja töötingimused. Me vajame detsembris toimuval kliimamuutusealasel tippkohtumisel läbimurret. Me vajame rohkem kui kunagi varem uuesti pühendumist aastatuhande arengueesmärkidele ja mis veelgi olulisem, lugupeetud eesistuja, mul on kahju, et te ei kutsunud pooli üles kohe lõpetama sõjategevust Gazas ega näidanud üles soovi püüda koos president Obamaga aktiivsemalt rahu saavutada.

Lirimaalt pärit parlamendiliikmena soovin ma Euroopa Parlamendile meelde tuletada, et poliitiline nali on lirimaal hinnas. „Gulliveri reise” autor Jonathan Swift ütles kord Briti valitsusele, et vaesuse kaotamiseks lirimaal tuleks meid julgustada oma lapsi sööma. Ma ei usu, et Ühendkuningriigi Iseseisvuspartei kavatsus tulla lirimaale tegema kampaaniat Ühendkuningriigi Euroopa Liidust lahkulöömise poolt kaotaks hea naljana aja jooksul oma iroonia lirimaa inimeste jaoks. Oleks see alles vaatepilt – Suurbritannia riigilippu riietatud ja härjapõlvase mütsi kandev Nigel Farage käsikäes IRA endise juhi Gerry Adamsiga ja minu kolleegi Joe Higginsiga, kes istub siin tagareas, hüüdmast „ei” Lissaboni lepingule, igaühel oma lemminguid meenutav

ja teistele risti vastupidine programm. Ma olen kindel, et iirlased ütlevad sellele erilisele tsirkusele sedasama, mida nad ütlesid Libertasele: kaduge minema!

(Aplaus)

Marietta Giannakou (PPE). – (EL) Austatud juhataja! Rootsi eesistumise kava sisaldab tõepoolest kõiki olulisi küsimusi, mis seonduvad praeguse ajaga, ja need on olulised nii olevikus kui ka tulevikus.

Ma alustan majandussurust. Ma arvan, et eesistujariik Rootsi peab seda küsimust sügavamalt käsitlema. Sotsiaalne turumajandus vajab investeeringuid reaalmajandusse, mitte lihtsalt finantstooteid, mis meid praegusesse olukorda on toonud.

Kliima ja säästva arengu küsimus, mis hõlmab ka sotsiaalset arengut, ning tööhõive teema on ilmselgelt väga olulised. Kuid ka siin vajab majandus reaalseid investeeringuid ja suuremat kontrolli. Turumajandus, mis üritab seada oma liikumissuunaks *laissez faire – laissez passer*, ei ole see, mida me Euroopas vajame.

Kuritegevuse, siseasjade ja kohtumõistmise küsimus puudutab meid kõiki. Organiseeritud kuritegevus pole kindlasti enam selline, nagu ta kunagi oli, ning ta on muidugi seotud terrorismi ja igasuguse ebaseadusliku tegevusega. Seetõttu vajab see probleem mitmekülgset lähenemist.

Ma leian, et kõige olulisem on see, et vaataksime seoses kolmandatest riikidest tulevate arvukate sisserändajatega, kas Euroopa Liidu arengupoliitika on olnud ka tegelikult edukas ja milles see edukas on olnud. Teisisõnu on meil vaja tegelikult hinnata ja uurida, mida oleks saanud muuta või mida tulnuks muuta, et ebaseaduslikke sisserändajaid koheldaks õigesti, sest tegelikult tegeleme me ju inimeste, mitte poliitiliste ega haldusaktidega.

Rootsi eesistumise kava on tõesti väga ambitsioonikas, eriti seoses Atlandi-ülese dialoogiga. Kuid ka selles küsimuses peame hindama, kas Euroopa Liidul on otstarbekas tegelda üksnes arenguküsimustega ja Ameerika Ühendriikidel üksnes turvalisuse küsimusega.

Ivari Padar (S&D). – (ET) Lugupeetud kolleegid, tahaksin Rootsiiga Läänemere kaudu ühendatud naaberriigi Eesti esindajana peatuda esmalt ühel eesistujamaa prioriteedil, nimelt Läänemere strateegial. Minu sotsiaaldemokraadist parteikaaslase eelmise parlamendi koosseisus, praeguse Eesti presidendi Toomas Hendrik Ilvese aktiivsel osalusel alustatud strateegia on väga oluline kogu Euroopale ja tahaksin tänada eesistujat, et ta on selle võtnud oma prioriteediks.

Tegemist on ka hea näitega sellest, kuidas parlamendiliikmete algatused jõuavad konkreetsete tulemusteni. Kutsun Rootsi eesistujat üles Läänemere strateegiat ellu viima, milleks praegu on harukordne võimalus. Selleks on vaja ka praegu tühi eelarverida Euroopa Liidu eelarves rahaga nii-öelda sisustada. Loodan, et strateegia võetakse vastu Rootsi eesistumisaajal Euroopa Ülemkogul. Ja kahest minu jaoks olulisest valdkonnast veel: endise rahandusministrina pean väga oluliseks majanduskriisiga tegelemist ja ühtsete poliitikate rakendamist nii finantssektori läbipaistvuse... (Sõnavõtt katkestati.)

ISTUNGI JUHATAJA: JERZY BUZEK

president

Arturs Krišjānis Kariņš (PPE). – (LV) Austatud juhataja, härra Barroso, härra Reinfeldt! Esmalt tahaksin önnitleda Rootsi valitsust nende eesmärkide puhul, mida ta on endale oma eesistumisaajaks seadnud. Praegu pole Euroopas kerged ajad: meie ees on palju väljakutseid. Tahaksin juhtida tähelepanu ühele prioriteedile, mille Rootsi on oma eesistumisaajaks seadnud, nimelt Euroopa Liidu Läänemere piirkonna strateegiale ning eriti selle energiaturu julgeolekut puudutavale osale. Euroopa energiaturu ühine julgeolek pole võimalik seni, kui Euroopas on jagunenud ja üksteisest eraldatud elektri- ja gaasiturud. Ajaloost tulenevatel põhjustel on see probleem iseäranis nähtav Läänemere piirkonnas. Selleks, et nimetatud probleemi lahendada ja energiaravustusega seonduvaid riske jagada, on meil vaja Euroopa Liidu ühist energiapoliitikat. Niisuguse poliitika aluseks ei pea olema üksnes energiatõhusus ning taastuvad loodusvarad, vaid ka ühise elektri- ja gaasituru loomine operatiivse vastastikuse sidumisega. Euroopa Liidu Läänemere piirkonna strateegia on samm õiges suunas. Selle eesmärk on siduda järk-järgult energiaturud kõnealuses piirkonnas, likvideerides puudused vastastikuse sidumise osas ning luues ühised turumehhanismid. Nõukogude okupatsiooni pärandiks Läänemere piirkonnas on lahknenu ja osaliselt isoleeritud turg, mis suurendab meie energiaravustuse riske. Meie proovikiviks tulevikus on olukorda muuta, edendades selle nimel meie ühist energiapoliitikat. Soovin eesistujariigile Rootsil edu energilise alguse tegemisel selle olulise ülesande täitmisel. Täna teid tähelepanu eest.

Åsa Westlund (S&D). - (SV) Austatud juhataja, peaminister! Kui me tahame saavutada head rahvusvahelist kliimakokkulepet, peame kuulama ka teisi riike. Siis me mõistame, et esiteks on vaja, et EL ja teised riigid võtaksid suurema vastutuse heitkoguste vähendamiseks oma kodumaal, ning teiseks, et EL ja teised tööstusriigid sõnastaksid konkreetselt, kuidas me majanduslikult panustame kliimaalasesse töösse vaesemates riikides.

Asjaolu, et Rootsi valitsus on siiani töötanud selle vastu, on kahjuks vähendanud võimalusi saavutada Kopenhaagenis hea kokkulepe. Ka ministrite nõukogu peab sellest aru saama, mistõttu ma esitan kaks küsimust. Kas eesistujariik Rootsi on valmis panustama heasse rahvusvahelisse kliimakokkuleppesse ja vähendama suurt hulka ELi heitkoguseid oma kodupinnal? Millal ta kavatseb esitada konkreetsed ettepanekud kliimaalase töö rahastamiseks vaestes riikides?

Tunne Kelam (PPE). - Austatud juhataja! Tahaksin õnnitleda eesistujariiki Rootsit selle ajaloolise võimaluse puhul juhtida EL Lissaboni lepingu täitmise suunas.

Tahaksin esitada kolm seisukohta. Esiteks, äärmiselt oluline on muuta uus komisjon võimalikult kiiresti operatiivseks. Institutsionaalset ebamäärasust ei saa kasutada vabandusena uue komisjoni moodustamisega viivitamisel. Niisugused väited kõlavad tõeliselt silmakirjalikult. Selleks, et tulla välja majanduskriisist ning luua uusi töökohti, vajame rohkem kui eales tugevat, iseseisvat ja uuendusmeelset komisjoni.

Teiseks tahaksin esitada oma kommentaarid seoses eesistujariigi Rootsi võetud juhtpositsiooniga Euroopa Parlamendi algatatud Läänemere strateegia osas. Kõnealuse strateegia jaoks on olemas ka eelarverida, mis on ikka veel tühi. Me ei saa eeldada positiivseid muutusi Läänemere keskkonna olukorras vaid sihtprojektidele lootes. Vajame kindlasti ka kooskõlastatud toetust ELi eelarvest.

Kolmandaks, Eesti jaoks on Stockholmi programm tähtis. See peaks sisaldama ka moodsa IT-tehnoloogia kasutamise programmi. Huvitav, kas agentuuri loomine suurte IT-süsteemide operatiivseks juhtimiseks vabaduse, julgeoleku ja õigluse valdkonnas aitaks kõnealust strateegiat ellu viia.

Alf Svensson (PPE). - (SV) Austatud president, õnnitlen teid ametisse määramise puhul. Samuti tahaksin tänada Fredrik Reinfeldti erakordse ülevaate ja raporti eest. Nüüd ootame kõik suurepärase saavutust Kopenhaagenis, kuigi tuleb rõhutada, et see on kindlasti rahvusvaheline sündmus. Ootused on üles kruvitud, kuid julgen väita, et kui ka kõik fraktsioonid ei jää tulemusega rahule, pole see veel maailma lõpp.

Muidugi on siin esile toodud majanduskriisi. Suured fraktsioonid ja suured ettevõtted saavad alati tähelepanu. Tahaksin rõhutada, et väikseid ustavaid alltöövõtjaid ei tohiks finantsküsimumuste arutamisel samuti unustada. Ka sooviksin esile tuua Läänemere strateegia erilised väärtused. Usun, et Läänemere strateegia võiks suurendada kogu ELi õiguspärasust. Euroopa suurimat sisemerd saab päästa ja seda tuleb teha. Läänemere strateegia võib ka aidata tõkestada kuritegevust ja illegaalset kaubandust. Ka see on tähtis keskkonnaküsimus, milleks, võiks öelda, on vaja omaette Kopenhaageni konverentsi.

Mul on hea meel, et töö Horvaatia ja Sloveenia piirilahenduse leidmiseks on päevakorras ning et lahendatakse ka Küprose küsimust. Ootame kõik seda pingsalt. Usun ka, et näeme ELi Põhjamaade piirkonda järk-järgult laienemas, nii et sinna hakkab kuuluma ka Island ja, ma kujutan ette, mitte väga kauges tulevikus ka Norra.

President Barack Obama pidas hiljuti Aafrikas erakordse kõne Aafrika kohta. Mul on põhjust rõhutada, et Rootsi võib olla uhke oma töö üle, ning loodan, et hoiame ka edaspidi solidaarsuse lippu kõrgel.

Ivo Belet (PPE). - (NL) Arvan, et meie ja see Euroopa projekt seisame praegu tõelisel teelahkmel. Lissaboni leping, Kopenhaageni kliimakonverents ning jõuline lähenemine finants- ja majanduskriisi lahendamisele on kolm peamist küsimust, millega tuleb järgmise kuue kuu jooksul tegelda, ja kui suudame need edukalt lahendada, teeks Euroopa tõepoolest suure sammu edasi.

Olete kahtlemata teadlikud sellest, et enamik Euroopa Parlamendi liikmeid on valmis seda teekonda toetama, ning ma soovitaksin tungivalt, teatava sarkasmiga, lasta kriitikutel kritiseerida ja koertel haukuda, panemata neid tähele. Ärge laske neil ennast oma ülesandest ja eesmärgist kõrvale kallutada. Usun, et peame keskenduma olulistele asjadele.

Lubage mul välja tuua vaid üks teema, peaminister Reinfeldt. On ülimalt tähtis, et keskenduksime ühele peamistest prioriteetidest – nimelt Euroopa Liidu autotööstuse agressiivsele tulevikukavale. Minu arvates pole meil sellist kava siiani olnud või vähemalt pole seda piisavalt olnud ning usun, et olete minuga selle koha pealt nõus. Kindlasti pole veel liiga hilja. Päästekava Opelil jaoks on täies hoos ja maailm, seejuures isegi Euroopa, pole vabanenud proteksionismi deemonitest. Need on uinuv olekus pinna all ning mõjutavad

Rootsi ühiskonda sama palju kui meid Belgias, sama lugu on Prantsusmaal, Saksamaal ja Slovakkias. Oleme kõik ühes paadis.

On vaja, et läheneksime asjale solidaarselt ja kooskõlastatult, mitte „igakuks enda eest” viisil, püüdes üksteise tiibu kärpida. Austatud juhataja, arvan, et teil on ainulaadne võimalus töötada koos komisjoni presidendiga – mis saadab selge signaali ka komisjonile –, et koostada ühine kava, härra Barroso, meie autotehaste tuleviku tarbeks, juhtides neid seeläbi 21. sajandisse.

Usume, et energiatõhusat ja keskkonnasäästlikku autot saab luua Euroopa olemasolevates autotehastes, ning me arvestame sellega, et teie, härra Barroso ja härra Reinfeldt, olete meie poolel.

Csaba Sógor (PPE). – (HU) Meie arvates on Rootsi Euroopa sünonüüm. See riik on heaolu, turvalisuse ja vabaduse kodumaa, kus inimõiguste ja -vabaduste teema on sama tähtis nagu majanduse ja kliimamuutustega seonduv. Samas võttis ühe ELi liikmesriigi parlament 30. juunil 2009 vastu keeleseaduse, milles sätestatakse, et igapäevast, kaasa arvatud teilt kõigilt, kes ei nimeta selle riigi pealinna selle riigi ametlikus keeles – Bratislava –, vaid kasutab selle saksakeelset nime Presburg või ungarikeelset nime Pozsony, võidakse nõuda 5000 euro suurust trahvi. Asjaomane keeleseaduse muudatusettepaneku seletuskiri ütleb, et riigikeele kaitse kaalub teatud juhtudel üles sõnavabaduse ja õiguse eraelule. Euroopa Liit, kus võetakse vastu selline seadus, ei ole enam vabaduse Euroopa. Palun eesistujariigil Rootsil teha kõik võimalik, et see seadus tühistataks ja Slovakkia riigipea sellele alla ei kirjutaks.

Kinga Göncz (S&D). – (HU) Tahaksin juhtida teie tähelepanu kahele Rootsi eesistumisaja prioriteedile, mida mul oli hea meel loetelus näha. Esimene neist on ühemõtteline vastuseis diskrimineerimisele, rassismile, antisemitismile, ksenofoobiale ja homofobiale. Arvan, et selle teema olulisust rõhutab iseäranis see, et nägime, kui ilmne oli toetuse määra äärmusparempoolsetele mitmetes Euroopa riikides Euroopa Parlamendi valimistel. Seetõttu on meie kõigi, sealhulgas Euroopa Parlamendi ja praeguse eesistujariigi kohustuseks tagada, et kõige haavatavamad ei lõpetaks ohtlikus olukorras. Eriti peame tegema kõik selleks, et poleks koostööd end demokraatlikuks nimetavate ja äärmuslike erakondade vahel. Väga heaks näiteks siinkohal on Slovakkia keeleseadus, mida on täna juba mitmel korral mainitud ja mis on tõsiselt diskrimineeriv, nagu eespool kirjeldati. Teine prioriteet, mida ma tahan tervitada, on mitmed Euroopa meetmed, mida võetakse romide kogukondade integreerimiseks.

Mirosław Piotrowski (ECR). – (PL) Austatud juhataja! Euroopa Liidu laienemise jätkamine ja Lissaboni lepingu tulevik on Rootsi eesistumisaja eesmärkide seas. Saksa Konstitutsiooniline Tribunal kirjutas hiljuti ette, et Lissaboni lepingut võib tunnistada vaid tingimusel, et Bundestagi ja Bundesrati eelisõigust kaitstakse, mis muudab Euroopa föderalismi idee küsitavaks. Lissaboni leping on seega osutunud juriidiliseks monstrikaks, mida pole märganud mitte ainult sakslased, vaid ka iirlased oma rahvahääletusel ning Tšehhi Vabariigi ja Poola president. Selles kontekstis tuleks Rootsi eesistumisajal algatada üleeuroopaline arutelu kõigi 27 liikmesriigi parlamendi rolli üle ning arendada välja uus mudel koostööks Euroopa suveräänsete rahvaste vahel.

Seega tuleb loota, et Rootsi eesistumisajal, milleks ma soovin palju edu, kuulatakse kodanike häält suurema tähelepanuga.

Simon Busuttil (PPE). – (MT) Tahaksin ka kiita peaminister Reinfeldti selle eest, et ta jäi koos meiega kuni arutelu lõpuni. Loodame, et sel eesistumisajal viiakse ellu kolm tähtsat prioriteeti. Esimene neist on õigluse, vabaduse ja turvalisuse valdkonda puudutav Stockholmi programm. Peame tagama, et selle programmi osas saavutatakse kokkulepe võimalikult kiiresti. Teine prioriteet on sisserände- ja varjupaigapakti elluviimine. Loodame, et teie, peaminister, tagate selle eelmisel aastal kokku lepitud pakti rakendamise. Kolmandaks, möödunud kuul saavutati Euroopa Ülemkogu istungjärgul kokkulepe sisserände koormuse jagamise juhtprojekti kohta. Teil seisab ees palju tööd, peaminister, ning meie koos oma presidendiga jälgime teid teraselt, tagamaks, et see töö tehtud saaks.

Ana Gomes (S&D). – (PT) Dag Hammarskjöldist alates on Rootsi eristunud Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni (ÜRO) liikmena. See riik teab seega, et ilma üldiselt tunnustatud õiguspärasuse ja esindatuseta puudub poliitiline jõud selleks, et saavutada Kyoto2 eesmärgid, viia lõpule Doha voor või saavutada aastatuhande arengueesmärgid või reguleerida maailmamajandust, rääkimata inimõiguste kaitsmisest.

On kahetsusväärne, et eesistujariik Rootsi usaldab G20 mitteametlikku ja vaieldavat raamistikku. On traagiline, et ELil – mis on ÜRO peasekretäri tsiteerinud härra Barroso sõnade järgi maailma liikumapanev jõud – puudub juht ja strateegiline nägemus selles valdkonnas ajal, mil president Obama kuulutab välja oma

pühendumuse üleilmsele valitsemisele. Selle asemel oleme siinpool kuulnud vaid paavsti rõhutamas pakilist vajadust korraldada ümber ÜRO Julgeolekunõukogu ja Bretton Woodsi institutsioonid.

Austatud juhataja, miks keeldub Rootsi eesistujariigina juhtimast Euroopat selles suunas, et sundida tagant ÜRO Julgeolekunõukogu reformimist, nõudes Lissaboni lepingu jõustumisel seal laua taga Euroopa Liidu jaoks kohta?

Pat the Cope Gallagher (ALDE). – (GA) Lugupeetud juhataja! Lissaboni lepingu rahvahääletus, mis toimub lirimaal selle aasta oktoobrikuu teisel päeval, on üks olulisemaid Rootsi eesistumisajal toimuvaid sündmusi.

Lirimaa on saanud õiguslikke tagatise mitmetes poliitikavaldkondades ja see aitab suuresti leevendada probleeme, mille üle lirimaa elanikud eelmisel aastal toimunud rahvahääletusel muret tundsid. Nüüd lasub neil, kes usuvad, et hääletamine lepingu poolt tuleb lirimaale kasuks, kohustus töötada selle nimel, et teha selle uue kokkuleppega seoses minu kodumaal edusamme.

Kui Lissaboni lepingu jõustamine õnnestub – ja ma loodan, et see rahvahääletus on edukas –, siis saavad mitmed riigid nimetada komisjoni oma liikme. Need, kes lepingut pooldavad, ei saa mingil juhul lubada enesega rahulolu. Peame tegema kõik võimaliku, et edu saavutada.

(Juhataja katkestas kõneleja.)

Jacek Protasiewicz (PPE). – (PL) Austatud juhataja! Ma tahaksin väga tänada peaminister Reinfeldti selle eest, et ta on võtnud oma prioriteetide hulka vajaduse edendada koostööd meie idanaabritega. Samuti tahaksin teda tänada selle eest, et Rootsi võtab kohustuse tegelda idapartnerluse arendamisega.

Siinjuures tahaksin märkida, et järgmise kuue kuu jooksul nii meie Euroopa Liiduna kui ka Rootsi eesistujariigina peame seisma silmitsi probleemidega, mis on seotud inimõiguste rikkumisega Valgevenes. Juba kuus kuud on kolme ettevõtjat, härra Avtukhowichi, härra Leonovit ja härra Osipienkot, kinni peetud ning nende suhtes pole siiani langetatud õiglast kohtuotsust. 2008. aasta jaanuari demonstratsioonil osalenud 12 noorest aktivistist 11-le määrati vabadusekaotus, kusjuures ühele määrati mõned päevad tagasi aastane vangistus. Peaminister, palun pöörake järgmise kuue kuu jooksul tähelepanu inimõiguste rikkumisele Valgevenes.

Fredrik Reinfeldt, nõukogu eesistuja. – (SV) Austatud juhataja, loodan, et saan tagasi võita veidi aega, mida enne kulutasin.

(Juhataja katkestas korra kõneleja.)

Tean, et ootate kõik hääletamist. Lubage mul teid tänada selle eest, et esindasite oma fraktsioone väga hästi. Panin tähele teie innukust ja ootusi, mis teil on seoses Rootsi eesistumisaajaga, teie soovi, et me oleksime enam edasiviivaks jõuks kliimaläbirääkimistes ning astuksime samme võitluses finantskriisi ja majandussurutisega. Märkisite ära meie Läänemere strateegia, Stockholmi programmi, meie jätkuvad jõupingutused teha edusamme laienemise küsimuses, ning ma tänan teid kõiki teie tuntava toe eest.

Ma tean ka, et üleminek Lissaboni lepingule tähendab, et me kohtume taas ja meil on sel sügisel palju koos teha. Mitmed minu kabineti ministrid on täna siin koos minuga. Oleme hoolega tähele pannud ning jälginud teie küsimusi ja seisukohti. Loodan, et teeme tihedat koostööd ja et kohtume sügisel taas.

Juhataja. – Ka meie loodame pidevatele aruteludele ja eesistujariigiga suhtlemisele. See on Euroopa Parlamendi jaoks väga tähtis. Meie ametiaeg on alanud ja peame tegema palju, kusjuures lähtepunkt on meil väga hea: saame seda teha koos eesistujariigi Rootsiga. Täna teid väga, peaminister.

Samuti tahaksin tänada Euroopa Komisjoni presidenti.

(Aplaus)

Arutelu on lõppenud.

Kirjalikud avaldused (kodukorra artikkel 149)

Bairbre de Brún (GUE/NGL), kirjalikult. – (GA) Tervitan eesistujariigi Rootsi ettepanekut keskenduda tema eesistumisajal põhiseaduslike küsimuste asemel poliitilistele küsimustele.

Siiski on nõukogu otsustanud ignoreerida liri rahva demokraatlikult väljendatud tahet ning Lissaboni leping läbi suruda.

Kahjuks järgivad nad ikka seda nurjunud deregulatsioonil ja liberalisatsioonil põhinevat poliitilist raamistikku. See pole kohane reageerimine majanduskriisile. Asi on hoopis vastupidi, nimelt jätkatakse sama poliitikat, mis kriisi ajendas, tugevdades sedasama poliitikat Lissaboni lepinguga veelgi.

Meile öeldakse, et vajame Lissaboni lepingut seetõttu, et seda on juba pikki aastaid ette valmistatud. Kuid Lissaboni leping kavandati ja selles lepitati kokku enne majanduskriisi ning see põhineb poliitikal, mis aitas kriisi esile kutsuda. Selle iganenud poliitika läbisurumine nüüd oleks katastroofiline, sest see muudaks kriisi veel hullemaks.

Praegusel uuel ajajärgul on vaja uut poliitikat. Praegusel uuel ajajärgul on vaja uut lepingut.

Mis puudutab kliimamuutusi, siis on tähtis, et Rootsi eesistujariigina teeb kõik, et saavutada Kopenhaagenis tugev kokkulepe.

Diane Dodds (NI), *kirjalikult*. – Eesiseisval Rootsi eesistumisajal on palju väljakutseid, millest suurim on vajadus tagada, et EL austaks liikmesriikide suveräänsust ja ei tallaks jalge alla Euroopa rahvaste demokraatlikke õigusi.

Liigagi sageli eiratakse meie rahvaste muresid ja huve suures tuhinas edendada föderalistlikku tegevuskorda, mille näiteks on Lissaboni leping.

Pidades silmas eesiseisvaid muutusi, on käesoleva eesistumisaaja üks teemasid ettevalmistused ühiseks põllumajanduspoliitikaks 2013. aastal. Põllumajandust ja kalanduspoliitika reformi puudutavates aruteludes tuleb kuulda võtta suuresti põllumajandusest sõltuvate alade, näiteks Põhja-Iirimaa häält.

Meil on suur kohustus aidata ja kaitsta oma valijaid sel tohutu finantsrahutuse ajal. EL ei tohi seada uusi takistusi majanduskasvu ja stabiilsuse teele.

Ilda Figueiredo (GUE/NGL), *kirjalikult*. – (PT) Euroopa Liidu nõukogu eesistuja Rootsi antisotsiaalne programm on ohtlik samm neoliberaalse poliitika laienemise suunas. See näitab, et Euroopa Liidu kapitalismi liidrid, kes unustavad, et nende poliitika on majandus- ja sotsiaalkriisi peamine põhjus, püüavad vankumatult järgida sellist poliitikat, hoolimata kogu tõendusmaterjalist.

Kuigi eesistujariik Rootsi viitas oma programmi esitades inimestele ja töötuse probleemidele, ei maininud ta ainsatki meedet, mis võimaldaks muuta neid probleeme põhjustanud poliitikat. Vastupidi. Eriti tõsteti esile vaba konkurentsi poliitikat mitmesugustes valdkondades, sealhulgas teenuste ja väliskaubanduse osas. Kõik panused on pandud finantsturgude taastamisele, stabiilsuspakti paradigmatel jätkamisele ja neoliberalismi kaitsele, mille tulemuseks on kindlasti taas uued rünnakud sotsiaalsele ja tööliste õigustele.

Samuti ei unustatud nõuda Iirimaaalt Lissaboni lepingu eelnõu uut rahvahääletust, mis on juba kavandatud 2. oktoobriks, jätkates väljapressimist liri rahvalt, et minna kiiremini edasi avalike teenuste hävitamise ja sotsiaalsete õiguste vähendamisega muu hulgas sotsiaalse turvalisuse, tervishoiu, sotsiaalkaitse ja tööliste õiguste valdkonnas. Pole keeruline prognoosida, et esitatakse uued direktiivide ettepanekud, millega püütakse rakendada samu suundi nagu eelmise koosseisu ajal tagasi lükatud ettepanekutega.

Livia Járóka (PPE), *kirjalikult*. – (HU) Tervitan algavat Rootsi eesistumisaega ning tahaksin väljendada lootust, et Rootsi nõukogu kolmiku kolmanda liikmena jätkab Tšehhi ja Prantsusmaa eesistumisajal alustatud tööd romide sotsiaalse integratsiooni alal. Lõppenud Tšehhi eesistumisaaja tööd takistasid mitmed tegurid, kuid üldine pilt romisid puudutavate teemade osas on siiski positiivne. Tegelikult toimus romide platvormi esimene kohtumine aprillis Prahast ning juunis tugevdas Euroopa Ülemkogu oma üldisi eesmärgi seoses romidele võrdsete võimaluste pakkumisega, kutsudes komisjoni ja liikmesriike võitlema romisid mõjutava vaesuse ja sotsiaalse tõrjutusega.

Samas dokumendis võttis nõukogu vastu Prahast kavandatud ühised üldpõhimõtted, mille eesmärk on saavutada romide sotsiaalne integratsioon, ning kutsus poliitikuid üles neid põhimõtteid arvesse võtma ja järgima. Kolmiku seniste tulemuste põhjal loodan, et eesistujariik Rootsi vähemalt keskendab senisest enam tähelepanu romidega seotud küsimustele. Loodan näiteks, et oktoobris toimuval kaasava tööturu konverentsil ja novembris aset leidval võrdsete võimaluste tippkohtumisel tegeldakse peamise prioriteedina Euroopa suurima vähemuse teemaga. Selle rahvaarv on tõesti oluliselt suurem kui käesoleval eesistumisajal prioriteediks seatud Läänemere piirkonna rahvaarv. Loodan ka, et eesistujariik Rootsi läheb kaugemale juba kasutuselevõetud teoreetilistest lähenemistest ja juba otsustatud organisatsioonilistest küsimustest ning hakkab astuma konkreetseid samme nende raamistike praktiliseks rakendamiseks.

Marian-Jean Marinescu (PPE), kirjalikult. – (RO) Eesistujariigi Rootsi prioriteediks olev Stockholmi programm peab toetama vabaduse, turvalisuse ja õigluse tugevdamist ning edendama majandustegevust praeguse kriisi ajal, seda eriti Lissaboni lepingu jõustumise võimalust silmas pidades.

Stockholmi programmi edu aitab muuta Euroopa oma kodanike jaoks kättesaadavamaks. Seda edu peegeldab kõigile Euroopa kodanikele liikumisvabaduse tagamine ja vastastikuse tunnustamise põhimõtte laiaulatuslik rakendamine tsiviil- ja kriminaalasjades ELi tasandil.

Rootsi eesistumisel tuleb jätkata Prantsusmaa ja Tšehhi eesistumisel järelevalvet, mille prioriteediks oli tagada kõigile ELi töötajatele täielik ligipääs ühenduse tööturule – vabadus, mis kõige enam väljendabki Euroopa kodanikuks olemist.

Selleks peavad liikmesriigid konkreetsete tegevuste kaudu näitama üles aktiivset osalust, et kaotada ELi sees virtuaalsed piirid, mis takistavad kodanike liikumisvabadust, mistõttu nad kogevad teises liikmesriigis töötades administratiivseid ja juriidilisi raskusi.

Liikumisvabadus peab olema tegelik kõigi ELi kodanike jaoks ja seda eriti majanduskriisi ajal, mil tuleb esile vajadus soodustada töötajate piiramatut liikumist. Kõnealune liikumine võib olla isereguleeruv ja tagada paindlikkuse ning vähendada nn mustalt töötamist ja loomulikku töötuse määra.

Silvia-Adriana Țicău (S&D), kirjalikult. – (RO) EL seisab silmitsi keeruliste ülesannetega: majandus- ja finantskriis, ärevust tekitav töötuse määr ja kliimamuutused. Praegune töötuse määr ELis on 8,9%, kusjuures 19% alla 16-aastastest noortest ja 19% vanematest inimestest ähvardab vaesuse risk. Inimesed kaotavad töö, paljud ettevõtted lähevad pankrotti ja riikide eelarvedefitsiit on suur. Rootsi eesistumisel kannab EL tohutut vastutust oma kodanike ees. Tuleb taastada kodanike lootus inimväärsele elule ja panna koostööd tehes alus majanduse taastumisele. Sellised meetmed nagu energiatõhususe suurendamine, taastuvatest allikatest pärineva energia kasutamine ja ELi energiatõhususe suurendamine on eesistujariigi Rootsi jaoks tähtsal kohal. Loodan, et Rootsi eesistumisaeg tähistab heaoluajastu algust, mis tagab järgmiseks 40–50 aastaks majanduskasvu perioodi. Usun, et peame nüüd enam kui eales varem investeerima haridusse, teadusesse, energiatõhususse ja eelkõige inimestesse. Rootsi on tuntud sotsiaalpoliitika ja kõrge elatusastme poolest. Seetõttu tahaksin koos oma kaasliikmetega Euroopa Parlamendis ja kõigi Euroopa kodanikega soovida teile igati edu ning loota, et selle koosseisu ametiajast saab hüppelaud uude tulevikku.

Georgios Toussas (GUE/NGL), kirjalikult. – (EL) Rootsi eesistumisel tähistavad ELis ühiskonna madalamate kihtide vastase rünnaku ägenemist, mille eesmärk on tagada euroala kapitali tulusus, veeretades kapitalistliku surutise koorma tööliklassi ja ühiskonna madalamate klasside õlgadele. Eesistujariik Rootsi tahab kiirustada tagant kapitalistlikke ümberkorraldusi Lissaboni strateegia raames. Selle tööliklassivastase rünnaku keskmes on palga- ja pensionikärped, töösuhete, tööliste õiguste ning sotsiaalse kaitse ja kindlustuse süsteemide täielik hävitamine ning tervishoiu ja hariduse veelgi suurem ärihuvidele allutamine.

Kavandatakse nn rohelist majandust, et kliimamuutuste vastu võitlemist ettekäändeks tuues avada kapitali jaoks uued tulutoovad tegevusvaldkonnad.

Stockholmi programmiga püütakse terrorismi ja organiseeritud kuritegevuse võitlemise nime all tugevdada veelgi kodanlikku poliitilist süsteemi, et võidelda madalamate ühiskonnaklasside reaktsioonide vastu ja muuta jõulisemaks sisserändajate vastu suunatud repressiivseid meetmeid.

Läänemere piirkonna strateegia on ELi idapiiril asuvates riikides sillutanud teed agressiivsemale euroala monopolide lähenemisele, et püüda tugevdada oma positsiooni selles imperialistlikus konkurentsivõitluses.

Kasutades suitsukattena nn tagatist ja pealesundimist, püüavad nad haarata iirlaste poolthääli, et viia ellu seda madalamate klasside vastast Lissaboni lepingut.

ISTUNGI JUHATAJA: GIANNI PITTELLA

asepresident

6. Hääletused

Juhataja. – Järgimine päevakorrapunkt on hääletamine.

(Hääletuse tulemused ja muud üksikasjad: vt protokoll)

6.1. Euroopa Parlamendi kvestorite valimine (esimene, teine ja kolmas hääletusvoor)

Enne hääletust

Martin Schulz (S&D). – (DE) Austatud juhataja! Arvan, et te peaksite midagi selgitama. Praegu me korraldame proovi. Selles proovis saame hääletada vaid kahe inimese poolt – näiteks Pavarotti ja Montserrat Caballé poolt. Hiljem kvestorite valimisel saame hääletada viie inimese poolt. Tahtsin seda lihtsalt korrata, kuna see on paljudes parlamendiliikmetes segadust tekitanud. Vaid selles proovis saame hääletada kahe inimese poolt, pärast toimuval tegelikul hääletusel saame hääletada viie poolt.

Sergio Paolo Francesco Silvestris (PPE). – (IT) Austatud juhataja, head kolleegid! Peale selle, et avaldan tänu Pavarotti esimeseks asetamise eest, tahaksin midagi veel öelda. Kas peame pärast seda, kui oleme ristikesega ära märkinud need kaks, kelle poolt hääletame, oma hääle kinnitama või mitte?

Carlo Casini (PPE). – (IT) Austatud juhataja, kallid kolleegid! Kuna kõik pole veel hääletuseelsest suulisest selgitusest aru saanud, oleks hea uuesti ja arusaadavalt selgitada, kuidas hääletamine toimub.

Juhataja. – Usun, et hääletuse tulemus näitab, kui ruttu see kord on selgeks saanud.

- Pärast hääletust

Kodukorra artikli 16 ja artikli 15 lõike 2 kohaselt määratakse kvestorite järjestus selle põhjal, mis järjekorras nad valiti. Uus juhatus koosseis teatatakse Euroopa ühenduste institutsioonide presidentidele.

6.2. Parlamendi komisjonide liikmete arv

Juhataja. – Sellega on hääletus lõppenud.

(Istung katkestati kell 13.45 ja seda jätkati kell 15.00.)

ISTUNGI JUHATAJA: GIANNI PITTELLA

asepresident

7. Eelmise istungi protokollki kinnitamine (vt protokoll)

8. Iraan (arutelu)

Juhataja. – Järgmine päevakorrapunkt on nõukogu ja komisjoni avaldused Iraani kohta.

Carl Bildt, nõukogu eesistuja. – Austatud juhataja! Mul on au olla siin esimest korda. Loodan järgmise kuue kuu jooksul viibida siin palju kordi, et käsitleda erinevaid teemasid.

Meie seekordne päevakorras olev teema on Iraan. Enne selle teema olemusse süüvimist lubage mul väljendada oma südamlikku kaastunnet Iraanile seoses täna toimunud traagilise õnnetusega. Tunne siirast kahetsust kaotatud inimeste pärast ja avaldame kaastunnet kõigile, keda see tragöödia puudutas.

Iraani küsimus on ilmselgelt Rootsi eesistumisaaja päevakorras väga tähtsal kohal. Asi puudutab valimiste tulemusi ja – väga leebelt väljendudes – pärast valimisi tõstatatud küsimusi ning senini toimunud poliitilisi arenguid.

Arvan, et olete kõik teadlikud sellest, et Euroopa Liit on võtnud väga tugeva ja põhimõttekindla seisukoha nende sündmuste suhtes. Oleme ikka ja jälle korranud, et valimiste korraldamisega seotud küsimused on need, mida Iraani võimud peavad tõeliselt uurima ja selgitama. Oleme ka väga selgelt väljendanud oma reaktsiooni Teherani tänavatel toimunud. Oleme hukka mõistnud rahumeelsete demonstratsioonide mahasurumise ning nende vastu vägivalga ja jõu kasutamise; mõistame hukka ajakirjanike, meediaväljaannete, kommunikatsioonivahendite ja protestijate mahasurumise. See kõik on vastuolus nii normide ja väärtustega, mida meie esindame, kui ka ilmselgelt väga paljude iraanlaste väljendatud sooviga avatuma ja rohkem reformidele orienteeritud ühiskonna järele.

Olles nii öelnud, jääme oma põhimõttekindla poliitika juurde, soovides luua Iraani rahvaga uusi ja paremaid suhteid. See on rikas rahvas, kellel on palju nii maailma kui ka oma piirkonna arengusse juurde anda, ning loodame, et kunagi – loodetavasti mitte väga kauges tulevikus – avaneb võimalus tõeliselt uuteks suheteks.

Enne kui ma lõpetan, lubage mul mainida üht probleemi, mis on päris palju meie meeli köitnud: Iraani võimud on kinni pidanud mitmeid Euroopa missioonide liikmeid ja mõned Euroopa kodanikud. Oleme sellega seoses pidevalt Iraani võimudega kontaktis olnud. Meie arvates on nende vastu suunatud võimalikud süüdistused alusetud ning võin teile kinnitada, et suhtleme Iraani võimudega edasi igal võimalikul moel, kuni need küsimused on rahuldavalt lahendatud, s.t kõnealused isikud on vabastatud.

Catherine Ashton, komisjoni liige. – Austatud juhataja! See on mul esimene võimalus õnnitleda kõiki auväärseid parlamendiliikmeid nende valimise puhul Euroopa Parlamendi uude koosseisu. Võin komisjoni nimel öelda, et loodame teiega teha väga konstruktiivset koostööd, muu hulgas ka mõnede kõige pakilisemate rahvusvaheliste ülesannete osas, mille hulka kuulub kindlasti ka tänase arutelu teema. Minu kolleeg Benita Ferrero-Waldner on sel nädalal reisil, mistõttu ma pakkusin ennast täna siin tema nimel kõnelema ja mul on väga hea meel, et saan seda teha.

Euroopa Parlament mängib Euroopa Liidu ja Iraani Islamivabariigi vaheliste suhete säilitamisel ja arendamisel väga tähtsat rolli. Euroopa Parlamendi Iraani delegatsiooni ja Majlis'e liikmete vastastikused külaskäigud on üksteisemõistmise suurendamisele aidanud juba märkimisväärselt kaasa. Euroopa Parlament on täitnud oma osa, luues ka mitmeid vahendeid, mis on oluliseks aluseks ELi tegevusele Iraanis, kusjuures meie komisjonis loodame neid järgmistel aastatel hästi ära kasutada.

Tänase arutelu ajendiks olid hiljutised presidendivalimised Iraanis ja neile järgnenud sündmused. Kuigi, nagu eesistuja ütles, Iraani poliitika areng on peamiselt Iraani kodanike asi, on sellel kahtlemata ka laiem tähendus, mistõttu meil oleks õige sealseid arenguid teraselt jälgida.

Euroopa Liit on võtnud Iraanis presidendivalimistele järgnenud olukorra kohta väga selge seisukoha ning säilitanud selles üksmeele. Oleme väljendanud täielikku austust Iraani suveräänsuse vastu, kuid oleme rõhutanud oma sügavat muret valimistejärgse vägivalda pärast, ning me teeksime seda ka siis, kui inimesed kaotaksid elu või kui nende õigused oleksid ohus mis tahes riigis.

Väited Euroopa sekkumise kohta Iraani valimistesse või mis tahes osaluse kohta järgnenud protestides on alusetud. Kuid rahumeelsete demonstratsioonide mahasurumine, meelevaldsed kinnipidamised ja meedia range tsensuur on sellised inimõiguste rikkumised, mida ei saa pidada vaid mingi riigi siseasjaks. Vaatamata praegusele tundlikule olukorrale Iraanis usub komisjon kindlalt dialoogi säilitamisse. Nii oli enne valimisi ja jääb ka nüüd.

Euroopa Liidul ja Iraanil võib olla palju ühiseid ja pakilisi huve, sealhulgas ka võitlus narkokaubanduse vastu ja afgaani pagulaste toetamine. Need huvid nõuavad meie jätkuvat tähelepanu ja koostööd ning loodame, et Iraan jagab seda seisukohta.

Komisjon otsib jätkuvalt võimalusi, kuidas rakendada ühenduse vahendeid konstruktiivseks tegevuseks Iraanis. Saame vastastikust mõistmist parandada, jätkates näiteks koostööd Erasmus Munduse akadeemilise vahetuse programmi kaudu.

Oleme veendunud, et Euroopa Liit peaks hoidma kõik olemasolevad suhtluskanalid Iraaniga avatud. Peame püüdlema koostöö poole Iraaniga kõigil tasanditel. Juhul kui see on võimalik ja mõistlik, oleme valmis koostööd tulevikus jätkama ja laiendama.

Praegu on meil Iraani valitsusega palju erimeelsusi, mõned neist on väga tõsised. Kutsume Iraani valitsust üles meiega ühinema, et püüda leida oma erimeelsustele dialoogi teel lahendusi. Meievahelistest probleemidest on võimalik jagu saada vaid nende üle vastastikuse austuse vaimus arutledes. Euroopa pole iialgi sellistele aruteludele ust sulgenud ja see uks jääb avatuks ka täna.

Lõpetuseks ühinen eesistuja kaastundeavaldustega nende iraanlaste ja armeenlaste perekondadele, keda täna toimunud lennuõnnetuse tragöödia puudutab.

Jacek Saryusz-Wolski, fraktsiooni PPE nimel. – Lugupeetud juhataja! Tahan meenutada selle arutelu tooni, mis toimus ametist lahkuva väliskomisjoni erakorralisel istungil eelmisel kolmapäeval, sest uut komisjoni polnud aega kokku kutsuda.

Kuna kõik teavad fakte liigagi hästi, ei hakka ma neil pikemalt peatuma. Euroopa Liidul on kohustus rõhutada inimõiguste universaalsust, jälgida inimõiguste rikkumisi Iraanis väga pingsalt ning noomida Iraani julmuse ja vägivalda pärast. Eelmisel nädalal kohtusid väliskomisjon ja Iraani suhete delegatsioon Iraani kodanikuühiskonna esindajatega, kusjuures sellised aspektid tunduvad meile äärmiselt olulised.

Toetame täielikult eesistuja, nõukogu ja komisjoni seniseid avaldusi ja võetud seisukohti, kuid palume ka nõukogul tagada, et ELi liikmesriigid ja nende suursaadikud Teheranis järgiksid täiel määral ELi suuniseid inimõiguste kaitsjate ja piinamiste ärahoidmise kohta. Samuti peame edastama komisjonile oma tungiva nõudmise, et kasutataks kõiki olemasolevaid vahendeid. Peaksime toetama ja tugevdama kodanikuühiskonna organisatsioone Iraanis, seda eriti demokraatia ja inimõiguste Euroopa rahastamisvahendi kaudu, ja pingutama selle nimel, et saavutada Iraani kodanikuühiskonnaga uued kokkulepped näiteks niisugustes vaidlusi tekitavates valdkondades nagu võitlus narkokaubanduse vastu, pagulastega seotud küsimused, akadeemiline vahetus ja ajakirjanike külaskäigud Euroopasse. See aitaks kaasa inimestevaheliste kontaktide edendamisele ja selle tulemusel suureneks sõnavabadus kõnealuses riigis. Tuleb küll rõhuda inimõigustele, kuid mitte rakendada isolatsiooni! Tuleb pidada dialoogi, isegi kui see on väga keeruline.

Praegu on meil suhetes Iraaniga väga raske ja pingeline aeg. Ülimalt oluline tuumarelv küsimus on ootel: mis saab edasi? Ühe võimaliku meetmena kaalutakse sanktsioone. Oleme tõesti veendunud, et Euroopa Liit peab leidma viisi, kuidas Iraaniga kõigis neis küsimustes taas dialoogi asuda. Vajadus leida viis ehitada üles värske usaldus ja luua tugev diplomaatiline protsess pole kunagi olnud suurem kui praegu. Peaksime pakkuma nõukogule ja komisjonile nende jõupingutustes täielikku toetust. Meie Euroopa Parlamendis omakorda peame jätkama jõupingutusi, et tugevdada suhetes Iraaniga parlamentaarse diplomaatia aspekti, kasutades selleks tugevnenud sidet Majlis'ega.

Richard Howitt, fraktsiooni S&D nimel. – Austatud juhataja! Mida iganes inimesed arvavad Iraani valimiste tulemuse kohta, pole kahtlust selles, et kümned – sajad – inimesed on saanud haavata, kümned on tapetud valimistest saati riigis toimunud protestiüritustel ning tuhanded inimesed, nagu ilmneb, on poliitiliste vangidena kinni peetud. Euroopa Parlament kogu oma koosseisus peaks seega need inimõiguste rikkumised kõhklemata hukka mõistma, samuti nagu valimiste järel aset leidnud vaba ajakirjanduse takistamise.

Samuti peaksime tunnistama – nagu härra Saryusz-Wolski mainis seoses eelmise nädala väliskomisjoni istungiga –, et üks parimaid viise vabade ja ausate valimiste üle otsustamiseks on kutsuda vaatlejad seda protsessi jälgima, kusjuures Euroopa Liidul on selles head kogemused. Täna siin saalis tuleb märkida, et komisjonil polnud meie nimel usku sellesse, et nad saavad teha iseseisvat, ausat ja objektiivset tööd, mistõttu meil on küllalt põhjust öelda, et me ei usu valimiste tulemusi.

Tunneme südamest kaasa iraanlastele, kes on saanud haavata, keda on kinni peetud või kelle inimõigusi on rikutud. Oleme mõttes nendega, kuid palun siinviibijatel mitte unustada ka seda iraanlast, kes töötas Briti saatkonnas. Ta on kinni peetud ja teda süüdistatakse täiesti õigustamatult protestide õhutamises. Tunneme südamest kaasa ka prantsuse üliõpilasele, kelle Iraani võimud kinni pidasid. Peaksime kiitma oma kolleege eesistujariigist Rootsist, kes on nimetatud riikidele abiks olnud ja taganud Euroopa Liidu kooskõlastatud tegevuse vastusena juhtunule, ning me palume neil sama meele jätkata.

Lõpetuseks, mul on häbi, et selles eelmisel reedel toimunud arutelus, milles Briti Rahvuspartei esimest korda sõna võttis, kirjeldas Euroopa Parlamendi liige islamit kui vähki, mis tuleks Euroopast keemiaravi abil eemaldada. See ei väljenda brittide vaateid; see pole Euroopa suhtumine islamisse. Peaksime olema sellise suhtumise vastu, samuti nagu oleme ebaõigluse vastu kogu maailmas.

Annemie Neyts-Uyttebroeck, fraktsiooni ALDE nimel. – (NL) Iraan on suur riik suure ja valdavalt noortest inimestest koosneva elanikkonnaga, pika ja sündmusterohke ajalooga ja muljetavaldava kultuuriga. Lisaks asub Iraan ühes planeedi kõige tundlikumas piirkonnas. Kõigil eespool nimetatud põhjustel ja samuti kaastundest kaasinimeste vastu ärgem olgem Iraanis toimuva suhtes ükskõiksed. Euroopa Demokraatide ja Liberaalide Liidu fraktsioon ei poolda jõu abil riigikorra muutmist. Usume, et kõigil maailma rahvastel, sealhulgas Iraani rahval, peab olema õigus valida oma juhte ning neid asendada, kui nad enam edukad pole.

Iraani praeguse riigikorra all toimunud valimised ei vasta rahvusvaheliste standardite kohaselt vabade ja ausate valimiste nõuetele ning nii oli ka hiljutiste presidendivalimistega. Kuid isegi Iraanis kehtivate rangete piirangute tingimustes keeldusid rahvamassid tunnustamast ametlikke tulemusi ja läksid tänavatele protestima. Iraani rahvast ei veennud äärmiselt piiratud ülevaade tulemustest, mistõttu protestid jätkusid.

Protestid suruti iseäranis vägivaldselt maha ja vastutusele võtmine jätkub siiani. Mõistame sellise teguviisi kindlalt hukka ning kutsume Iraani võime üles seda viivitamatult lõpetama ja vabastama kõik vahi alla võetud.

Samuti tuleb otsekohe lõpetada välisajakirjanike, valitsusväliste organisatsioonide töötajate ja Teheranis asuvate välisriikide saatkondade iraanlastest töötajate vahistamine.

Head kolleegid, austatud juhataja, nõukogu eesistuja, komisjon! Riigikord, mis pöördub niimoodi omaenda inimeste, sh noorte vastu, kaotab kogu oma õiguspärasuse mitte ainult oma kodumaal, vaid ka rahvusvaheliselt. Seega on eriti traagiline, et need dramaatilised arengud leiavad aset ajal, mil Ameerika Ühendriikide president on väljendanud soovi asuda Iraaniga dialoogi. Iraan on kaotamas oma ajaloolist võimalust maailma areenil, mida nii tema ajalugu kui ka kultuur väärrib.

Daniel Cohn-Bendit, *fraktsiooni Verts/ALE nimel.* – (FR) Volinik, nõukogu eesistuja, komisjoni president, kallid kolleegid! Kui üks rahvas tahab vabaks saada, siis väärrib ta meie imetlust ja solidaarsust. Nii on Iraani rahva puhul. On tõsi, et sealsed valimised tegelikult lõppesid enne, kui algasid, kuid isegi neil valimistel suutis Iraani rahvas leida selle Achilleuse kannal, et väljendada oma iha vabaduse ja demokraatia järele.

On tõsi, et meie huvides tuleks säilitada dialoog Iraani – terroristliku – võimuga; selle vastu ei vaidle keegi. Samas ei saa me lihtsalt asuda selle kui päevakorrapunkti juurde. See, mis toimus Teheranis, on täiesti kohutav. Piinamine leiab Iraani vanglates aset iga päev, kuid mitte ainult Ühendkuningriigi kodanike puhul. Ka iraani mehi ja naisi piinatakse neis vanglates iga päev.

Seetõttu peab Euroopa häält tõstma. Tean, et on keeruline saavutada tasakaalu Iraani rahva huvide ja kaitse ning meie enda huvide vahel, mis alati ei ole samad. Kuid isegi kui see on keeruline, on tähtis rõhutada, et peame iga päev näitama üles solidaarsust Iraani rahvaga. Kutsun komisjoni ja nõukogu üles analüüsima, mis rolli mängisid Nokia ja Siemens ning milline oli Euroopa relvade osa Iraani rahva allasurumisel. On siiski mõeldamatu, et need olid suured Euroopa ettevõtted, kes võimaldasid Iraani valitsusel suruda maha iraanlaste vabaduse ja iha vabaduse järele.

(Aplaus)

Struan Stevenson, *fraktsiooni ECR nimel.* – Austatud juhataja! Kas me mõistame, et sel ajal kui meie siin istume ja arutleme hiljutise ülestõusu üle Iraanis, on enam kui 50 üliõpilasliidrit – vahistatud protestijad – toodud välja ja Iraani võimude poolt üles poodud ning üle 200 inimese on tapetud tänavatel, sealhulgas ka Neda, kellest on saanud rahvusvaheline ja väga mõjus Iraani rahva vastase fašistliku riigikorra julmuse sümbol? Ja kas me sel ajal, kui me jätkuvalt naudime oma positsiooni Iraani valitsuse suurima kaubanduspartnerina, mõtleme tõsiselt, et raha on tähtsam kui elu?

Miks me pole valmis rakendama karmimaid sanktsioone? Miks me Euroopa Parlamendina ei heida tarbetuna kõrvale oma Iraani suhete delegatsiooni, millest on viimase viie aasta jooksul saanud vaid Brüsselis asuva Iraani saatkonna hääletoru ja mis on teinud ELi institutsioonidele häbi? Heitkem see kõrvale ning hakakem Iraani võimudega karmilt rääkima. See on ainus keel, millest nad aru saavad.

Helmut Scholz, *fraktsiooni GUE/NGL nimel.* – (DE) Austatud juhataja, volinik, minister, head kolleegid! Euroopa Ühendatud Vasakpoolsete / Põhjamaade Roheliste Vasakpoolsete liitfraktsioon on sügavalt mures Iraanis jätkuva vägivalda pärast. Ka meie mõistame kõige karmimalt hukka demonstrantide julma väärkohtlemise. Oleme ülimalt mures suure hulga kinnipeetavate saatuse pärast ning nõuame nende kohest vabastamist ja leiame, et ka Euroopa Parlament tervikuna peaks seda tegema.

Samuti oleme kriitilised meedias ja teiste riikide valitsusringkondades avaldatud kommentaaride suhtes, milles kasutatakse Iraani kodanike seaduslikke proteste oma huvides ära. Isegi kõige hiljutisemad arengud Iraanis ei õigusta Iraani tuumarajatiste vastu suunatud sõjalise tegevuse plaane. Minu fraktsioon ei kiida niisuguseid strateegiaid heaks. Seetõttu me tervitame president Obama avaldust, milles ta keeldust andmast Iisraelile rohelist teed Iraani ründamiseks. Ka USA president usub diplomaatiasse. Iraan on suveräänne riik. Üksnes sealsel rahval on õigus otsustada muutuste üle oma ühiskonnas. Suveräänse riigi valitsus peab avalikult tunnistama soovi muutusteks ja suruma läbi poliitilise lahenduse.

Fiorello Provera, *fraktsiooni EFD nimel.* – (IT) Lugupeetud president, õnnitlen teid teie valimise puhul. Valimiste tulemusi vaidlustavate kodanike mahasurumine, meedia tsensuur ja vastaste tagakiusamine kinnitab demokraatia puudumist Iraanis. Sarnaseid olukordi näeme ka muudes riikides, nt Hiinas, kuid Iraani puhul on enam põhjust mures olla.

Esiteks tema ülemvõimu saavutamise püüdluste tõttu, mis väljenduvad tema sekkumises naaberriikidesse, näiteks Basra piirkonda Iraagis, ja Liibanoni Hezbollah'le avaldatava toetuse tõttu. Teiseks tugeva mõju tõttu, mida usuline äärmuslus avaldab selle islamivabariigi poliitilisele võimule. Mõne tunni eest mõisteti üks laulja – iraani laulja – usu laimamise eest viieks aastaks vangi ja kaksteist sunniiti mõisteti surma.

President Ahmadinejad on mitmel puhul teatanud, et Iisraeli riigi hävitamine on tema peamine poliitiline eesmärk. Lisaks tekitab ärevust Iraani soov arendada tuumaprogrammi rahvusvahelise kontrollita.

Pidades silmas asjaolu, et Iraan on üks suurimaid gaasi- ja naftatootjaid, paistab tema tegelikuks eesmärgiks olevat ilmne soov arendada tuumarelvu selleks, et šantažeerida selles piirkonnas asuvaid riike ja kogu rahvusvahelist üldsust. Seega on vaja kogu Euroopa poliitilise kogukonna tohutut jõupingutust, et tekitada õige tasakaal Ayatollah' režiimi vastu olemise ning olemasolevate ja aktiivsete mõõdukate ja reformistlike Iraani rühmituste toetamise vahel.

Seetõttu saaks demokraatia ja inimõiguste Euroopa rahastamisvahendi ressursse kasutada praeguse mahasurumise ohvrite toetamiseks. Mingitki laadi poliitiline sekkumine aga ei saa olla tõhus, kui kõik Euroopa riigid selles ei ühine ja koos ei tegutse.

Krisztina Morvai (NI). - Austatud juhataja! Lubage mul 20-aastase rahvusvahelise kogemusega inimõiguste juristina paluda Euroopa Parlamendil õiguspärasuse ja usaldusvääruse huvides uurida täpsemalt inimõiguste olukorda kolmandas maailmas ja teistes väljaspool ELi asuvates riikides, kuid samas palun heitke põhjalikum pilk ka demokraatia, õigusriigi ja inimõiguste olukorrale ELis ning seda eriti minu kodumaal Ungaris. Tutvustan teid mõnede asjaoludega.

23. oktoobril 2006 toimus 1956. aasta revolutsiooni mälestuseks suur demonstratsioon umbes 100 000 osavõtjaga. Selle organiseeris suurim opositsioonipartei Fidesz, millel on siin Euroopa Rahvapartei (kristlike demokraatide) fraktsioonis suur esindatus ja mis sisuliselt võitis sel aastal Ungaris valimised. Osalejate hulgas olid keskklassi perekonnad, vanemad inimesed, lapsed, kusjuures elajalikult käituv Ungari politsei ründas seda rahvahulka julmalt pisargaasi ja kummikuulidega ning rakendas hobustel politseinikke, põhjustades mitmesajale inimesele tõsiseid vigastusi. Samal puhul peeti mitusada inimest ebaseaduslikult kinni ja neid piinati vanglas.

Viimase kolme aasta jooksul kuni tänaseni ehk alates sellest ajast, mil 216 rahumeelset demonstranti peeti ebaseaduslikult kinni ja politsei käitus nendega elajalikult, on iga kord valitsusevastaste protestide puhul – ja seda mitte Iraanis, Hiinas või Hondurases, vaid ELi liikmesriigis Ungaris – toimunud sama asi: massiline politseivägivald, inimeste ebaseaduslik kinnipidamine.

Kas tohin teid paluda ühendada minuga jõud ja aidata mul, poliitilisest kuuluvusest hoolimata, teada saada, mis juhtus ja kes vastutab, püüda ohvrite suhtes õigust jalule seada ning püüda Euroopa Liiduna teha lõpp inimõiguste massilisele rikkumisele ELi sees, et me oleksime usaldusväärsed ja õiguspärased uurima inimõiguste olukorda Iraanis või mis tahes muus riigis väljaspool Euroopa Liitu.

Francisco José Millán Mon (PPE). – (ES) Austatud juhataja, kallid kolleegid! Olen siin, et rääkida Iraanist, ning esmalt sooviksin samuti väljendada oma kaastunnet täna hommikul toimunud lennuõnnetuse ohvritele.

Head kolleegid! Nõustun paljude mõtetega, mida siin on juba väljendatud valimistejärgse olukorra kohta Iraanis. Need valimised polnud ei vabad ega ka ausad ning võimaldasid president Ahmadinejadil ja tema režiimi kõige radikaalsematel esindajatel võimule jääda, surudes vägivaldselt maha demonstrandid, takistades ajakirjanikke tegemast oma tööd ja püüdes teha eeldatava välise vandenõu riigisisese korratuse eest vastutavaks, kasutades seejuures tõe varjamiseks valeinfot.

Kindel on see, et Iraani režiim on tõsiselt kannatada saanud, seda nii riigis endas kui ka selle välise kuvandi mõttes. Lisaks on viimastel aastakümnetel võimu nautinud oligarhia lõhenenud, mis mõjutab riigikorra stabiilsust. Samal ajal kasvab inimeste jätkuv rahulolematus, seda eriti siis, kui naftahinnad taas ei tõuse ja majanduslik olukord selle tagajärjel ei parane.

Euroopa Liit peab püsima ühtse rindena ja mõistma jätkuvalt hukka Iraanis toime pandud inimestevastase väärkohtlemise. Tuleks nõuda suuremat austust inimõiguste vastu ning peame ka vaatama, kuidas saame aidata kodanikuühiskonda, sealhulgas eelkõige neid ühiskonnagruppe, kes tahavad demokraatlikku pluralismi ja inimõiguste austamist oma riigis. Me ei tohiks valmistada pettumust neile ühiskonnagruppidele, kes vaatavad Lääne, sealhulgas Euroopa Liidu poole.

Ometi ei tohi me Iraaniga seoses unustada ära tema tuumaprogrammist tulenevaid ohte, kuna see avaldab sealsele piirkonnale ja tuumarelvu leviku tõkestamisele üldiselt destabiliseerivat mõju. On tähtis, et Euroopa Liit ja Ameerika Ühendriigid jätkaksid selles küsimuses oma koostööd, ning olen kindel, et see on eesistujariigi Rootsi jaoks prioriteet.

Peame täielikult kaasama Venemaa ja Hiina, kes on ÜRO Julgeolekunõukogu alalised liikmed. Nende toetus on esmatähtis selleks, et leida selle tõsise ohuga seoses läbirääkimiste teel lahendus, mis nõuab rahvusvaheliselt üldsuselt ühtsust ja kindlust. Seega ma tervitan eelmisel nädalal G8 tippkohtumisel vastu võetud sellekohast resolutsiooni.

Kallid kolleegid! Eelmiste nädalate sündmused on avalikult näidanud praeguste Iraani liidrite äärmuslikkust ja radikaalsust, mistõttu on selge, et rahvusvaheline üldsus ei saa lubada neil tuumarelvil omada.

María Paloma Muñiz de Urquiza (S&D). – (ES) Austatud juhataja, nõukogu eesistuja, komisjoni president! Alustan oma esimest kõnet sel täiskogu istungil tervitades seda, et arutelu olukorra üle Iraanis ei kutsunud esile Iraani silmapaistev meediakajastus, mille omakorda tõrjus välja Hiina, Honduras, G20 tippkohtumine jne.

Kahjuks on hiljutised sunniidi võitlejate hukkamised Iraanis toonud selle riigi ja sealseid inimõiguste rikkumised ajalehtede esikülgedele tagasi. Kuid ma ei arva, et uudistes kajastatav peaks innustama Euroopa Parlamenti valima päevakorda välispoliitika teemasid, vaid pigem peaks seda tegema Euroopa Parlamendi enda vastutustunne ning kaalutletud ja sidus reaktsioon kooskõlas tema suureneva rolliga Euroopa Liidu välispoliitikas, eriti inimõiguste valdkonnas.

Selle rolliga, austatud juhataja, kaasneb kohustus jälgida nende vahendite järjekindlat kasutamist, mis Euroopa Liidul selles valdkonnas olemas on, ning Iraani puhul ei tohiks me hoida dialoogi tuumarelvade üle täiesti lahus inimõigusteteemalise poliitilise dialoogi täielikust puudumisest.

Struktureeritud dialoog inimõiguste teemal on peatatud alates 2004. aastast. Meil puudub koostöö- ja kaubanduskokkulepe, millega siduda demokraatiat käsitlev punkt, me pole suutnud saata valimistele vaatlusmissiooni ning demokraatia ja inimõiguste Euroopa rahastamisvahendi summad on väiksed.

Peame nii Euroopa Parlamendis kui ka kogu Euroopa Liidus tõhusamalt kasutama vahendeid, mis on meile kättesaadavad ja millega oleme end varustanud. Mõned siin Euroopa Parlamendis ja Iraani opositsioonis on nõudnud suhete täielikku katkestamist Iraani režiimiga ja uue valitsuse mittetunnustamist.

Mõistame karmilt hukka poliitilise surveavalduse ja sõnaõiguse lämmatamise Iraanis, kuid me ei arva, et peaksime loobuma olemast inimõiguste ja demokraatia kaitse ning vaesusevastase võitluse jõud. Selleks, austatud juhataja, vajame dialoogi, läbirääkimisi ja diplomaatiat ning peame leidma ühised huvid ja ehitama üles tsivilisatsioonide liidu. Kutsun nõukogu eesistujat üles seda tegema.

Anna Rosbach (EFD). – (DA) Austatud juhataja, kallid kolleegid! Euroopa Parlament on arutlenud inimõiguste rikkumiste üle Iraanis mitmeid kordi ja teeme seda taas täna. Sõnadest üksi on vähe, et muuta nende diktaatorite kohutavat käitumist. Aeg on astuda tõelisi samme. Vabaduse järele igatsevate ja tänavatele kogunenud vaprate inimeste jõhkra tapmisest ajendatuna peame võtma mõningase vastutuse selle eest, et see kriminaalne riigikord kukutatud saaks. Sellisel riigikorral ei ole kohta 21. sajandis. Euroopa valitsused peavad tegema Iraani režiimi kohta aruande ÜRO Julgeolekunõukogule ning nõudma, et kuritegude toimepanijad, eelkõige Ali Khamenei ja Mahmoud Ahmadinejad, toodaks rahvusvahelise kohtu ette.

Iraani rahvas tahab vabadust ja me peame toetama nende soovi vabade valimiste järele ÜRO järelevalve all. Euroopa Parlament ei saa säilitada oma Iraani delegatsiooni, mis oma viimasel kohtumisel osutus diktaatorliku režiimi tööriistaks, mille eesmärk oli mõjutada Euroopa Parlamenti. Peame näitama, et me ei tee diktatuuridega koostööd.

Nick Griffin (NI). – Lugupeetud juhataja! Eelmisel aastal olin vaatleja 1956. aasta revolutsiooni mälestusüritusel Budapestis. Võin kinnitada, et dr Morvail on õigus kritiseerida neid, kes muretsuvad Iraani pärast ja eiravad samal ajal inimõiguste rikkumisi siin Euroopas.

Olen kindel, et ükski Euroopa Konservatiivide ja Reformistide fraktsiooni liige pole nii silmakirjalik, et mõista Iraani hukka valimisteagse vägivalda pärast, samas kui David Cameron on organisatsiooni Ühiselt Fašismi Vastu (Unite Against Fascism) sponsorite seas – tegu on äärmusvasakpoolseid kurjategijaid koondava organisatsiooniga, mis tavapäraselt kasutab hirmutamist ja vägivalda rahvuslastest dissidentide vastu Suurbritannias. Sama kehtib ka viie praeguse leiboristist, liberaaldemokraadist ja konservatiivist parlamendiliikme kohta, kellel lasub häbi selle eest, et nad toetavad briti maksumaksjate raha kasutamist selleks, et pidada ülal oma väge, mis ajab laiali opositsiooni kogunemisi ning ründab oma vastaseid telliste, viskodade ja sõrghaamritega.

Kuid minu peamine mõte on see: olenemata sellest, kui heasoovlik ja isegi õigustatud siinne Iraani kriitika ka pole, kasutavad võimsad huvigrupid, kes tahavad selle riigi ründamisest kasu saada, seda sõjapropagandana. Nii neokonservatiivid, naftakompaniid, ehitustettevõtted kui ka Saudi Araabia Wahabi mullad tahavad, et Iraani suveräänne riik agressiivse sõjaga hävitataks. Isegi Euroopa liberaalid pole nii naiivsed, et nad taas langeksid massihävitusrelvi puudutavate valede lõksu, mistõttu inimõigusi kavandatakse nüüd uue *casus belli* na.

Ärge hüüdke kaasa sõjaõhutamajate koorile, kes tahavad kolmandat seadusvastast ja kasu asemel kahju toovat Lääne rünnakut moslemimaailma vastu. Või kui te peate seda tegema, siis ärge jätke seda sõda, mida silmakirjalik retoorika aitab õigustada ja valla päästa, tavalise vapra briti kahuriliha – 18-aastaste Mersey, Thamesi ja Tyne'i äärest pärit poiste – kanda. Selle asemel saatke omaenda pojad, et nad tuleks koju kastides või ilma jalgade, käte ja terve mõistusega, või tegelge oma asjadega.

Filip Kaczmarek (PPE). – (PL) Austatud juhataja! Süütute inimeste surm on alati tragöödia. Kuid kui nad surevad, kaitstes niisuguseid väärtusi nagu vabadus ja tõde, siis võime öelda, et nad ei kannatanud asjata – nagu see on hiljutiste ohvrite puhul Iraanis. Olukord on muutunud väga halvaks, kui ühe režiimi esindajad tulistavad demonstrantide pihta, panevad vastased vangi ning piinavad ja tapavad neid. Ainsaks lootuse ja optimismi allikaks on see, et nende sündmuste kaudu võivad poliitikud ja kogu maailma avalikkus saada teadlikuks Iraani riigikorra tõelisest olemusest, mis on võimeline tänapäeva maailma miinimumnõudeid eiravateks tegudeks. Selle režiimi kätel on veri. Peaksime seda mees pidama ja töötama selles suunas, et muuta olukorda, mida me vastuvõetavaks pidada ei saa. Niisugustes olukordades kerkib alati üles küsimus: mida me saame teha? Saame näiteks toetada juba väljendatud nõudeid ja ettepanekuid.

Esiteks peavad Iraani võimud lõpetama vägivalda kasutamise nende vastu, kelle arvamus võimulolijate omast erineb. Selliste riikide puhul nagu Iraan peaks rahvusvaheline üldsus jälgima ja tagama põhiliste inimõiguste järgimist.

Teiseks tuleks Iraanis korraldada vabad ja ausad valimised, kus oleks võimalik kandideerida kõigil, mitte ainult nendel, kellele on selleks luba antud. Juhuslikult just nendel, kes otsustavad valimistel kandideerimise õiguse üle, pole endal demokraatlikku mandaati. Valimiste ausust peavad kinnitama sõltumatud välisvaatlejad – muidu pole valimistel mõtet.

Kolmandaks peaksime tegema kõik selle nimel, et lahendused oleksid Iraani jaoks rahumeelsed ja poliitilised, mis tähendab, et peaksime toetama neid iraanlasi, kes tahavad põhjapanevaid muutusi oma riigis, s.t et Iraani valitseksid need, kes võidavad ausad valimised, ning Iraan ise ei oleks enam ohuks maailma julgeolekule.

Eksiilis olev Iraani opositsiooni liider proua Rajavi ütles, et Iraanis toimunu on selle riigikorra lõpu algus. Loodan siiralt, et proua Rajavil on õigus.

Mario Mauro (PPE). – (IT) Austatud juhataja, head kolleegid! Olen tänulik eesistujariigile Rootsile enne meie arutelu esitatud tähelepanekute eest, mis minu meelest olid tasakaalustatud ja panid meid mõistma seda kohustust, mida meil palutakse täita. Tahaksin sellega seoses teha ühe tähelepaneku, mis tuleneb sellest, et nägin, nagu ka paljud teised, televiisorist rahvahulki, kes teatud moel õhutasid viimaste päevade protesti.

Kuigi on tõsi, et Iraan on teokraatia, milles fundamentalism on kujundanud tema kava hoida enda käes võimu, teeseldes, et see on jumala nimel, oleme viimastel päevadel näinud ka inimesi tänavatel karjumas, et jumal on suur. Milline erinevus! Erinevus väljanägemises, tahtes, mida inimesed on väljendanud, ja kindlas otsuses mitte olla vägivaldne paneb meid mõistma, et Iraanis pole vabaduse- ja tõearmastus, armastus oma rahva vastu ning armastus ja lugupidamine kõigi vastu veel surnud.

Kolmkümmend aastat teokraatiat ja süstemaatilist inimeste hävitamist pole suutnud kustutada mälestust, mis on meie kõigi südames. Sellele võlgname ustavuse. Sellele – tõearmastusele ja vabadusearmastusele – võlgname oma tingimusteta pühendumuse ning just see peaks suurendama kõigi vastutust, sest palve Euroopa institutsioonidele olla tugevad, otsusekindlad ja teha oma hääli kuuldavaks ei ole mitte Euroopa Parlamendi soov geopoliitilise silmapaistvuse järele, mis näitab, et seni kuni ta esindab poliitilist projekti, mida me nimetame ühtseks Euroopaks, ei tohi Euroopa institutsioonid hüljata vabaduse- ja tõearmastust, mis on olemas neis, kes seda viimastel päevadel on demonstreerinud.

Tunne Kelam (PPE). – Austatud juhataja! Iraanis on toimunud otsustava tähtsusega muutus. Meie esmane järeldus peaks seega olema, et Iraan pole praegu ega tulevikus enam samasugune. Seda seetõttu, et miljonid iraanlased keelduvad olemast oma klerikaalsete valitsejate pantvangid. Nad on selle diktatuuri vastu välja astudes näidanud üles imestusväärset julgust.

Seega ei ole asi valimistulemuste tavapärasest enamas võltsimises. Seekord olid jultunult võltsitud valimistulemused väljundiks rahva protestile, mida Iraani-välised eksperdid ei osanud või ei tahtnud oodata.

See meenutab mulle 20 aasta tagust olukorda Ida-Euroopas: kui Lääne valitsused olid valmis pikaajaliseks kohanemiseks ja kooseksisteerimiseks nõukogude totalitaarse süsteemiga, muutusid järsku miljonid kommunistliku režiimi pantvangid aktiivseks – nad astusid selle süsteemi vastu välja ja see jõudis järsku lõpule.

Seetõttu tuleb mõista, et Euroopa suhtumine Iraani ei saa jääda samaks – lihtsalt pigistada silm kinni tavapäraseks saanud võltsitud valimistulemuste ja süstemaatilise represseerimise suhtes. On välja arvestatud, et 30-aastase diktatuuri jooksul on vangistatud üle 5 miljoni inimese ja üle 200 000 on surnuks piinatud, ning hiljuti tapeti üle 200 inimese.

ELi riikide valitsused on olnud liiga kõhklevad nende julmade mõrvade hukkamõistmisel ja võimulolijate sundimisel oma käitumise eest vastutust kandma. Kui tahame tõesti Iraani kodanike õigusi kaitsta, peame olema valmis diktaatoritele tõelist valu valmistama. Mida see tähendab? Peaksime näiteks keelama selle režiimi kõigil liidritel ELis reisimise; peaksime nõrdimuse märgiks oma suursaadikud Iraanist tagasi kutsuma; ja vabad valimised saavad Iraanis toimuda üksnes ÜRO järelevalve all.

Lena Barbara Kolarska-Bobinska (PPE). - Austatud juhataja! Kuna olukord Iraanis ägeneb ja demokraatia rikkumine kujutab endast ohtu ka kogu sealse piirkonna stabiilsusele, peame väljendama oma muret ja hukkamõistu – kuid need avaldused ei tohi olla vaid sümboolsed ja tühjad. Mõned Euroopa liidrid räägivad uute sanktsioonide kehtestamisest Iraanile, kuid praegu on vaja tekitada arutelu selle üle, kuidas edendada selles riigis demokraatiat rohujuure tasandil.

Olen poolatar ja meie Ida-Euroopas teame, kui vajalikud on sedalaadi tegevused demokraatia kehtestamiseks. Edendamine tuleks kohandada vastava riigi poliitilise ja majandusliku olukorraga, kuid ELi varasemad kogemused demokraatia edendamisel Põhja-Aafrikas, Lähis-Idas ja Ida-Euroopas tuleb üle vaadata ja hinnata, et näha, mida peaks Iraanis tegema, mida saab Iraanis teha ja mis meetmed on praeguses olukorras selles riigis tõhusad.

Tahan teile ka meelde tuletada, et kui EL tahab olla usaldusväärne, peab ta võtma mõned meetmed Moldovas. Varsti pannakse meid uuesti proovile: 29. juulil toimuvad Moldovas valimised. EL peab tegema kõik, mis võimalik, et tagada vabad ja ausad demokraatlikud valimised selles riigis. Ei piisa, kui rääkida demokraatia toetamisest: meie Euroopa Parlamendis ja Euroopa institutsioonides peame selles suhtes aktiivsemad olema.

Bogusław Sonik (PPE). – (PL) Lugupeetud juhataja! Kindlasti on vaja jälgida valimiste edenemist Iraanis, kuigi konflikti lahendamine peaks algama Iraani võimude avaldusega, et nad lõpetavad vägivalda kasutamise, vabastavad vangistatud opositsiooniaktivistid, inimõiguste kaitsjad, ajakirjanikud, demonstrandid ja teiste riikide kodanikud, keda praegu süüdistatakse Iraanis valitseva olukorra pärast. Peaksime muidugi säilitama täieliku austuse Iraani suveräänsuse vastu, kuid peame ka meenutama Teheranile tema kohustust järgida kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelist pakki.

Tahaksin ka väljendada muret Iraani tuumaprogrammi pärast. Teheranil on õigus tuumaprogrammile, mida kasutatakse rahumeelsetel eesmärkidel, kuid ta on kohustatud ka taastama rahvusvahelise üldsuse usalduse selle vastu, et Iraani tuumategevus on oma olemuselt üksnes rahumeelne.

Maria Eleni Koppa (S&D). - (EL) Austatud juhataja! Tahaksin väljendada sügavat kahetsust täna Iraanis Qazvini provintsis aset leidnud traagilise lennuõnnetuse puhul.

Tänane arutelu on hädavajalik 12. juunil toimunud valimistele järgnenud sündmuste tõttu. Kuid ma arvan, et peame hoidma oma arutelu õiges raamistikus. Me ei tohi saata valet sõnumit. Igasugune otsene või kaudne seos nende sündmuste ja tuumaprogrammi küsimuse vahel on eksitav. Peab olema selge, et meie tänane teema on demokraatia ja inimõiguste olukord Iraanis.

Uutest sanktsioonidest rääkimine ei aita mitte mingil juhul lahendada Iraani rahva tõsiseid probleeme. Demokraatiat ei saa sel moel peale sundida. Meie Euroopa Liidus peame suurendama jõupingutusi demokratiseerimise ja põhivabaduste austamise nimel, kuid seejuures peame asetama selle teema olulise poliitilise dialoogi raamistikku ja tugevdama oma kontakte kodanikuühiskonnaga.

Peame ka nõudma valimispettuste kohta käivate kaebuste edasist uurimist ja veel kord rõhutama, et rahumeelse protesti õigus on iga riigi rahva võõrandamatu õigus.

Seega peame vägivalda täna siit tribüünilt täielikult hukka mõistma ning nõudma sõnavabaduse tegelikku austamist nii Iraanis kui ka igas muus maailma riigis.

Michael Gahler (PPE). – (DE) Austatud juhataja! Minu arvates on hea, et peame seda arutelu uue parlamendikoosseisu ametiaja esimesel nädalal. Kahjuks lükkas meie fraktsiooni juhatus ühe resolutsiooni ettepaneku tagasi. Küsin endalt, kellele me siin õieti tähelepanu pöörame.

Resolutsioon oleks olnud Iraani dissidentidele kasulik, kui me oleks neile käegakatsutavas avalduses kinnitanud, et ametlikult presidendivalimistena kirjeldatu ei vastanud mingilgi määral rahvusvahelistele demokraatia standarditele, sest Kaitsenõukogu lükkas tagasi enamiku kandidaate, ja isegi nende puhul, kellel lubati kandideerida, ei saa öelda, et neile anti võrdsed võimalused. Poliitilisest aspektist võime seega tingimusteta järeldada, et nende valimiste tulemused, nii nagu need teatavaks tehti, ei väljendanud Iraani rahva tahet.

Kasutagem ELina aktiivselt oma demokraatia ja inimõiguste vahendeid, toetagem olemasolevat kodanikuühiskonda või isegi juriste, nagu näiteks Shirin Ebadi, kes seisab seal bahai kinnipeetute eest. Usun, et selline poliitika võib seal olla praegu edukas, seda isegi lühemas perspektiivis.

(Aplaus)

Ulrike Lunacek (Verts/ALE). – (DE) Austatud juhataja, nõukogu eesistuja, head kolleegid! Eelmisel nädalal väliskomisjoni kohtumisel kuulsime – minu kui uue liikme suureks rõõmuks – iraani filmirežissööri härra Makhmalbafi kõnet, milles ta ütles meile väga otsekoheselt, et enne neid valimisi oli Iraanis 20% demokraatiat, kuid pärast valimisi, mis tema arvates oli pettus, pole demokraatiast enam midagi järele jäänud.

Ka mina nõustun selle kirjeldusega – need olid kohe kindlasti petuvalimised, mis jätsid suurelatusliku valimispettusega enamiku Iraani rahvast, kes oli muutusi nõudnud, sellest õigusest ilma. Nõukogu eesistuja, üks asi huvitab mind eriti: augusti keskel toimub nn uuesti valitud härra Ahmadinejadi ametisse pühitsemine. Mille üle praegu nõukogus ja ka liikmesriikides arutletakse? Kas Euroopa Liit ja liikmesriigid on sellel ametisse pühitsemisel ametlikult esindatud? Loodan kindlasti, et ei ole, sest minu arvates ei peaks pärast neid petuvalimisi olema seal ametlikku Euroopa Liidu esindatust, ning kuigi ma toetan edasist dialoogi, ei tohiks keegi Euroopa Liitu sellel ametisse pühitsemisel esindada. Milline on teie seisukoht selles? Kuidas selle asjaga praegu tegeldakse?

Pier Antonio Panzeri (S&D). – (IT) Austatud juhataja, kallid kolleegid! Välispoliitika teemade üle arutlemisel, näiteks tänase Iraani teema puhul, on alati risk, nagu teame, et võime tegelikult aset leidvatest sündmustest natuke maha jääda. Pole siiski kahtlust, et Euroopa Parlament võib, kui ta seda tahab, mängida olulist rolli, sundides Euroopat ja rahvusvahelist üldsust võtma hetkesündmusi tõsiselt ning rakendama kõiki vajalikke algatusi eesmärgiga tagada demokraatliku süsteemi tegelik juurutamine Iraanis.

Pärast suurt tähelepanu, mida osutas rahvusvaheline üldsus valimistjärgsele ajale Iraanis ja tänavademonstratsioonidele, mida Iraani režiim püüdis vägivaldaga maha suruda, tuleb tagada, et riigis valitsevale olukorrale ei laskuks vaikus. Realistlik lähenemine ei tähenda, et Iraani küsimus võetakse päevakorrast maha. Meie ja samuti eesistujariik Rootsi, keda ma tänan täna väljendatud seisukohtade eest, saame hoida seda teemat tähelepanu keskmes, et edendada koos Ameerika Ühendriikide, Venemaa ja teiste riikidega tugevat algatust, mille eesmärk on muuta arenguid Iraanis – alates demokraatlikest õigustest kuni tuumaküsimuseni.

Alejo Vidal-Quadras (PPE). – (ES) Lugupeetud juhataja! Paaril viimasel nädalal on meid liigutanud iraanalaste korduvalt üles näidatud kangelaslikkus ja vaprus, kui nad läksid oma türannide kuulipildujate ja kumminuiade vastu paljaste kätega. Asjaolu, et suur hulk naisi juhtis demonstrante, väljendab ilmselgelt iraanalaste kindlat otsust elada tõelises demokraatias.

Nõukogu eesistuja, Euroopa Liidu reaktsioon on olnud liiga nõrk ja arglik. Peame saatma väga tugeva poliitilise signaali, väljendamiseks seda, et me mitte mingil juhul ei tunnusta seda talumatut teokraatlikku diktatuuri.

Väga hea lahenduse on välja pakkunud eksiilis olev vastupanuliider Massoud Rajavi: ülemjuht tuleb võimult kõrvaldada ja ajutine ekspertide kogu peab kuulutama välja rahvusvahelise järelevalve all toimuvad vabad valimised. Kõik muu on ajaraiskamine ja pikendab riigi ebasoosingut.

Ria Oomen-Ruijten (PPE). – (NL) Alustuseks tervitaksin soojalt uut nõukogu eesistujat Bildti. Tean muidugi, et teda on ees ootamas mitu väga kiiret kuud, sest maailma probleemid hakkavad lasuma tema suurtel ja laiadel õlgadel rohkem kui kuskil mujal.

Austatud juhataja! Mis puudutab Iraani, siis mul on esitada järgmised seisukohad. Esiteks, Iraani režiim on ettearvatu. Teiseks täheldan, et selles režiimis hakkavad ilmnema juuspeened mõrad, eriti selle religioosetes ringkondades. Kolmandaks olen tähele pannud, et see režiim toetab maailmas kõike, mis on halb või millega kaasneb korruptsioon – olgu see siis Lähis-Idas või Pakistanis. Neljandaks juhin tähelepanu sellele, et dialoogist pole tõesti mingit kasu, ning lõpuks märgin, et selle riigi kodanikud tahavad õigustatult vabadust ning neil peab selles olema meie – eurooplaste – toetus.

Tahaksin küsida teilt, härra Bildt, miks pole nõukogu suutnud välja tulla karmima avaldusega ja miks oleme kuulunud vaid paari riiki, kes tahavad alati tegutseda inimõiguste olukorda trötsides?

Enrique Guerrero Salom (S&D). – (ES) Austatud juhataja! Tahaksin muidugi alustada sellega, et mõista hukka sündmused Iraanis ja inimeste represseerimine Iraani valitsuse poolt, kuid tahan ühineda nendega, kes on toetanud ideed ühendada Euroopa institutsioonide surve dialoogi ja läbirääkimiste jätkamisega.

Ajalugu ja kogemused on meile näidanud, et igasugune suhete katkestamine autoritaarsete režiimidega ei aita mingilgi moel parandada nende riigikordade all kannatavate inimeste elutingimusi ning samas nõrgendab see nende positsiooni, kes kaitsevad demokraatia ja inimõiguste austamist niisugustes riikides.

Seega ma arvan, et peaksime kasutama kõiki Euroopa Liidu olemasolevaid vahendeid, alustades Euroopa Parlamendiga, et avaldada Iraani režiimile survet, kuid samal ajal peaksime ka jätkama läbirääkimiste ja dialoogiga – sellisega, mis avaldab režiimile survet – ja seda ennekõike kõrge esindaja härra Solana kaudu.

Magdi Cristiano Allam (PPE). – (IT) Lugupeetud juhataja, head kolleegid! Iraan kujutab endast täna suurimat ohtu rahvusvahelisele julgeolekule ja stabiilsusele: ühelt poolt tegutseb ta oma eesmärgi nimel varustada end tuumarelvadega, rikkudes ÜRO resolutsioone, ja teiselt poolt kordab ta oma soovi hävitada füüsiliselt Iisraeli riik.

Loodan, et Euroopa saab Rootsi eesistumisaajal saata Iraanile selge sõnumi, milles märgitakse, et vaieldamatuid väärtusi, nagu õigust elule, inimväärikusele ja valikuvabadusele, ei saa eraldada kahepoolsete suhete arendamisest, ning EL saab öelda selgelt välja, et Iisraeli riigi õigus eksisteerida on vaieldamatu ja et Euroopa, mis on elanud oma territooriumil üle holokausti, ei luba teist holokausti Iisraeli riigi ja inimeste vastu.

Philippe Juvin (PPE). – (FR) Austatud juhataja! Soovin võtta sõna selleks, et kutsuda Euroopa Parlamenti üles selgelt teatama, et pooldame Iraani vastu suunatud finants- ja tehnilisi sanktsioone.

Muidugi on sanktsioonide vastu palju argumente, sest sanktsioonid hakkavad mõjutama Iraani kodanike elu. Siiski poleks Iraani kodanike jaoks halvim mitte sanktsioonide tõttu tekkinud puudus, vaid meie vaikimine, see, kui me ei tegutse. Sanktsioonid, austatud juhataja, näitaksid, et me pole ükskõiksed, ning usun, et see on tähtis.

Austatud juhataja, just sellepärast peab Euroopa Parlament nõudma Iraani-vastaseid finantssanktsioone.

Charles Tannock (ECR). – Austatud juhataja! Hirmuäratav Iraani teokraatlik diktatuur on juba süüdi paljudes kuritegudes omaenda rahva vastu: alates bahaide poomisest kuni homoseksuaalide poomiseni ja nüüd ilmselt 50 süütu protestija poomises. Seetõttu me vaevalt et imestame selle üle, et valimised võideti üksnes kavalusega massiliste valimispettuste kaudu. Usun, et mainitud mõra selles režiimis ja protestivate noorte julgus – kellele annan au – kukutab lõpuks kogu selle mada valitsuse.

Härra Howitt pakkus hiljuti ühel teisel istungil välja, et Euroopa Parlament oleks pidanud nendele valimistele saatma ELi vaatlejad, et nad kinnitaks, kas pettus tõesti leidis aset. Ei, me ei tohi kunagi tunnistada seaduslikuks petuvalimisi, kus kandidaatide ringi piiratakse nende usulise puhtuse põhjal ja milles hääli loetakse suletud uste taga.

Carl Bildt, nõukogu eesistuja. – Lugupeetud juhataja! Olen väga tähelepanelikult kuulunud siin väljendatud erinevaid hinnanguid ja seisukohti. See, nagu juba märgitud, on väga oluline arutelu väga olulisel teemal.

Arvan, et võib õiglaselt öelda, et oleme üksmeelsed oma hinnangus juhtunu kohta, mida oleme näinud televiisorist ja, mis veelgi olulisem, millest oleme kuulnud inimestelt, kes teavad asjast rohkem, kui televiisorist näha saab.

Tahaksin vaielda vastu sellele, kes ütles, et me pole ennast piisavalt selgelt väljendanud. Kui võrrelda seda, mida Euroopa Liit on öelnud ja mida iga teine maailma tähtis organisatsioon on öelnud, pole kahtlust, et meie avaldused on olnud kõige selgemad, kõige järjepidevamad ja karmimate sõnadega.

Oleksime tahtnud, et need sõnad avaldaks rohkem mõju, kui nad seda teinud on, kuid tihti nad ka on mõju avaldanud. Kuid kuna sõnad on siiski tähtsad – milles pole kahtlust –, siis arutleme peamiselt selle üle, mis on Iraanis toimunud alates 12. juuni valimistest.

Arvan, et tuleb keskenduda ka sellele, mida nägime televiisorist enne 12. juunit, sest hiljem oli ootamatult tegemist harjumuspärasest mõneti erineva Iraaniga. Selle riigikorra sees oli kindlasti ka mingi osa elujõudu, pluralismi ning ilmne iha muutuste, avatuse ja reformide järele. Kas see esindas iraanlaste enamikku, on väga raske väljastpoolt hinnata, kuid seda, et see oli mõjukas, tunnistas eriti selle mahasurumise jõud, mida nägime pärast 12. juunit. Seega mõistes hukka seda, mida nägime pärast, ei tohiks me unustada seda, mida nägime enne, ja selle pikaajalist tähtsust.

Minu arvates me räägime ja mõtleme üksmeelselt. Härra Saryusz-Wolski, härra Cohn-Bendit ja härra Mauro, üldjoontes olen teiega sama meelt, arvestades seda, mida hindame. Kuid kõige keerulisem pole see, mida me ütleme; kõige keerulisem on see, mida me teeme selle olukorraga silmitsi olles. Mina leian, et peame tegutsema kahes suunas.

Esimene suund on üsna ilmne. Euroopa Liidul peab olema selge väljaütlemine inimõiguste ja demokraatia kaitseks mis tahes olukorras. Ka muud tegurid võivad tulla poliitika kaalutlemisel arvesse, kuid need ei tohi mingil juhul lahjendada meie inimõiguste kaitse järjekindlust. Niisiis peame mõistma hukka tapmised ja surmanuhtluse kasutamise. Peame nõudma kinnipeetute vabastamist. Peame selgelt väljendama oma nõuet, et austataks vabadust ja iga inimese jaoks maailmas kehtivaid õigusi.

Teiseks – arvan, et selles osas võib olla mõningaid lahkavusi – peame olema valmis ka tegevusse asuma. Seda öeldes saan aru, et see on palju keerulisem poliitika kui lihtsalt taganeda, mitte midagi teha või püüda isoleeruda: see on lihtne, raske on sekkuda. Härra Kelam vihjas meie mõningasele ajaloolisele kogemusele, mis puudutab tasakaalustamist. Kuid see, et meil on Euroopas teatud hulk ajaloolist kogemust – mida siin on eriti meenutatud –, võimaldab ehk meil teha julgustüki ja mööda seda teed edasi minna.

Me ei tohiks kunagi uskuda, et vaid diplomaatiline dialoog lahendab kõik siin käsitletud küsimused: ei lahenda. Selles võrrandis on ka muud tegurid. Samas ei tohiks me ka unustada, et on mõned küsimused, mida me oleme kohustatud püüdma lahendada diplomaatilise dialoogi kaudu. Ma pean silmas Briti saatkonna töötajaid, prantsuse üliõpilast ja teisi, kelle küsimusega peame nüüd dialoogi teel tegelema.

Mina olen pärit riigist, kus 1% kodanikest on iraani taustaga. Nad liiguvad edasi-tagasi. Meil on hulgaliselt konsulaarprobleeme, millesse on keeruline süveneda. Peame olema valmis tegutsema, et aidata inimesi erinevatel juhtudel, uskumata, et see lahendab otsekohe kõik probleemid.

Meil on tuumatoimik, millele on vihjatud. Võib olla neid, kes usuvad, et on palju lihtsamaid lahendusi. Mina ei arva, et on olemas lahendus, kui me ei asu sellega seoses tõelisse diplomaatilisse dialoogi. Need on muud küsimused, millega peame tegelema.

See on ilmselt nõudlikum ja keerulisem olukorras, kus praegu oleme, selles pole kahtlust, ning ma arvan, et eelmisel nädalal väliskomisjonis toimunud arutelu käigus tõusid esile mõningad keerulised valikud ja otsused, mida peame tegema mitte üksnes lähinädalatel, vaid lähikuudel – kuid mitte väga palju hiljem. Siin me peame tegevusse asuma – teie, meie nõukogus ja meie kui eurooplased –, kaasates sinna peale ameeriklaste, kes esindavad Obama administratsiooni uut ja head lähenemist, vaid ka teised tähtsad rahvusvahelised osalised – ÜRO Julgeolekunõukogu, Venemaa, Hiina ja maailma laiema üldsuse. Vaid siis saame loota, et suudame lahendada mitte ainult kohesed küsimused, vaid ka muud, mida tuleb käsitleda.

Olen tänulik selle arutelu eest. Arvan, et see on toonud esile meie selge üksmeele, kui peame oma väärtusi kaitsma, kuid ka mõned rasked valikud ja tasakaalustavad tegevused, millega peame järgmistel kuudel ja aastatel tegelema. Te teate, mida me tahame saavutada; peame ka püüdma seda saavutada. Kuid ma ei arva, et see on lihtne ülesanne. Võin teile kinnitada, et nõukogu tegeleb kõnealuse toimiku kõigi aspektidega jätkuvalt.

(Aplaus)

ISTUNGI JUHATAJA: STAVROS LAMBRINIDIS

asepresident

Daniel Cohn-Bendit (Verts/ALE). – (FR) Austatud juhataja! Palun vabandage mind, kuid mulle anti just teavet, mida tahaksin nõukogu ja kõigi oma kaasliikmetega jagada.

Natalja Estemirova, kes oli Euroopa Parlamendi Sahharovi auhinna kandidaat, rööviti täna hommikul Groznõis ja tundmatud röövijad hoiavad teda vangis. Kutsun nõukogu, komisjoni ja Euroopa Parlamendi liikmeid üles avaldama protesti, et Moskva teaks, et me mõtleme Natalja Estemirova peale.

Juhataja. - Arutelu on lõppenud.

Richard Howitt (S&D). - Austatud juhataja! Õigsuse huvides, kuna mu kolleeg Tannock mind mainis, tahan öelda paar sõna.

Ma ei nõudnud eelmisel nädalal ELi vaatlejate saatmist ja varem selles arutelus ma tõesti ütlesin selgelt, et kui olukord seda õigustab, peaks Euroopa Liit saama saata vaatlusmissiooni Iraani valimistele. Ometi just seetõttu, et komisjonil polnud enesekindlust seda teha, tunneme asjakohast, õigustatud ja objektiivset muret nende valimiste korraldamise pärast.

Mul on kahju, et härra Tannock polnud mainitud arutelu alguses siin saalis kohal, et seda kuulda, ja loodan, et suutsin valearvamused kummutada.

Juhataja. - Arutelu on lõppenud.

9. Hiina (arutelu)

Juhataja. - Järgmine päevakorrapunkt on nõukogu ja komisjoni avaldused Hiina kohta.

Carl Bildt, nõukogu eesistuja. – Austatud juhataja! See on jälle üks arutelu, mis on kahtlemata tähtis. Ja kuigi teemaks on Hiina, põhineb arutelu mõningatel olulistel arengutel Hiina lääneosas Xinjiangi provintsis. Tean, et neid sündmusi on jälginud paljud parlamendiliikmed ning ka liikmesriikide parlamendid kogu Euroopas.

Oleme ka nõukoguna väljendanud muret seoses teadetega sealsete rahutuste kohta ning kutsunud kõiki osalisi üles vaoshoitusele ja olukorra rahumeelsele lahendamisele. Arvan, et meil on nüüd aeg öelda, et meie jaoks on inimõigused väga olulised. Meil on sügavalt kahju mitte ainult kaotatud elude pärast, vaid ka vara hävitamise ja kõige muu pärast, mida oleme näinud toimumas, ning saame vaid hukka mõista neid, kes selle eest vastutavad, kes iganes nad on.

Kuid lubage mul ka kasutada võimalust ning vaadelda ja hinnata laiemalt meie suhteid Hiinaga – riigiga, millega meil on erakordselt laiaulatuslikud ja keerulised suhted. Kui otsustasime 2003. aastal luua need sidemed ulatusliku strateegilise partnerluse raames, võtsime tegelikult endale äärmiselt auahne ülesande, mida kajastavad ka meie praegused laiaulatuslikud suhted Hiinaga.

Keerulisus muidugi annab võimalused. See toob kaasa ka eri laadi ülesandeid. Oleme kõnealuste suhete puhul püüdnud neid avada kuni selleni, et saame ausalt ja avatult arutleda iga probleemi üle, mis kummalgi poolel olla võib. Niisuguse avatud dialoogi aluseks on meie ühine huvi suhete arendamise vastu ja selle vastu, et maailmas valitseks rahu ja stabiilsus.

Me püüdleme selle poole dialoogi ja mitmepoolsuse kaudu. Meil on iga-aastased tippkohtumised ja välisministrite tasandil üsna sagedased kohtumised. Samuti peame kaks korda aastas intensiivset inimõigusteteemalist dialoogi ning lisaks on meil loomulikult ka valdkondlikud dialoogid erinevatel teemadel, milles kaubandus on ilmselt üks eriliselt tähtis valdkond. Samuti toimub meil kord aastas kõrgetasemeline dialoog kaubandus- ja majandusteel. Nagu teate, käivitasime 2007. aastal ka läbirääkimised partnerlus- ja koostöökokkuleppe sõlmimiseks. Läbirääkimised edenevad, kuid veel on potentsiaali neis läbirääkimistes mõlemapoolseid jõupingutusi suurendada.

Meil on väga selge huvi suhete arendamise vastu Hiinaga kõigis valdkondades, mis, nagu juba ütlesin, toob kaasa võimaluse pidada avatud ja ausat dialoogi ka teemadel, milles meie väärtushinnangud võivad erineda, ning me teame, et selliseid teemasid leidub, nagu näiteks inimõigused, surmanuhtluse kasutamine, kuid ka võimaluse ajada taga ühiseid huve, mis meil tänapäeval kahtlemata on: olulised on üleilmse finantsstabiilsuse teema ja küsimus, kuidas tegelda kliimamuutuste probleemiga.

Samuti on tähtsad välispoliitika küsimused, olgu see siis olukord Korea poolsaarel DPIKi provotseerimisel, olukord Birmas, kus meile muidugi teeb muret seal toimuv, kuid meile läheb korda ka olukord Aafrikas ja vajadus kaitsta olulisi mereteid Somaali poolsaare ümbruses.

Ma ei hakka praegu sellesse küsimusse rohkem süvenema, kuid tahan vaid rõhutada, kuidas sealsed arengud meile korda lähevad, ilma et me saaks neid nende keerulisuse tõttu igas üksikasjas hinnata, samuti tahan

rõhutada meie lootust, et küsimusi saab lahendada rahumeelselt, ning meie valmidust asuda Hiina võimudega ausasse dialoogi nii nende küsimuste kui ka hulga muude ühiste ja dialoogi pidamist vajavate huvide üle.

Catherine Ashton, komisjoni liige. – Austatud president, see, et käesolev arutelu on määratud teie ametisse pühitsemise istungile, on märgiks, et Euroopa Parlament omistab tähtsust meie strateegilisele partnerlusele Hiinaga. Ma tervitan taas võimalust anda oma panus lühikese ülevaatega komisjoni vaatepunktist oma kolleegi Benita Ferrero-Waldneri nimel, kes, nagu juba märkisin, on kahjuks sel nädalal reisil ja ei saa siin viibida.

Ma ei pea siin saalis viibijatele meenutama, kui suuri edusamme oleme teinud suhetes Hiinaga alates meie esimesest tippkohtumisest, millest on nüüd möödas kümme aastat. Majandus- ja kaubandussuhted on ümber kujunenud, inimestevahelised kontaktid mitmekordistuvad ja oleme pidamas dialoogi pidevalt laieneval hulgal teemadel.

Pärast viimast ELi ja Hiina tippkohtumist mais edenevad läbirääkimised uue partnerlus- ja koostöökokkuleppe üle hästi ja saame ära kasutada üha suurenevat hulka kõrgetasemelisi kontakte, mille hulka kuuluvad ka peaminister Weni väga edukas visiit president Barroso juurde selle aasta alguses ning kohtumine kõrgetasemelise majandus- ja kaubandusteemalise dialoogi pidamiseks, mida juhatašin koos asepeaminister Wang Qishaniga.

Täna keskendume loomulikult üleilmsetele probleemidele, mille hulka kuuluvad majandus- ja finantskriis ning kliimamuutused, samuti piirkondlikud küsimused. Samal ajal huvitab meid väga olukord Hiinas, kus oleme tunnistanud paljudele tähelepanuväärsetele saavutustele, kuid ka muret valmistavate arengutele. Hiina poliitika, mis on suunatud oma majanduse avamisele, on toonud sajad miljonid välja vaesusest ja aidanud maailmal teha edusamme oluliste aastatuhande arengueesmärkide täitmise suunas. Kuid Hiina on hiiglasuur riik, kus on palju siseprobleeme ja piirkondadevahelisi erinevusi.

Meie strateegilise partnerluse tugevus võimaldab meil ka konstruktiivselt ja avatult vahetada seisukohti küsimustes, milles Euroopa ja Hiina arvamused lahknivad. Selle näiteks võivad olla meie kaubandussuhete või inimõiguste aspektid – näiteks Tiibeti küsimus, mis, nagu ma tean, pakub siin saalis viibijatele erilist huvi. Hiljuti väljendasime suurt muret rahutuste pärast Xinjiaangi provintsis, mõistsime hukka inimelude kaotuse ja avaldasime kaastunnet ohvrite perekondadele. Oleme kutsunud kõiki osalisi üles vaoshoitusele ja viivitamatult lõpetama kõik vägivallateod. Loodame, et olukorda on võimalik lahendada rahumeelselt dialoogi kaudu ja ilma edasise verevalamiseta.

EL on püüdnud aastate jooksul väljendada Hiina võimudele oma muret rahvusvähemuste olukorra pärast Hiinas ning jagada omaenda tihtipeale valulist kogemust selles, kuidas tegelda vähemustele tihti osaks saava marginaliseerumise, tõrjutuse ja diskrimineerimise põhjustega.

Meie kõigi ühine eesmärk on avatum ja läbipaistvam Hiina, mis peab kinni inimõigusi puudutavatest rahvusvahelistest standarditest, ja üleilmsetele probleemidele suunatud koostöö. Selle saavutamiseks peame ka edaspidi integreerima Hiinat tõhusamalt rahvusvahelisse kogukonda ja töötama konstruktiivses vaimus oma strateegilise partnerluse arendamise kallal.

Elmar Brok, fraktsiooni PPE nimel. – (DE) Austatud juhataja, nõukogu eesistuja, volinik, head kolleegid! Nõustun põhimõtteliselt sellega, mida eespool kõnelnud nõukogu ja komisjoni esindajad ütlesid. Ka mina olen arvamusel, et peaksime jätkama nn ühe Hiina poliitikat, et saavutada Hiina ühtekuuluvus ühtse riigina, ja me ei taha seda kuidagi ohtu seada. Loomulikult ei luba me vägivalda – olgu see siis demonstrantidepoolne vägivald teatud asjaoludel või riigi vägivald demonstrantide vastu, millega praegusel juhul tegemist oli. Just seda tahtsin kõigepealt mainida.

Kuid peame ka mõistma, et Hiinas jääb keskvalitsuse vägivald üha uuesti korduvaks probleemiks, sest selles paljude kultuurierinevustega paljurahvuselises riigis ei näita keskvalitsus üles piisavat arusaamist. Seetõttu on suurem kultuuriautonoomia, suuremad võimalused liikumiseks ning oma identiteedi ja keele säilitamiseks kõigi paljurahvuselise riigi kodanike jaoks eelduseks, et nad saaksid ühe katuse all koos elada.

Hiina ajalugu on koosnenud hulgalisest lahkulöömistest ja taasühinemistest, millega on kaasnenud massilise vägivalda kampaaniad. Seda võib kogu Hiina ajaloo vältel näha taas ja taas. Hiina peab mõistma, et nii ei saa jätkuda, ja ta peab autonoomiat rakendama.

Uiguurid on mõõdukas sunniidi vähemus. Nad ei kujuta endast otsest terrorismiohtu. Seal on seega sama oht, nagu oleme näinud Tiibeti puhul: kui Hiina ei sõlmi kokkuleppeid mõõdukate vähemustega, leidub alati noori radikaale, kes ei saa ega taha enam kauem oodata. Seega kui viivitatakse identiteediküsimustele lahenduse

leidmisega, lükkub edasi ka pikaajalise lahenduse saavutamine. Hiina valitsus on äärmiselt mõtlematu, kui ta räägib vaid terroristidest, väites, et need inimesed tahavad hävitada riigi ühtsust ning et selle taga on välised jõud, näiteks Al Qaeda ja teised. Ma ei usu, et see on lahendus selle riigi jaoks, ning seega peaksime selgelt väljendama, et meile pole niisugune poliitika vastuvõetav. Kõike seda tuleb mõista selle põhjal, mida mainisin oma kõne alguses.

Adrian Severin, *fraktsiooni S&D nimel*. – Austatud juhataja! Hiina inimestel on täielik õigus meilt küsida, miks Euroopa Parlament on asetanud olukorra Hiinas oma uue mandaadi esimese osaistungjärgu päevakorda.

Meie vastus peab olema selge: sellepärast, et Hiina on meie jaoks väga tähtis ja asi pole selles, et me arvame, et peame Hiinat õpetama või suruma peale oma vaateid, kuidas selle riigi tundlikke siseprobleeme tuleks lahendada. Just seetõttu, et Hiina on meie jaoks tähtis, peame pöörama suurt tähelepanu igale sündmusele, mis mõjutab selle riigi sisemist stabiilsust, ja igale sündmusele, mis võib ohustada tema julgeolekut.

Sel korral oli arutelu ajendiks paljurahvuselisuse tegelik olukord Xinjiaangi provintsis ja seal ülekaalus oleva uiguuri rahvusrühma püüdlused autonoomia poole. Sellised teemad on alati tundlikud, mistõttu oluline on austus inim- ja vähemuste õiguste vastu, et oleks tagatud nii vähemuse kui ka enamuse väärikus- ja turvatunne.

Vähemuste õigused aga ei tohiks ega saaks olla separatistliku poliitika ja niisuguse poliitika edendamise äärmuslike vahendite ega kindlasti ka mitte vähemuse või rahvuskogukonna hulka kuuluvate rahumeelsete tsiviilelanike tapmise õigustuseks.

Nõudes täielikku austust inimõiguste ja vähemuste õiguste vastu, väljendades oma kaastunnet kõigi nende õiguste tõttu kannatanutele, nõudes samas selgitusi niisuguste sündmuste terroristlike, religioossete, ekstremistlike ja separatistlike mõõdete kohta, peaks Euroopa Parlament pakkuma Hiina valitsusele ja ühiskonnale oma abi nende keeruliste olukordadega toimetulekuks, mis on ka mõnedes meie liikmesriikides probleemiks. Paludes Hiina valitsusel hoiduda liigsest vägivalda kasutamisest, peame ka paluma kõigil maailmas hoiduda vähemuste õiguste kasutamisest geopoliitiliste eesmärkide edendamise vahendina.

Graham Watson, *fraktsiooni ALDE nimel*. – Lugupeetud juhataja! Euroopa Parlament on kaua olnud kriitiline Hiina Rahvavabariigi suhtes seoses sellega, kuidas ta kohtleb oma rahvusvähemusi. Xinjiaangi provintsi uiguurid on kannatanud rohkem kui keegi teine, eriti pärast seda, kui Hiina Rahvavabariik okupeeris 1949. aastal Ida-Turkestani.

Hiina Rahvavabariik väidab, et tema eesmärk ei ole territoriaalne laienemine. Ajalugu näitab, et Ida-Turkestanis, Tiibetis ja Taiwanil on ta kommunistliku riigikorra all püüdnud valitseda ja orjastada. Seetõttu ei tohiks Euroopa Liit tühistada relvaembargot Hiina suhtes.

Ühe Euroopa riigi peaministri viide, et Hiina võimude reaktsiooni viimastele rahutustele võib käsitada genotsiidina, on ehk liialdamine, kuid Hiina Rahvavabariigi kaebamine siseasjadesse sekkumise üle reedab liigutavalt vananenud maailmavaadet. Kui maailmamajanduse piirjooned joonistatakse välja Ameerika läänerranniku arvutitlinnakutes, India kõnekeskustes, Hiina tehastes, kui suuri otsuseid saab edastada Pekingist Brüsselisse ühe nanosekundi jooksul, on meist tõesti saanud üks üleilmne kogukond, milles pole ruumi mahasurumiseks või orjastamiseks rassi, usu või rahvuse põhjal ega ka mitte islamofobia või antisemitismi või mis tahes vihkamise jaoks.

Hiina probleemid tulenevad antud juhul Hiina rahva vananemisest. Oleks vaja, et rohkem nende noori inimesi töötaks mujal – see on samalaadne probleem nagu meil siin Euroopa Liidus. Nägin seda, kui külastasin neli aastat tagasi Urumqi linna. Kuid Hiina Rahvavabariik leiab tulevikus, et tal on nagu meilgi vaja poliitikat majanduslikel põhjustel sisserändajate kaitseks, poliitikat rahvusvähemuste õiguspäraste nõuete tunnustamiseks.

Siin, härra Bildt, peab Euroopa Liit täitma teatavat rolli. Teame, et kui demokraatia jõuab küpsesse ikka, siis on ta rohkem valmis lubama inimestele omavalitsust ja enesemääramist. Suurimad probleemid Euroopas leiavad tõepoolest aset nooremates demokraatias, nagu näiteks Hispaania ja Ungari. Peame aitama Hiina rahval, kes on võimeline elama demokraatias, nagu on Taiwanil ja Hongkongi puhul näha, sobitada oma kasvav majanduslik jõud suureneva poliitilise küpsusega, arendamaks demokraatiat, ning aidata neil ka arendada välja poliitikat, mis sobiks kokku Erasmus Munduse laadse vahetusprogrammi poliitikaga, millest rääkis volinik. Olen veendunud, et Euroopa Liit võib mängida olulist rolli, tehes Hiinaga neil eesmärkidel koostööd.

Helga Trüpel, *fraktsiooni Verts/ALE nimel*. – (DE) Austatud juhataja, volinik, nõukogu eesistuja! Mõistan hukka vägivalda nii han-hiinlaste kui ka uiguuride poolel ning leinan kõiki süütuid ohvreid.

Kuid selles konfliktis pole kaks poolt võrdsed. Uiguurid on allasurutud rahvas, keda on vaid üheksa miljonit. Usun, et vähemuspoliitika Hiina Rahvavabariigis on ebaõnnestunud. Ka sealne ühiskond pole nii harmooniline, kui Hiina kommunistlik partei väidab. Uiguuride piirkonnas Xinjangis on sama vähe kultuuriautonoomiat kui Tiibetis. Seal pole tegelikku omavalitsust, isegi kui neid piirkondi nimetatakse autonoomseteks, ning mis kõige tähtsam – ja eriti noorema põlvkonna jaoks ülimalt oluline – uiguuridel pole samu sotsiaalseid ja majanduslikke õigusi nagu ülejäänud elanikkonnal. Hiina kommunistlik partei tunnistab aga vaid üht süüdistust, üksnes üht monotoonselt korratavat süüdistust kuritegeliku separatismi kohta. Igaüks, kes edendab Hiinas inimõigusi ja demokraatiat, riskib sellega, et ta tunnistatakse kurjategijaks ja separatistiks.

Hiina Rahvavabariik peab aga aru saama, et vaid vähemuste õiguste tagamise teel tekib tõeline võimalus riigisiseseks rahuks. Üksnes võrdsete õiguste andmine võimaldab Hiinale rahulikku sisearengut ja selle riigi tunnustamist.

Mul on lõpetuseks teha üks väga oluline märkus eesistujariigile Rootsile. Jah, on tõsi, et meil on kliimapoliitika ja üldiste välispoliitika teemadega seoses huvi luua strateegiline partnerlus Hiinaga. Samas ei saa me strateegilise huvi nimel tuua ohvriks inimõigusi ja kriitikat inimõiguste olukorra kohta Hiinas. Meie strateegiline poliitika Hiina suhtes peab hoopis sisaldama selget avaldust sealse vähemuspoliitika ja inimõiguste rikkumise kohta.

Charles Tannock, *fraktsiooni ECR nimel*. – Austatud juhataja! Uiguurid on sajandeid ennast vaevu ja ohtlikul moel ära elatanud tohutu suure riigi vaenulikus osas. Enamik neist on rahumeelsed islami usu järgijad. Kurb on aga see, et viimastel aastatel on osa kohalikust elanikkonnast muutunud Al Qaeda liidus olevate terroristide mõjul üha radikaalsemaks. Hiina pole iial olnud salliv teisitimõtlejate või oma vähemuste suhtes, kuid ma jagan tema muret uiguuri islamiterrorismi pärast. Lootsin tegelikult veenda nõukogu kolm aastat tagasi keelustama Uiguuri Ida-Turkestani Vabastusrinnet.

Uiguuri terroristid, keda leidub ka nii kaugel kui Guantánamo lahe ääres, ei tohi kasutada Hiina autoritaarsust ja han-hiinlaste domineerimist vägivalda levitamise õigustusena, sest suurem osa viimase vägivallasündmuse ohvrid olid tegelikult han-hiinlased.

Paljudele meist teeb loomulikult muret inimõiguste olukord Hiinas ja see puudutab ka mind kui Taiwani sõpra. Siiski jääb Euroopa Liit nn ühe Hiina poliitika juurde ja arvestades seda, et EL ametlikult peab Taiwani ja Tiibet Hiina Rahvavabariigi osaks, ei tohiks me kindlasti mingil juhul toetada Xinjangi provintsi eraldumist.

Selle teema üks huvitavaid aspekte on see, kas aset leidnud konflikt paneb Hiina moslemitest partnereid Aafrikas – näiteks Sudaani – oma sidemeid selle riigiga ümber hindama.

Lõpetuseks märgin, et Türgi peaminister Erdogan nimetas seda vägivalda genotsiidiks, mida on natuke kummaline kuulda temalt, kelle enda riik ei taha tunnista Armeenia genotsiidi. Tema jõupingutused olla meelepärane natsionalistlikule panturkismi liikumisele on samuti silmakirjalikud, arvestades seda, kuidas Türgi kohtleb omaenda vähemusi ja eriti kurde Ida-Türgis.

Bastiaan Belder, *fraktsiooni EFD nimel*. – (NL) Kutse džihaadiks on juba välja saadetud nii Xinjangi sees kui ka väljas ning nüüd ähvardavad verised kokkupõrked han-hiinlaste ja uiguuride vahel Hiina territooriumil dramaatiliselt ägeneda, seda nii Hiinas endas kui ka sellest väljaspool. Kohalik kristlik kogukond suunab kogu oma jõu Xinjangi rahvusrühmituste ohtliku religioosse mõõde vastu. Kogukond palvetab eelkõige selle nimel, et kõigile Xinjangi provintsi elanikele saaks osaks rahu, stabiilsus ja õiglus.

On mõistusevastane, et Hiina valitsus ei võta ulatatud abikäest kinni, vaid surub selle maha. See nähtub valitsusasutuste hiljutisest jõhkrast kampaaniast rahumeelsete protestantlike kodukirikute vastu. Niisiis vahistati 3. juulil Xinjangis jumalateenistuse ajal kaheksa kristlast. Nelja neist hoitakse siiani salajases kohas ja kaks Hiina-Ameerika misjonäri on lihtsalt kadunuks jäänud.

Palun nõukogul ja komisjonil kiiresti sekkuda Hiina võimude tegevusse, et tagada usuvabadus Xinjangis selles kriitilises olukorras. See oleks ainus tõhus vastumeede džihaadi kutsele ja tõestaks hiina kodukirikutele, et nad on osa Pekingi plaanist luua harmooniline ühiskond.

Laima Liucija Andrikiene (PPE). – Lugupeetud juhataja! „Vägivald“, „suur arv ohvrid“, „sajad surnud ja haavatud Hiinas Xinjangi provintsis toimunud ülestõus“ – need olid ärevust tekitavad teated, mida saime kümme päeva tagasi. Xinjangis blokeeriti Internet täielikult, piirates info edastamist sellesse mahajäetud piirkonda ja sealt välja. See, mis toimus eelmisel aastal Tiibetis, ja hiljutised arengud Ida-Turkestanis, mida tuntakse ka Xinjangi nime all, peaks avama Hiina valitsuse silmad oma üldisele Hiina rahvusvähemuste poliitikale.

Uiguuri rahva sõnum on, et see poliitika on nurjunud ning Hiina valitsus peab sellest aru saama ja otsima lahendust. Selle piirkonna kaheksamiljoniline uiguuri elanikkond on ammu kurtnud selle üle, kuidas Hiina keskvalitsus neid kohtleb, ja hiljutiste rassistlike rahvarünnakute ajal ei kaitsnud Hiina valitsus uiguure nende vägivallatsejate eest. Hiina valitsus kasutab uiguuride represseerimise õigustusena Ida-Turkistanis vaidlust aratavat kontseptsiooni, mille kohaselt pole sel mingit pistmist sõja või terroriga.

Asjaolu, et president Hu Jintao pidi lühendama oma osavõttu G8 tippkohtumisest Itaalias, et naasta Hiinasse, näitab, et Hiina valitsus mõistab, et kõnealuses provintsis toimunu pole üksikjuhtum. Selle asemel et otsida lahendusi represseerimise ja rõhumise kaudu, vajavad Hiina juhid uiguuri rahva põhikaebustele suunatud positiivseid tegevusi, seda eriti juhul, kui Hiina tahab näidata üles küpsust ja luua siiralt harmooniline ühiskond.

Toetan täielikult nõukogu eesistuja väljendatud ELi seisukohta, et mõlemalt poolelt on vaja tungivalt nõuda vaoshoitust ning kutsuda Hiina valitsust üles austama sõna- ja infovabadust ning rahumeelse protestimise õigust.

Véronique De Keyser (S&D). – (FR) Austatud juhataja! Hiina valitsus surub Xinjiaangi autonoomses piirkonnas puhkenud vägivalda karmilt maha. Uiguuride ja han-hiinlaste kokkupõrked on ametlikult nõudnud 186 inimest, kuid verevalamine jätkub.

Hiina esitleb seda vägivalda kui üksnes rahvuste konflikti han-hiinlaste ja uiguuride vahel, kuigi see on tegelikult Hiina repressiivse poliitika peaaegu vältimatu tulemus Xinjiaangi piirkonnas. See piirkond on strateegilise tähtsusega, kuid seda on raske kontrolli all hoida. Olulise transiiteena ja maavarade rikkuse poolest – kuld, nafta ja gaas – on see Hiina energiavarustuse tuleviku jaoks otsustava tähtsusega. Sealsesse elanikkonda kuulub aga palju mittehiinlastest rahvusühmi, millest suurim on uiguurid. Viimati mainitu, kes moodustab peaaegu poole elanikkonnast, koosneb enamikus türki päritolu sunniidi moslemitest. Aastakümne jooksul on neid süstemaatiliselt diskrimineerinud ning ähvardatud assimileerimist ja surmaga ning nende identiteet on ohus.

Tegelikult oli 1980ndatel Hiina poliitika nende rahvusvähemuste suhtes liberaalne, kuid on järk-järgult muutunud karmimaks. Hiina võimud haarasid kinni 11. septembri 2001. aasta sündmustest kui õigustusest, et esitleda avalikkusele oma võitlust – pange tähele, kui ühte sulandunud need kõik on – terrorismi, separatismi ja usulise äärmusluse vastu. 2009. aasta aprillis andis Amnesty International välja hoiatuse: pärast Tiibetit tuleb Xinjiang. Kui vägivallatuse poliitika ebaõnnestub, hakkavad uiguuri separatistid otsima muid viise, kuidas saaks täidetud nende nõuded, et nende identiteeti tunnustataks, ja see on tõepoolest juhtunud.

Hiina aga ei saa ka edaspidi säilitada oma ühtekuuluvust korduvate verevalamiste teel. Olles kirjutanud alla rahvusvahelistele kokkulepetele, on ta kohustatud oma rahvusvähemusi kaitsma. Pealegi kohustab tema põhiseadus koos 1984. aasta piirkondliku autonoomia seadusega teda neid vähemusi kaitsma. Kas Euroopa pigistab jätkuvalt silma kinni ning üksnes mõistab repressiooni hukka ja palub edutult poliitiliste vangide vabastamist? Ei. Inimõigused Hiinas on poliitiline probleem ja me peame julgema sellele riigile meenutada tema kohustust oma rahva ees ja riski, mida ta endale võtab suhetes rahvusvahelise üldsusega, kui ta oma kohustusi ei täida. Ootame eesistujariigilt Rootsilt selles osas karmi tegutsemist.

Tomasz Piotr Poręba (ECR). – (PL) Austatud juhataja! See, kuidas proteste Xinjiaangi provintsis käsitleti, on andnud veelgi kinnitust Pekingis asuva kommunistliku võimu autoritaarsest iseloomust. Praeguseks on selle Hiina viimaste aastakümnete kõige suurema rahvusliku konflikti tagajärjel saanud vähemalt 180 inimest surma ja 1600 haavata. Euroopa Parlament on seotud kohustusega mõista hukka rahvuse või usu põhjal diskrimineerimisest tulenev vägivald. Selline peaks olema meie reaktsioon ka praegusel juhul, kui autoritaarse riigi jõud on valla päästetud uiguuri vähemuse vastu. Viimane pole aga siiski ainus totalitaarse valitsuse ohver.

Kristlikel väärtustel rajaneva Euroopa kodanikel on eriline kohustus kristlike vähemuste suhtes, keda maailma eri osades taga kiusatakse. Mitteametlikud allikad näitavad, et Hiinas koosneb see vähemus üle 30 miljonist inimesest. See tähendab, et Hiina kommunistlikud võimud ahistavad, kiusavad taga, takistavad neil töö otsimist, piinavad ja mõrvavad sama palju inimesi, kui on suure Euroopa riigi rahvaarv. Hiina režiim on teadlik sellest, et kristlusega kaasneb vabadusiha ja õigusriik, ning seetõttu püüab ta selle usu levimist peatada. Tema püüded kristlikust kirikust jagu saada osutuvad aga edutuks, sest usklike arv suureneb aasta-aastalt järjekindlalt.

Hiina võimud peavad aru saama, et sel niinimetatud keskriigil ei ole võimalik saada tõeliselt tänapäevaseks riigiks, kui ta ei hakka austama demokraatia ja usuvabaduse aluspõhimõtteid.

Bernd Posselt (PPE). – (DE) Lugupeetud juhataja! Täname arutelu tõestab veel kord, et nõukogu on ELi nõrk koht. Euroopa Parlament on võtnud väga selge seisukoha inimõiguste suhtes ja leedi Ashton pidas komisjoni nimel muljetavaldavalt selgesõnalise kõne. Nõukogult olen kuulnud vaid seda, et nad mõistavad mõlemad pooled vägivalla eest hukka.

Muidugi tuleb hukka mõista ka uiguuridepoolne vägivald. Kuid kas saame seda tõesti võrrelda sellega, mida kommunistlik diktatuur, kes pole midagi õppinud Tian'anmeni väljaku veresaunast, teeb tervet rahvast julmalt ja veriselt maha surudes ning neid sihikindla asustuspoliitika kaudu teostatava etnotsiidiga ähvardades? Kas saame seda võrrelda juhtumitega, mis on tegelikult lihtsalt Hiina propaganda väljendus ja mida keegi rahvusvahelisel tasandil ei uuri? Mina arvan, et ei saa.

Uiguure süüdistatakse praegu separatismis. Kuid kas see on siis separatism, kui maja põleb ja ma püüan sealt põgeneda? Kas see on separatism, kui mind on ülekohtuselt vangistatud ja ma püüan põgeneda? See pole separatism, see on elutahte väljendus. Kui Hiina uiguuridele antaks võimalus elada oma kodumaal vabalt ja väärikalt ja iseseisvalt, poleks enam mingit separatismi. See on ainus viis separatismi vältimiseks.

Uiguurid ei ole vähemus, nad on rahvas nagu rootslasedki, kuid nende arv on juhuslikult väiksem kui han-hiinlaste oma. Kuid kas ühel rahval ei ole õigus lihtsalt seetõttu, et nad on arvulises vähemuses? Kas peame kummardama võimu ees vaid sellepärast, et see on suurem kui meie? Mina nii ei arva. Meil Euroopa Liiduna on seega tähtis kohustus.

Ma esindan Münchenit ja Ülemaailmse Uiguuri Kongressi peakorter asub seal. Ka Vabadusraadio ja Raadio Vaba Euroopa asusid varem Münchenis. Oleme siiani uhked, et olime tol ajal vabaduse häälekandjad. Olen kindel, et kord oleme sama uhked, et oleme olnud vabade uiguuride jaoks selleks keskuseks, ning loodan, et ühel päeval naudivad kõik uiguurid vabadust.

Evelyn Gebhardt (S&D). – (DE) Austatud juhataja, kallid kolleegid! Üks asi tuleb väga selgelt välja öelda: Hiinas on ühtne süsteem ja me ei taha võimaldada sel süsteemil laguneda. Me austame Hiina süsteemi. See aga ei tähenda, et ...

(Härra Posselt sekkus)

Me austame Hiina ühtset süsteemi. See aga ei tähenda, et Hiina rahvuslikku mitmekesisust ei peaks austama. See on see, mida meie sotsiaaldemokraadid nõuame.

Me tahame, et kodanike õigusi, inimõigusi ja rahvaste vabadust Hiinas austataks. Tahame, et austataks sõnavabadust. Tahame, et ajakirjanikud saaksid vabalt ringi liikuda, et olukorrast saaks ülevaate anda just sellisena, nagu see on. See on see, mida me tahame, ja üht asja ütleme väga selgelt oma Hiina kolleegidele: eeldame, et see, mis on meie jaoks peamine põhimõte, oleks seda ka teie jaoks Hiinas, nimelt see, et inimõigused on universaalsed. Poliitikud ütlevad meile küll alati, et lahendamiseks kõigepealt sotsiaalsed probleemid ja seejärel võime rääkida inimõigustest, kuid see on vale lähenemisviis. Peab olema vastupidi. Kõigepealt inimõigused ja seejärel sotsiaalsed õigused, mis on lihtsalt inimõiguste lahutamatu ja eraldamatu osa.

Seetõttu olin väga pettunud selles, mida teie, härra Bildt, ütlesite. Tundus, et te ütlesite: tehkem majanduslikul tasandil koostööd, sest see on peamine, mis meid huvitab, muu mitte eriti. See pole lähenemine, mida vajame. Peame lähtuma lähenemisest, mille komisjon meile esitas: tahame esmalt ühist alust, millele oma koostöö üles ehitada, sest vajame kindlasti koostööd, kuid mitte mis tahes alusel koostööd, vaid üksnes õigel alusel, mis austab inimväärikust.

Nirj Deva (ECR). – Austatud juhataja! Sooviksin önnitleda härra Bildti selle väga tasakaaluka kõne puhul, mille ta just pidas. Mina usun ÜRO tunnustatud rahvusriigi piiridesse ja olen vastu separatistidega seotud vägivallale kogu maailmas, olgu see siis Kashmiris, Indoneesias, Sri Lankal, kus sündisin, Põhja-Iirimaal, kus sain pommitamises kannatada, Hispaanias või isegi Hiinas.

Mul on kahju, et Hiinas, mis on ELi jaoks väga oluline riik, on ligikaudu 1680 inimest saanud haavata ja 184 on tapetud. Probleem sai alguse Guangdongi mänguasjatehases ja levis sealt edasi. Urumqi mässudes sai surma 137 han-hiinlast ja 46 uiguuri hiinlast. See on kahetsusväärne. Peame selle hukka mõistma.

Kui neid tegusid julgustasid ja need sooritasid välised jõud, eriti separatistlikud fundamentalistlikud jõud, tuleks nende üle Rahvusvahelises Kriminaalkohtus kohut mõista.

Kui need arenesid kodus, siis uurib neid Hiina politsei ja me peame teda toetama. Elame väikses maailmas. Peame elama koos. EL on selle selge näide. Separatismi toetamine maailma mis tahes kohas on ELi vaimu vastu. Me ei saa töötada Euroopa ühendamise nimel siin ja julgustada välismaal Hiina lagunemist. See tee viib kaosesse ja konfliktini.

Csaba Sógor (PPE). – (HU) Küsimus on, millise positsiooni me selle teemaga seoses võtame? Kas oleme Hiina või Tian'anmeni väljaku poolel? Kas oleme Hiina või Tiibeti poolel? Kas oleme Hiina või Uiguuri piirkonna poolel? Kas oleme 1,2 miljardi hiinlase või 8 miljoni uiguuri poolel? Kas oleme represseerimise, võõra eluviisi juurutamise, mugava elu, hea tervise ja raha poolt või talupoegliku ja nomaadliku mineviku poolt, millega mõõndavasti kaasneb vaesus ja laialt levivad haigused, kuid millega säilib oma kultuur ja vabadus? Ühe või kahe mu kaasliikme kõnes kajastub endiste Ida-Euroopa režiimide diktatuuri keel. Kas 11 lapse ema võib tõesti olla terrorist? Naine, kes kandis vanglas karistust ja kelle kaks last on siiani vanglas? Kelle poolel me siis oleme? Selles on küsimus. Kas oleme sümbolise või tegeliku autonoomia poolel? Kas oleme repressiooni, võõra elulaadi, uiguuride piirkonna loodusressursside oma huvide ärakasutamise või kultuuride säilitamise, vabaduse ja inimeste enesemääramisõiguse poolel? Minu jaoks on ilmne, kelle poolel ma olen. Loodan, et see on selge ka mu kaasliikmetele. Peame Hiinaga sõbrustama, et ta saaks meilt õppida. Peame seda aga tegema nii, et näitame eeskuju inimõiguste, -vabaduste, enesemääramise ja autonoomia vallas. Meil on veel tohutu hulk tööd teha. Sellega pean ma silmas hiljuti ELiga liitunud riike.

Emine Bozkurt (S&D). – (NL) Kuulasin sissejuhatusi nõukogult ja komisjonilt ning võib-olla tuleneb see tõlgendamisest, kuid ma ei kuulnud kordagi sõna „uiguurid” – ja me arutame täna ju loomulikult just uiguuride teemat. Tunneme kahetsust sadade hukkunute ja veel enamate haavatute pärast.

Euroopa Liit seisab kindlalt põhiõiguste, inimõiguste, kodanikuõiguste ja rahumeelsete demonstratsioonide eest. Näeme kõik, et neid surutakse karmilt maha. On ütlematagi selge, et on vaja pidada dialoogi, mille vajadusest räägiti ka neis sissejuhatustes. Seda vajadust tahan ka mina väga rõhutada. Dialoog on tohutult tähtis. Tahaksin nõukogult ja komisjonilt siiski teada, milliseid tegelikke meetmeid nad kavatsevad lähiajal võtta.

Reinhard Bütikofer (Verts/ALE). – (DE) Austatud juhataja! Praegune arutelu põhineb inimõiguste universaalsusel, kuid ka vajadusel üleilmse partnerluse järele. Mainitud on harmoonilist ühiskonda. See on üks Hiina kommunistliku partei loosungeid, kuid ka midagi enamat: see kajastab Hiina rahva sügavat lootust. Harmooniline ühiskond pole lihtsalt sama mis autoritaarsete suhete varjamine. Usun, et meie ülesanne võiks olla toetada Hiina rahvast nende harmoonilise ühiskonna loomisel.

Partnerlusega kaasneb selgesõnaline rääkimine. Kui räägime Xinjiaangi provintsist, tuleb mainida ka sõna „uiguurid”. Selgesõnaline rääkimine pole siiski sama mis vastandumine – peaksime seda vältima.

Tahaksin lõpetuseks öelda midagi härra Posseltile. Ta rääkis separatismist. Härra Posselt, ma tean, et teie Baieri Partei teab sellest midagi, kuid arvan, et peaksime selle asemel järgima härra Broki öeldut ja rääkima ühe Hiina poliitika jätkamisest.

Struan Stevenson (ECR). – Austatud juhataja! Oleks suur viga asetada Hiina meie tänases arutelus samasse kategooriasse Iraaniga. ELil on Hiinaga väga head suhted ja ma arvan, et peame olema hoolikad, et meie arutelud hiljutiste sündmuste üle Urumqis oleksid täpsed ja faktidel põhinevad.

Selle 5. juuli sündmuse ajal toimus ka uiguuride ettekavatsetud rünnak selle linna han-hiinlastest elanike vastu. Nagu teame, on Xinjiangis uiguuri elanikkonna hulgas teatud võitlejad islami fundamentalistid, kes nõuavad eraldi riiki. Nad korraldasid ägeda rünnaku, milles hukkus 137 han-hiinlast. Seega oli enamik tapetutest han-hiinlased. Hiina valitsus rakendas üsnagi kohaselt politsei ja sõjaväelased, et lämmatada vägivald ja peatada han-elanikkonna kättemaksurünnakud uiguuride vastu. Mida muud oleksid nad pidanud tegema? Seega rajagem oma kriitika faktidele ja ärgem esitagem ülekohtuseid väiteid hiinlaste kohta.

Sabine Lösing (GUE/NGL). – (DE) Austatud juhataja! Leian, et seda konflikti esitatakse sageli väga ühekülgsest. Nõustun eelkõnelejaga, et vaatlusaluse olukorra puhul on tihti tegemist uiguuride rünnakutega han-hiinlaste vastu ning mõned neist rünnakutest on tõesti rassipõhised.

(Vahelehiüüded)

Lugesin intervjuud uiguuri naisega, kes näiteks küsis: kas tahaksite, et teid valitseksid kollased kommunistid? Uiguurid naudivad paljusid privileege oma piirkonnas, näiteks on neil lubatud saada rohkem lapsi, neil on õigus oma usku praktiseerida isegi tööajal ja on muidki näiteid. Paljud kohalikud han-hiinlased isegi kadestavad neid.

Seega peaksime selle olukorra vaatlemisel olema väga vahettegevad ning uurima põhjuseid ja tagajärgi. Vahel pole probleemid seal, kus need esmapilgul tunduvad olevat. Peame olema hoolikad, et mitte võtta ühepoolset seisukohta.

Peame toetama hiinlasi nende probleemide lahendamisel. Siin saalis tihti esitatud ühepoolsed vaated on minu arvates ohtlikud. Hiina valitsuse poliitikal vähemusrühmade suhtes on kindlasti ka puudused ja ebaõnnestumised. Samas näitab see ka tahet muutuda paljudes valdkondades paremaks. Seetõttu peaksime neile usaldusel põhineva – ja tõesti kriitilise – koostöö kaudu abiks olema.

Carl Bildt, *nõukogu eesistuja*. – Lugupeetud juhataja! Arvan, et tänane arutelu on tõesti kajastanud selle teema keerulisust. Siin on käsitletud teemasid alates Hiina erinevast süsteemist ja selle arengust, inimõiguste tähtsusest meie jaoks ja vajadusest aidata Hiinal areneda avatuma ühiskonna suunas ja inimõiguste paremast austamisest kuni Hiina vähemuste õigustega seotud probleemideni.

Kuid Hiina pole kahjuks maailmas ainulaadne nende probleemide ja vägivalda, selle etnilise vägivalda poolest, mida on Urumqi tänavatel viimastel päevadel nähtud. Etniline vägivald on alati halb. See tuleb hukka mõista ja saame vaid toetada neid, kes püüavad kõnealusesse olukorda inimõiguste austamisel põhinevat lepitust tuua, olles omaenda ajaloo kaudu teadlikud niisuguste teemade keerulisusest.

Härra Bütikofer viitas harmoonilise ühiskonna mõistele. Me kõik tahame areneda ja elada harmoonilises ühiskonnas ning peame selgelt vaatama, mida saame teha, et aidata Hiinal areneda sellise ühiskonna suunas, mida peavad harmooniliseks kõik Hiina kodanikud. Nad pole veel sinnani jõudnud. Tegelikult on seda vähesed ühiskonnad, kuid see on olnud üsna ilmne. Lubage mul aga märkida, et leidsin arutelu alguses härra Broki, härra Severini ja härra Watsoni avaldustes palju tarkust, mis võiks juhtida meie edasisi kaalutlusi oluliste suhete jätkamisel Hiinaga, mõistes nende suhete keerulisust igas mõttes.

ISTUNGI JUHATAJA: MIGUEL ANGEL MARTÍNEZ MARTÍNEZ

asepresident

Juhataja. – Arutelu on lõppenud.

Kirjalikud avaldused (kodukorra artikkel 149)

Helmut Scholz (GUE/NGL), *kirjalikult*. – (DE) Konflikti lahendus miljonitele uiguuridele Hiinas – dialoog, mitte hukkamõist. Kurdamme veriste kokkupõrgete, surnute ja haavatute üle Xinjiaangi Uiguurias. Politsei ja julgeolekujõudude tegevus oli ülemäärane ning kahjustas Hiina valitsuse kasvu ja stabiilsuse eesmärgi. Samas on vale süüdistada Hiinat kultuurilises genotsiidis. Valitsus püüab saavutada tasakaalu vähemusrühmade autonoomsuse ja paljurahvuselise riigi moderniseerimise vahel. Ka meie partnerina saame toetada Hiina arengut demokraatia ja õigusriigi mõttes, arvestades seejuures selle riigi erilisi ajaloolisi, geograafilisi ja kultuurilisi aspekte. Kallutatud teave väldib dialoogi ja ei heasta ebapiisavalt inimõigusi tagavat poliitikat. Hiina koos USA ja Venemaaga on Euroopa tähtis partner. Finantskriisist jagusaamine, vaesusega võitlemine, kliimamuutuste peatamine, energiapuuduse ja veevarustuse tagamine on kõik eesmärgid, mida ei saa saavutada ilma Hiina Rahvavabariigi jõupingutusteta. Enamikku uiguure jahmatasid eelmise nädala sündmused ning eelkõige tahavad nad elada jälle rahu. Hiina valitsus teab, et seda konflikti ei saa lahendada vägivaldaga. Saame toetada han-hiinlaste ja uiguuride ning muude vähemusrühmade vahelist dialoogi, selle asemel et jätkata oma aastakümnepikkust väljastpoolt vahelesegamist oma sobimatute meetoditega. Struktureeritud dialoogi loomine eesmärgiga arendada õigusriiki Hiinas on Euroopa Parlamendi jaoks tähtsam ülesanne.

10. Honduras (arutelu)

Juhataja. – Järgmine päevakorrapunkt on nõukogu ja komisjoni avaldused Hondurase kohta.

Carl Bildt, *nõukogu eesistuja*. – Austatud juhataja! Maailm on suur. Olen tänulik võimaluse eest keskenduda mingil määral olukorrale Hondurases ja seal nähtavate arengute tõsidusele mitte ainult Hondurase, vaid kogu sealse piirkonna jaoks. Püüan teha mõistlikult lühidalt.

Alates kõnealuse kriisi algusest eelmisel kuul on eesistujariik mõistnud hukka sõjalise tegevuse, mis on suunatud president Zelaya vastu, kes kõigele vaatamata oli demokraatlikult valitud. See tegu oli vastuolus Hondurase põhiseadusliku korraga.

Oleme nõudnud selle põhiseadusliku korra täielikku taastamist ning tungivalt palunud kõigil parteidel ja institutsioonidel hoiduda vägivallast või vägivallast kõnelemisest ning püüda leida kiire ja rahumeelne lahendus.

Ma arvan, et paljuski samal moel nagu probleemide puhul Euroopa eri osades peaks Euroopa Liit võtma juhtrolli, ning loodame, et ülejäänud maailm toetab meie jõupingutusi. Praegu on meie poliitika juhindunud Ameerika Riikide Organisatsiooni toetamisest nende jõupingutustes leida dialoogi teel lahendus ja kompromiss seoses praeguste probleemidega.

Oleme olukorras, kus ükski meie suursaadikutest pole praegu Hondurases kohal. Meil pole praegu ka mingeid diplomaatilisi kontakte.

Tervitame väga Costa Rica presidendi ja Nobeli rahupreemia laureaadi Óscar Ariase hiljutist jõupingutust püüda lahendada esinevaid erimeelsusi. Siiani on see osutunud – võiks öelda, et vaevalt see kedagi üllatab – mõningal määral keeruliseks ettevõtmiseks. Kuid mind julgustavad uudised, et sel laupäeval toimuvad president Ariase juhtimisel uued kohtumised. Saame vaid julgustada teda jõupingutustega edasi minema ja paluda jätkuvalt mõlemat osapoolt olla valmis kompromissiks, austades täielikult Hondurase põhiseadust.

Lubage mul lõpetuseks rõhutada, kui tähtis on peale praeguse kriisi lahendamise ka ausate, õigeaegsete ja läbipaistvate presidendivalimiste korraldamine Hondurases veel sel aastal. Õigusriik ja inimõiguste austamine peavad jääma demokraatliku valitsemise nurgakiviks kogu maailmas: Kesk-Ameerikas, Ladina-Ameerikas ja kindlasti kogu Ameerikas.

Catherine Ashton, komisjoni liige. – Austatud juhataja! Mul on taas hea meel anda oma kolleegi Benita Ferrero-Waldneri nimel väike panus käimasolevasse arutellu Hondurase poliitilise kriisi üle.

Pärast mitut aastat kogeb Ladina-Ameerika jälle institutsioonilist rebestumist. Kriis Hondurases näitab, kui õrn on õigusriik ja institutsiooniline raamistik konfliktide lahendamiseks mõnedes Ladina-Ameerika riikides ning kuidas need riigid võivad langeda kriisi, seda eriti praegu, kui nad läbivad tugeva poliitilise polariseerumise perioodi.

Komisjon reageeris kohe. Väljendasime oma sügavat muret sündmuste pärast Hondurases ja rõhutasime, kui oluliseks me peame õigusriigi, demokraatia ja demokraatlikult valitud institutsioonide austamist. Oleme tungivalt palunud kõigil osalistel lahendada oma erimeelsused rahumeelselt, austades täielikult kõnealuse riigi õiguslikku raamistikku, ning asuda kiiresti dialoogi rahu ja stabiilsuse huvides riigis.

Mõistsime hukka vägivaldsed vastasseisud eriti seetõttu, et nende tagajärjeks oli inimeste kaotus, ning kutsusime kõiki asjaosalisi üles näitama ülimat mõõdukust ja vaoshoitust. Komisjon teatas, et on valmis kriisi rahumeelseks lahendamiseks ja põhiseadusliku korra taastamiseks toetama kõiki algatusi.

Nagu eesistujariik ütles, toetasime Ameerika Riikide Organisatsiooni ja selle peasekretäri härra Insulza algatust, mis kahjuks ei kandnud vilja. Tervitasime väga Costa Rica presidendi vahendusjõupingutusi ja usume kindlasti, et nende abil saavutatakse kriisi rahumeelne lahendus.

Pärast Hondurase sündmusi ning nõupidamist Kesk-Ameerika valitsuste ja ELi liikmesriikidega otsustati Kesk-Ameerikaga assotsiatsioonilepingu saavutamiseks peetavate läbirääkimiste järgmine voor, mis pidi toimuma 6.–10. juulini Brüsselis, edasi lükata. Kuid usume kindlasti, et läbirääkimisi saab jätkata võimalikult ruttu.

Nagu eesistujariik juba ütles, on olukorra tõsiduse tõttu ELi eesistujariigi suursaadik nõupidamiseks tagasi kutsutud ja ka kõik teised ELi suursaadikud on riigist lahkunud.

Tihedas koostöös eesistujariigi ja liikmesriikidega uurime jätkuvalt, mil viisil saame kõige paremini panustada selle kriisi lahendamisse. Praeguseks pole meie koostöö peatamise üle veel otsustatud, kuid meie finantskohustuste väljamaksmine seoses eelarveabiga on peatatud.

Oleme täiesti teadlikud sellest, et Hondurase sündmused võivad luua ohtliku pretsedendi, minnes sammu tagasi demokraatias, ja piirkonna destabiliseerida. Seega jätkame olukorra pingsat jälgimist ja toetame kõiki jõupingutusi, saavutamaks rahumeelne lahendus. Hoiame jätkuvalt Euroopa Parlamenti edasiste arengutega kursis.

José Ignacio Salafranca Sánchez-Neyra, fraktsiooni PPE nimel. – (ES) Austatud juhataja! Asjaolu, et valitud president on oma kodust *manu militari* ehk sõjalise jõuga ära viidud, pandud lennukile ja toimetatud välisriiki, on midagi, mis tuleb demokraatlikust seisukohast kategooriliselt ja tagasihoidmatult hukka mõista.

Austatud juhataja! Selle põhjal pean ütlema, et mitmete lugupeetud analüütikute, nt Mario Vargas Llosa tehtud tähelepanek on igal juhul ülimalt oluline: vaatamata sellele, et võimult kõrvaldatud president Zelaya on võitnud mitmete poliitiliste parteide ja ka enda partei toetuse ning riigi ülemkohtu toetuse vabariigi rahvuskongressi vastu, on tema kõige silmatorkavamad kaitsjad tegelikult olnud selliste režiimide esindajad, mida iseloomustab süstemaatiline inimõiguste rikkumine ja isikuvabaduste progresseeruv vähenemine, nagu Euroopa Parlament tunnistas oma viimases raportis inimõiguste olukorra kohta maailmas.

Peame nüüd leidma väljapääsu sellest olukorrast. Nõukogu eesistuja on öelnud nii: Euroopa Liit peab hõlbustama naasmist normaalse demokraatliku korra juurde, toetades meest, kes on töötanud selle nimel, et stabiliseerida selle piirkonna olukorda – nimelt Costa Rica presidenti Óscar Ariast.

Teiseks, seoses eelseisvate presidendivalimistega peab Euroopa Liit tegema Hondurasele kättesaadavaks kõik oma valimiste vaatlemise kogemused ja olema valmis saatma valimistele ELi vaatlusmissiooni.

Lõpetuseks, nõukogu eesistuja, on oluline, et Euroopa Liit tegutseks järjekindlalt ilma kaksikmoraalita. On vastuvõetamatu, kui Euroopa Liit ühelt poolt hõlbustab ja intensiivistab oma poliitilist dialoogi selle piirkonna ainsa demokraatliku riigiga ja teiselt poolt paneb ühe Ladina-Ameerika vaeseima riigi kodanikud maksma oma juhtide vigade eest, mis pole härra Zelayale just teadmata.

Nõukogu eesistuja, volinik! Usun ka, et Euroopa Liit peab olema kõnealuses piirkonnas aktiivselt kohal, nagu ütles ka härra Bildt. Aktiivne kohalolek nähtub praegu assotsiatsioonilepingu üle peetavatest läbirääkimistest, mis on jõudmas otsustavasse järku. Austatud juhataja, me ei saa panna süütuid süüdlaste eest kannatama ning seetõttu usun, et peame kaalutlema taas kiiret naasmist läbirääkimistelaua taha, kui konflikt on lahendatud.

Luis Yañez-Barnuevo García, fraktsiooni S&D nimel. – (ES) Austatud juhataja! Me ühineme rahvusvahelise üldsuse üksmeelse hukkamõistuga mitte ainult olukorra tõsiduse ja põhiseadusliku korra kokkuvarisemise pärast – nagu nõukogu eesistuja ja volinik on rõhutanud –, vaid ka selle tõttu, et see olukord tekitab tõsise pretsedendi piirkonnas, kus suure töö ja vaevaga on õnnestunud taastada demokraatia kogu kontinendil, kui mõned harvad erandid välja jätta.

Seega ei saa me selle olukorraga leppida. Euroopa Liit ja liikmesriigid on teinud õigesti, kutsudes oma suursaadikud tagasi, tühistades igat laadi koostöö ja peatades läbirääkimised piirkonnaga. Nõustun nõukogu eesistuja ja komisjoni presidendiga, et me peame nüüd toetama Costa Rica sotsiaaldemokraatliku presidendi ja Nobeli rahupreemia laureaadi Óscar Ariase juhtimisel kokkuleppe saavutamist läbirääkimiste teel ja mitte kutsuma esile repressiivset või vastuhakust tulenevat vägivalda.

Praegu pole aeg analüüsida tegelikke ja oletatavaid vigu, mida president Zelaya, kelle ametiaeg kestab veel kuus kuud, teha võis, sest see pole hetkel asjakohane teema. Praegu on aeg analüüsida väga tõsist Hondurase põhiseadusliku korra kokkuvarisemist, mille põhjustasid relvajõud (kongressi ja muidugi kohtusüsteemi toel, kuid täiesti ebaseaduslikul ja seadusvastasel moel).

Edaspidi on küllalt aega mõelda tema tuleviku üle, kuid täna peame vähimagi kõhkluseta nõudma president Zelaya võimule ennistamist; ta on selle riigi põhiseaduslik president kuni 2010. aasta jaanuarini.

Izaskun Bilbao Barandica, fraktsiooni ALDE nimel. – (ES) (Räägib lühidalt baski keeles.) Austatud juhataja! Ma räägin baski keeles, mis on vähemuskeel ja mis pole veel Euroopa Parlamendi ametlik keel. Loodan, et ta saab selleks tulevikus, nagu on seda teisedki keeled, ning et saame siis rääkida minu emakeeles ehk Baskimaa keeles.

Olles seda öelnud, nõustume nii mina kui ka minu fraktsioon vajadusega otsekohe mõista hukka Hondurases toimunud riigipöörde – peame seda nimetama õige nimega. Mõned võivad ehk pidada veaks, et püüti arvestada inimeste tahtega, ehk isegi rohkem kui muuga, kuid me pole siin selleks, et seda analüüsida. Nõustun ka, et nii komisjon kui ka nõukogu peavad töötama selle nimel, et hõlbustada kukutatud põhiseadusliku ja institutsionaalse korra taastamist ning tagada rahva poolt seaduslikult valitud Hondurase presidendi tagasitulek.

Ka mulle teevad muret rünnakud mõnede Hondurase valitsuse liikmete, isegi sealsete ametlike missioonide vastu, mis, nagu kuulsime, on tagasi kutsutud. Loomulikult toetab ka minu fraktsioon nagu komisjoni esindajagi kogu tegevust, mida Ameerika Riikide Organisatsioon on selle konflikti käsitlemiseks ja lahendamiseks ette võtnud.

Minu fraktsioon usub, et meie Euroopas peame aitama tugevdada demokraatiat Hondurases, tagamaks põhiõiguste arendamine ja ühtlasi ka see, et poliitiline dialoog oleks ainus vahend, mida kasutatakse selleks, et jõuda lähemale selle praegu meie ees seisva probleemi lahendamisele.

On ütlematagi selge, et toetame ka kogu seda tööd, mida teeb Nobeli rahupreemia laureaat Óscar Arias, ja sellest tulenevalt loodame, et kui eelnimetatud meetmed on paigas, saab 2009. aasta novembris korraldada Hondurases täiesti läbipaistvad ning täielikult demokraatlikku süsteemi ja inimõigusi austavad valimised. Loodan samuti, et praegune olukord võimaldab meil jätkata läbirääkimisi selleks, et sõlmida assotsiatsioonileping Euroopa Liiduga.

Raül Romeva i Rueda, *fraktsiooni Verts/ALE nimel.* – (ES) Austatud juhataja! Ka mina soovin kasutada võimalust, et mõista karmilt hukka ja väljendada meie jahmatust Hondurases aset leidnud hiljutiste sündmuste üle.

Olen jälginud olukorda kõnealuses riigis ja piirkonnas viimastel aastatel Kesk-Ameerika riikide suhete delegatsiooni aseesimehena. Minu jaoks on eriti tähenduslik ja ülimalt oluline, et käsitleme seda küsimust siinse parlamendikoosseisu poliitilise arutelu esimesel päeval. See näitab, et tegemist on keskse küsimusega: kõnealusel sündmusel on kurb ja kahetsusväärne au olla peetud esimeseks riigipöördeks Kesk-Ameerika riigis 21. sajandil ja seda me ei tohiks unustada.

Seetõttu ma mitte ainult ei mõista seda president Zelaya vastu suunatud riigipööret hukka, vaid ka nõuan tungivalt, et Euroopa Liit ei tunnustaks selle juhti Roberto Micheletti. Pealegi pean ülitähtsaks, et Euroopa Liit nõuaks kindlalt, mida ta tegelikult ka juba teeb, põhiseadusliku korra taastamist. On kriitilise tähtsusega, et 2009. aasta novembri valimised valmistataks ette tõsisel, vastutustundlikul ja usaldusväärsel moel, ning seda silmas pidades on mul ka hea meel, et läbirääkimised assotsiatsioonilepingu sõlmimiseks selle piirkonnaga on vähemalt praeguseks peatatud.

Ma palun ka, et me peataksime oma kaubandustoetuse näol antava abi, nagu on teinud näiteks Maailmapank või Ameerika Ühendriigid, erand tuleb teha vaid humanitaarabile.

Minu arvates on tähtis, et peale nende meetmete peetaks meeles ka vajadust korraldada selge ja lühike juurdlus selle üle, keda tuleks selle riigipöörde eest vastutavaks pidada. On selge, et paljud inimesed on vastutavad ja et selle riigipöörde taga on palju muid huve ning et mõnel juhul me isegi ei tea osaliste nimesid.

Olen veendunud, et Euroopa Liit peaks avaldama selle juurdluse korraldamiseks survet, mistõttu on meil vaja kohapeale saata alalised rahvusvahelised delegatsioonid, kes saavad riigis esile kerkivaid liikumisi toetada, et nõuda demokraatiat ja võita tagasi see, mis neilt on ära võetud.

Willy Meyer, *fraktsiooni GUE/NGL nimel.* – (ES) Austatud juhataja! Neli päeva pärast riigipööret otsustas minu parlamendifraktsioon saata mind Tegucigalpa linna jälgima kohapeale selle sõjalise riigipöörde ehk *coup d'état* tagajärgi. Olin Tegucigalpas tunnistajaks mis tahes sõjalise riigipöördega kaasnevatele tagajärgedele, milleks on represseerimine, vabaduse puudumine, vahistamiskäsud nende enda parlamendiliikmete kohta, kes riigipööret ei toetanud, sotsiaalsete gruppide liidrite vangistamine, haiglad paljude haavatutega, kes liikumiskeeldu ära kasutasid. Selline oli üksikasjalik pilt, mis mulle seal silme ette jäi.

Tervitan nõukogu ja komisjoni reaktsiooni, kuna see on ainus võimalik vastus toimunule. Esiteks tuleb täita kõiki Ameerika Riikide Assotsiatsiooni nõudeid. Ma märgiksin siinkohal, et oma kohtumisel Ameerika Riikide Assotsiatsiooni peasekretäriaga ilmnes, et neil on väga selge tegevuskava: kõik riigipöörde juhi Roberto Micheletti ebaseadusliku valitsuse teod kuulutatakse kehtetuks ning seetõttu on Ameerika Riikide Organisatsioon juba otsustanud, et ta ei kavatse vaadelda mingeid selle valitsuse korraldatud valimisi.

Loodan, et ka Euroopa Liit järgib sama tegevusjuhendit – sama tegevuskava –, nii et selle valitsuse ühtegi tegu ei peetaks seaduslikuks. Seega ei saa me niisuguste asjaolude puhul vaadelda valimisi, mille on ebaausal moel korraldanud riigipöörde teel võimule tulnud valitsus.

Mulle näib, et see on otsustav nädal. Hondurase ainus president – president Zelaya – on teinud asjad väga selgeks: ta on väga konkreetselt öelnud, et ootab veel ühe nädala, aga kui nädala jooksul Costa Rica läbirääkimistel ei otsustata, et ta peaks naasma, naaseb ta igal juhul.

Seega arvestades ainsa seadusliku presidendi tehtud otsust, loodan, et Euroopa Parlament, institutsioonid, nõukogu ja komisjon toetavad tema otsust, nagu seda teevad ka Ameerika Riikide Organisatsioon, Ühinenud Rahvaste Organisatsioon ning muide ka Ameerika Ühendriigid. Seetõttu olen ma veendunud, et põhiseadusliku

võimu taastamist ja president Zelaya võimule naasmist tuleks nõuda toonil, mis on Euroopa Parlamendile omane.

Mu kaasliikmed! Loodan, et jõuame kindlale otsusele ning Euroopa Parlament mõistab riigipöörde tagasihoidmatult hukka ja toetab president Zelaya võimule ennistamist. Samuti loodan, et me kiidame seega heaks kõik rahvusvaheliste organisatsioonide algatused.

Kader Arif (S&D). – (FR) Austatud juhataja, volinik, head kolleegid! Tahaksin alustuseks ühineda eelkõnelejatega, mõistes kõige karmimalt hukka president Zelaya valitsuse vastu Hondurases lavastatud riigipöörde. Tema omavolilise kinnipidamise ja riigist väljasaatmisega rikutakse põhiseaduslikku korda, mis tuleb võimalikult kiiresti taastada. Võimu kukutamine sõjalisel teel, mille järel Roberto Micheletti kuulutas ennast uueks presidendiks, toob mulle meelde Kesk-Ameerika ajaloo meile teadaolevad süingeimad perioodid ning selline demokraatia ründamine pole meile vastuvõetav.

Seega ma tervitan Ameerika Riikide Organisatsiooni otsust peatada Hondurase osalus selles organisatsioonis ja tunnustada president Óscar Ariast vahendajana, kes aitab leida lahendust.

Kuid volinik, mulle teevad ka väga muret kaubandussuhted, mida Euroopa Liit selle riigiga säilitab. Mitu kuud on peetud läbirääkimisi komisjoni ja Kesk-Ameerika vahel uue põlvkonna assotsiatsioonilepingu sõlmimiseks. Pärast riigipööret tühistati eelmisele nädalale kavandatud kohtumised. Peame selle üle head meelt tundma. Arvasin, et sain teist aru, kuid tahaksin teada rohkem üksikasju. Kas komisjon on otsustanud peatada läbirääkimised kuni institutsiooniline ja poliitiline olukord Hondurases on taas normaalseks muutunud? Seda küsime mina ja minu poliitiline fraktsioon, kuid mina tahaks teada saada rohkem üksikasju komisjoni seisukoha kohta selles küsimuses.

Veel üks teema, mida tahan tõstatada, volinik, on seotud üldise soodustuste süsteemiga (*Generalised System of Preferences Plus*), millest Honduras kasu saab. Paljud kodanikuühiskonna organisatsioonid on teatanud omavolilistest otsustest ja inimõiguste rikkumisest pärast riigipööret, eelkõige seoses liikumis-, ühinemis- ja sõnavabadusega. Komisjon peab selles küsimuses väga vankumatu olema. GSP+ on stimuleeriv meede, mille puhul sõltub kasu selgetest kohustustest. On enam kui piisavalt tunnistust sellest, et on kahtlane, kas Hondurase riik täidab oma kohustusi isehakanud presidendi võimu all. Seetõttu kutsun komisjoni üles, et ta alustaks uurimist, kas on võimalik Hondurasele GSP+ raames soodustusi ajutiselt mitte anda.

Jean-Luc Mélenchon (GUE/NGL). – (FR) Lugupeetud juhataja! Meie rahuarmastavad põhimõtted ei tohi meil lasta jätta muljet, et kutsudes mõlemaid konfliktipooli üles vaoshoitusele, usume, et Hondurase riigipöörde läbiviijad ja põhiseaduslik valitsus on mõlemad ühtmoodi süüdi. Praegusel juhul on president Zelaya võimule naasmise eest võitlevate mässajate vägivald seaduslik ja putšistide oma seadusvastane.

Kesk- ja Lõuna-Ameerika riikide riigipeade ja valitsusjuhtide isiklik sekkumine eesmärgiga tagada põhiseadusliku presidendi Manuel Zelaya tingimusteta naasmine võimule näitab, et kogu kontinent tahab, et see olukord ning kogu riigipöörete ja diktatuuride aeg kord lõppeks.

Pärast ÜRO ja piirkondlike koostööorganisatsioonide üksmeelseid otsuseid peab Euroopa Liit mängima oma osa selles võitluses, sest see on võitlus, mitte kokkulepe. See on ajalooline võitlus. Euroopa peab katkestama kõik poliitilised ja kaubanduslikud suhted ning läbirääkimised selle kildkondliku režiimiga kuni president Zelaya tingimusteta ja vaieldamatu naasmiseni võimule, sest demokraatia mõttes pole seal millegi üle läbi rääkida. Euroopa peab kutsuma üles ka Obama administratsiooni ja Ameerika Ühendriike katkestama kõik kaubanduslikud ja sõjalised suhted selle kildkondliku režiimiga. Sellise hinnaga vastab meie tegevus põhimõtetele, mida me nii sageli väidame end järgivat, kritiseerides teiste omi.

Bogusław Sonik (PPE). – (PL) Austatud juhataja! Olukord Hondurases nõuab, et Euroopa Liit jätkaks konkreetset ja resolutootset tegevust, et stabiliseerida olukorda ja taastada põhiseaduslik kord ning vältida väljaatud president Zelaya toetajate ja vastaste vahelise konflikti kasvamist. Seega toetan härra Salafranca pakutud algatust öelda niipea kui võimalik, et Hondurasesse saab saata Euroopa Parlamendi heakskiidu saanud missiooni.

Vaidluspooled tuleb võimalikult kiiresti juhatada läbirääkimisteni, mis võimaldavad jõuda kokkuleppele, et president Zelaya saaks oma kohale naasta ja olla ametis kuni oma praeguse ametiaja lõpuni, kuid ilma võimaluseta muuta põhiseadust, mis võimaldaks tema uuesti valimist. Niisugune lahendus annaks olukorra stabiliseerumiseks lootust, kuigi see ei pruugi olla mõlemale poolele vastuvõetav...

(Juhataja katkestas kõneleja.)

Nikolaos Chountis (GUE/NGL). - (EL) Austatud juhataja! Usun, et peame Euroopa Parlamendi ja Euroopa Liiduna tegema vajalikud muutused, et Hondurase riigipööre kestaks võimalikult lühikest aega, president Zelaya naaseks oma kodumaale ning Ladina- ja Kesk-Ameerika sõjaliste riigipöörete ring lõpuks sulguks.

Peame arvestama, kui tohutuid edusamme ja demokraatlikke muudatusi on viimastel aastatel mitmes riigis tehtud – muudatusi, mis tugevdavad põhiseaduslikke ja demokraatlikke vabadusi, kaitsevad turu kontrollimata positsiooni vastase poliitika põhimõtet ja olemust, püüdes seda välja tõrjuda, ning lõhuvad pikaaegsed sidemed neokolonialismiga. Seetõttu usun, et peaksime pidama silmas Euroopa tohutut vastutust rahumeelse tegevuse eest rahvusvahelisel tasandil ning taastama demokraatlikud ja solidaarsuse sidemed Atlandi ookeani teisel kaldal asuvate rahvaste ja riikidega.

Carl Bildt, nõukogu eesistuja. – Austatud juhataja! Arvan, et kõik, kes on sõna võtnud, on kõnelenud väga tugevalt selle poolt, et kaitsta demokraatiat ja põhiseaduslikku korda kogu Ladina-Ameerikas. Selles peitub muidugi hukkamõist toimu suhtes. Milline tahes on taustolukord, ei saada me sõjaväge riiki, et vahistada selle riigi valitud president ja saata ta välismaale. Olukorrast hoolimata peame seda suhtumist väga selgelt väljendama ja me teeme seda.

Kuid siiski peab selleks, et olukorda lahendada, olema mingi lepitus, mingi kompromiss. Selle põhjal, mida kuulsin härra Salafrancalt ja teistelt, paistavad kõik olevat nõus, et president Arias on tõenäoliselt see mees, kes kõige paremini sobib vajaliku kompromissi saavutamiseks. Ilmselt võtab tal mõlema poole esindajatega läbirääkimiste pidamine aega, kuid ma pean tähtsaks, et tal on neis jõupingutustes nii meie kui ka teiste Ameerika riikide toetus.

Mis puudutab konkreetse lahenduse olemust, siis seda otsustab tema ja nemad nõustuvad. Lähtudes sellest, mida ma alguses ütlesin, on aga selge, et meie taotleme põhiseadusliku korra taastamist. Põhiseadusliku korra taastamiseks on vaja president Zelaya naasmist. Sellest ilmselt ei piisa ja põhiseadusliku korra täielikuks taastamiseks tulevad tõenäoliselt mängu muud tegurid.

Niisiis, see, mida nõuame president Zelaya võimule ennistamise ja naasmise näol, on hädavajalik, kuid põhiseadusliku korra taastamiseks sellest arvatavasti ei piisa, kuid just see on võtmetähtsusega meie ja Hondurase suhete, Hondurase arengu ning põhiseadusliku korra ja demokraatia usutavuse jaoks selles maailmaosas.

Juhataja. – Arutelu on lõppenud.

11. Esimeeste konverentsi ettepanekute tutvustamine (vt protokoll)

12. Järgmise istungi päevakord (vt protokoll)

13. Istungi lõpp

(Istung lõppes kell 17.30.)